

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**6326 SAYILI TURİST REHBERLİĞİ MESLEK
KANUNU: NE DEĞİŞTİ**

Gamze KAHRAMAN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Yalçın ARSLANTÜRK

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SEYAHAT İŞLETMECİLİĞİ VE TURİZM REHBERLİĞİ
ANA BİLİM DALI
SEYAHAT İŞLETMECİLİĞİ VE TURİZM REHBERLİĞİ
BİLİM DALI**

ŞUBAT 2024

**6326 SAYILI TURİST REHBERLİĞİ MESLEK KANUNU:
NE DEĞİŞTİ**

Gamze KAHRAMAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SEYAHAT İŞLETMECİLİĞİ VE TURİZM REHBERLİĞİ
ANABİLİM DALI
SEYAHAT İŞLETMECİLİĞİ VE TURİZM REHBERLİĞİ
BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

ŞUBAT 2024

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Gamze KAHRAMAN

26.02.2024

6326 SAYILI TURİST REHBERLİĞİ MESLEK KANUNU: NE DEĞİŞTİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Gamze KAHRAMAN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Şubat 2025

ÖZET

Çalışma, 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun yürürlüğe girmeden önceki süreçte ve yürürlüğe girdikten sonra turist rehberliği mesleği üzerinde ne gibi etkilere sebep olduğunu incelemektedir. Çalışma kapsamında, turist rehberliğinin tarihsel gelişimi, Türkiye'de ve dünyada turist rehberliği mesleğinin yasal çerçevesi ve uygulamaları ele alınmıştır. Antik Çağ'dan günümüze kadar turist rehberliğinin evrimi detaylı bir şekilde incelenmiş, Orta Çağ ve Yeni Çağ'daki önemli gelişmeler kaleme alınmıştır. Bu değerlendirme kapsamında, rehberlerin yasal düzenlemeler karşısındaki görüşleri, mesleki uygulamalardaki değişiklikler ve bu değişikliklerin uzun ve kısa vadeli etkileri araştırılmıştır. Bu bağlamda, 15 yıl ve üzerinde mesleki tecrübeye sahip, 14 eylemli profesyonel rehberi ile 7 yarı yapılandırılmış mülakat sorusu ve 5 demografik soru yöneltilerek görüşmeler sağlanmıştır. Yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen veriler analiz edilmiş, elde edilen bulgular, turist rehberlerinin yasal değişikliklere yönelik görüşlerini, mesleki uygulamalardaki değişiklikleri ve bu değişikliklerin meslek üzerindeki uzun vadeli etkilerini kapsamaktadır. Sonuç olarak, 6326 sayılı kanunda yapılan değişikliklerin turist rehberleri üzerinde önemli etkiler yarattığı anlaşılmıştır. Tez çalışması, söz konusu değişikliğin mesleğin geleceğine yönelik olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya koyarak, çözüm önerileri sunmakla birlikte, turizm rehberliği mesleğinin yasal çerçevesinin geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bilim Kodu : 116912
Anahtar Kelimeler : Turist Rehberliği, Turizm, Turist Rehberliği Kanunu, Turist Rehberliği Yönetmeliği
Sayfa Adedi : 85
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Yalçın ARSLANTÜRK

LAW NO. 6326 ON TOURIST GUIDING PROFESSION: WHAT CHANGED
(M.A. Thesis)

Gamze KAHRAMAN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES
February 2025

ABSTRACT

The study examines the effects of the Tourist Guiding Profession Law No. 6326 on the tourist guiding profession before and after its enactment. Within the scope of the study, the historical development of tourist guiding, the legal framework and practices of the tourist guiding profession in Turkey and in the world are discussed. The evolution of tourist guiding from antiquity to the present day has been examined in detail, and important developments in the Middle Ages and the New Age have been written. Within the scope of this evaluation, the opinions of guides on legal regulations, changes in professional practices and the long and short-term effects of these changes were investigated. In this context, 14 active professional guides with 15 years or more of professional experience were interviewed with 7 semi-structured interview questions and 5 demographic questions. The data obtained as a result of the interviews were analyzed, and the findings obtained include the views of tourist guides on the legal changes, changes in professional practices and the long-term effects of these changes on the profession. In conclusion, the amendments to Law No. 6326 have had a significant impact on tourist guides. This thesis aims to contribute to the development of the legal framework of the tourism guiding profession by presenting the positive and negative effects of this amendment on the future of the profession and offering solutions.

Science Code : 116912
Key Words : Tourist Guidance, Tourism, Law on Tourist Guidance,
Regulation on Tourist Guidance
Page Number : 85
Supervisor : Prof. Dr. Yalçın ARSLANTÜRK

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın her aşamasında yardımlarını benden esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Yalçın Arslantürk'e teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitim sürecimde desteklerini benden hiç esirgemeyen sevgili aileme sonsuz teşekkür ederim.

Hayatımın her anında bana yol gösteren sevgili arkadaşım Ali Caner İncesu'ya teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLoların LİSTESİ	ix
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	x
RESİMLERİN LİSTESİ	xi
HARİTALARIN LİSTESİ	xii
1. GİRİŞ	1
2. SEYAHATLERİN TARİHSEL SÜRECİ VE GELİŞİMİ	3
2.1. Antik Çağ Seyahatleri.....	3
2.2. Orta Çağ Seyahatleri	4
2.3. Yeni Çağ Seyahatleri	5
2.4. Yakın Çağ Seyahatleri	5
2.5. Türkiye’de Turizm ve Seyahatlerin Gelişimi	6
2.5.1. Cumhuriyet Dönemi Öncesi Seyahatler	6
2.5.2. Cumhuriyet Dönemi Seyahatleri	7
2.5.3. 1960 Sonrası Türkiye’de Turizm	10
3. TURİST REHBERLİĞİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	15
3.1. Antik Çağ’da Turist Rehberliği	15
3.2. Orta Çağ’da Turist Rehberliği	16
3.3. Yeni Çağ ve Yakın Çağ’da Turist Rehberliği.....	17
3.4. Cumhuriyet Döneminde Turist Rehberliği	23
3.5. 2012 Sonrası Turist Rehberliği.....	29
3.5.1. Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB).....	30
3.5.2. Türkiye’de Profesyonel Turist Rehberi Olmanın Koşulları.....	35
3.5.3. Turist Rehberliği ve Türkiye’de Mesleğinin İcrası.....	37
3.6. Dünya’da Turist Rehberliği Eğitimi ve Mesleğinin İcrası Örnekleri	41
4. YÖNTEM.....	45
4.1. Çalışma Grubu ve Çalışma Evreni	46
4.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	47
4.3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	47
4.4. Varsayımlar.....	47

4.5. Güvenirlik ve Geçerlik	47
4.5. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Aracı.....	49
4.6. Araştırma Verilerinin Analizi.....	50
5. BULGULAR.....	53
5.1. Birinci Araştırma Sorusuna Ait Bulgular	53
5.2. İkinci Araştırma Sorusuna Ait Bulgular	54
5.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna Ait Bulgular	55
5.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna Ait Bulgular	56
5.5. Beşinci Araştırma Sorusuna Ait Bulgular	57
5.6. Altıncı Araştırma Sorusuna Ait Bulgular.....	58
5.7. Yedinci Araştırma Sorusuna Ait Bulgular	59
6. SONUÇ VE TARTIŞMA	65
KAYNAKLAR.....	69
EKLER.....	79
EK-1 İstanbul Rehberler Odası kuruluş belgesi.....	79
EK-2 TUREB'den rehber istatistiklerinin talebi ve istatistiklerin gönderilmesini içeren e-posta görüşmeleri	81
EK-3 Veri Toplama Takvimi	82
EK-4 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Etik Kurul onay yazısı	83
ÖZGEÇMİŞ.....	85

TABLULARIN LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 3.1. TUREB’e bağı 2013-2024 yılları arası eylemli-eylemsiz rehber sayıları..	39
Tablo 3.2. Türkiye’de 2024 yılı için profesyonel turist rehberlerine ödenecek taban ücretleri	40
Tablo 4.1. Katılımcıların demografik bulguları	46

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3.1. TUREB organizasyon şeması	35
Şekil 5.1. Yeni yasanın en büyük avantajı araştırma sorusu analizi.....	53
Şekil 5.2. Yeni yasanın en büyük dezavantajı araştırma sorusu analizi	54
Şekil 5.3. Yasanın uygulanmasında yaşanan sorunlar araştırma sorusu analizi.....	535
Şekil 5.4. 2012 öncesi uygulama ile 2012 sonrası uygulama arasındaki temel farklar araştırma sorusu analizi.....	356
Şekil 5.5. Yasanın TUREB ve rehber ilişkilerinin geliştirmesine yönelik etkisi araştırma sorusu analizi.....	357
Şekil 5.6. Yasanın meslek odaları ve rehber ilişkilerinin geliştirmesine yönelik etkisi araştırma sorusu analizi.....	359
Şekil 5.7. Yasada olması istenen maddeler ve uygulamalar araştırma sorusu analizi...	59
Şekil 5.8. Mesleki gelişim ve ilerleme analizi	60
Şekil 5.9. Mesleki eğitim ve standartlar analizi	61
Şekil 5.10. Caydırıcılık ve yaptırımlar analizi	62
Şekil 5.11. Sosyal ve ekonomik destekler analizi	63
Şekil 5.12. Meslek örgütlenmesi ve yönetim analizi	64

RESİMLERİN LİSTESİ

Sayfa

Resim 2.1. Thomas Cook'un düzenlediği ilk paket tren yolculuğunun reklam afişi....	6
Resim 2.2. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu tarafından kullanılan ilk logo	8
Resim 2.3. Türk Tayyare Cemiyeti'nin geçmişten günümüze kullanılan tüm emblemleri.....	8
Resim 2.4. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü logosu	11
Resim 3.1. Turist Rehberleri Odaları Birliği logosu	30

HARİTALARIN LİSTESİ

Sayfa

Harita 3.1. TUREB’e bağlı odalar ve yetki çevreleri	31
---	----

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamalarıyla birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
ADRO	Adana Bölgesel Turist Rehberleri Odası
ANRO	Ankara Turist Rehberleri Odası
ARED	Ankara Turist Rehberleri Derneği
ARO	Ankara Turist Rehberleri Odası
ATRO	Aydın Turist Rehberleri Odası
BURO	Bursa Bölgesel Turist Rehberleri Odası
ÇARO	Çanakkale Bölgesel Turist Rehberleri Odası
FEG	Avrupa Turist Rehberleri Birliği Federasyonu
GARO	Gaziantep Bölgesel Turist Rehberleri Odası
İRO	İstanbul Turist Rehberleri Odası
İZRO	İzmir Turist Rehberleri Odası
KARED	Kapadokya Rehberler Derneği
KUŞDER	Kuşadası Rehberler Derneği
MARED	Marmaris Rehberler Derneği
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
MTTB	Milli Türk Talebe Birliği
MUTRO	Muğla Turist Rehberleri Odası
NERO	Nevşehir Turist Rehberleri Odası
ÖSYM	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
REHBERANT	Antalya Rehberler Derneği
ŞURO	Şanlıurfa Bölgesel Turist Rehberleri Odası
TMGT	Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı
TMTF	Türkiye Milli Talebe Federasyonu
TRO	Trabzon Bölgesel Turist Rehberleri Odası
TRMK	Turist Rehberliği Meslek Kanunu
TRMY	Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği
TOD	Marmara Bölgesi Turistik Otelciler Derneği
TUREB	Turist Rehberleri Odaları Birliği

TÜROB	Türkiye Otelciler Birliği
TÜRSAB	Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği
UNWTO	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
WFTGA	Dünya Turist Rehberleri Birliği Federasyonu
Vd.	Ve diğerleri

1. GİRİŞ

Turizm, ekonomik kalkınmayı teşvik eden, kültürel etkileşimi artıran ve uluslararası barışa katkı sağlayan önemli bir sektördür. Kültürel mirasın tanıtılması, turistik bölgelerin ekonomisinin canlanması ve yerel halkın refahının artması gibi birçok olumlu etkisi bulunan turizm, günümüzde ülkelerin stratejik önem verdiği alanlardan biri haline gelmiştir. Bu bağlamda, turist rehberleri, turistlere sağladıkları bilgi ve rehberlik hizmetleri ile turizm deneyiminin kalitesini doğrudan etkileyen, turizmin önemli aktörlerindendir.

Türkiye, zengin kültürel mirası ve doğal güzellikleri ile dünya turizminin önemli destinasyonlarından biridir. Ülkenin turizm potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirilmesi ve sürdürülebilir turizm uygulamalarının hayata geçirilmesi, turist rehberliği mesleğinin profesyonelce icra edilmesini gerektirmektedir. Bu amaçla, turist rehberliği mesleği belirli yasal düzenlemelere tabi tutulmuştur. 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu, Türkiye'de turist rehberlerinin mesleki standartlarını belirleyen ve mesleğin icrasını düzenleyen temel yasal çerçeveyi oluşturmuştur.

Bu çalışmanın amacı, 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu yürürlüğe girdikten sonra turist rehberliği mesleği üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektir. Özellikle, kanunun çıkışı sonrasında yaşanan değişikliklerin rehberlerin mesleki uygulamalarına, meslek tatminine ve turizm sektörüne olan katkılarına nasıl yansıdığını değerlendirilecektir. Çalışmada, yapılan yasal değişikliklerin turist rehberleri tarafından nasıl algılandığını ve bu değişikliklerin mesleğin geleceği açısından taşıdığı önemi ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu çalışma, turist rehberliğinin tarihsel gelişimi, Türkiye'de turist rehberliği mesleğinin yasal çerçevesi ve 6326 sayılı kanunun yürürlüğe girmesi gibi konuları kapsamaktadır. Araştırmada kullanılan yöntemler arasında literatür taraması, yasal düzenlemelerin analizi ve yarı yapılandırılmış sorular hazırlanarak yapılan mülakat yöntemi yer almaktadır. Mülakat yöntemi, Türkiye'de 15 yıl ve üzerinde mesleki tecrübeye sahip turist rehberlerinin 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun yürürlüğe girmeden önceki süreçte ve yürürlüğe girdikten sonra turist rehberliği mesleği üzerinde ne gibi etkilere sebep olduğuna yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda, turist rehberlerinin mesleki uygulamalarındaki değişiklikler ve bu değişikliklerin uzun vadeli etkileri incelenmiştir.

Tez çalışması, altı ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde giriş ve araştırmanın amacı ele alınmıştır. İkinci bölümde seyahatlerin tarihsel süreci ve gelişimi incelenmiştir. Üçüncü bölümde turist rehberliğinin tarihsel gelişimi ele alınmış, dördüncü bölümde araştırmanın yöntemi açıklanmıştır. Beşinci bölümde elde edilen bulgular sunulmuş, altıncı bölüm ise sonuç ve tartışmadan oluşmaktadır.

Bu çalışma, turist rehberliği mesleğinin yasal düzenleme öncesinde ve sonrasında yaşanan değişikliklerin, meslek pratiğine olan etkilerini ortaya koyarak, turizm sektörünün daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca, çalışmanın bulguları, gelecekte yapılacak yasal düzenlemeler ve mesleki eğitim programları için rehberlik edici nitelikte olacaktır. Tezin sonuçları, turist rehberlerinin mesleki tatminini artırmaya yönelik politikaların geliştirilmesi ve turizm sektörünün sürdürülebilirliğine katkıda bulunacak önerilerin sunulması açısından önem taşımaktadır.

2. SEYAHATLERİN TARİHSEL SÜRECİ VE GELİŞİMİ

Seyahat kavramı tarihinin, insanoğlunun var oluşuyla birlikte başladığı, bu sebeple söz konusu kavramın insanlık tarihi kadar eski olduğu ifade edilmektedir (Ahipaşaoğlu, 2001:4). Paleolitik dönemde avcı-toplayıcı olarak yaşamını sürdüren ilkel toplulukların daha fazla tüketim kaynağına erişebilmek amacıyla gerçekleştirdikleri göç hareketlerinin, seyahat tarihinin ilk adımlarını oluşturduğuna inanılmaktadır. İlk seyahatler temel olarak yaşam mücadelesi sebebiyle ortaya çıkmış olsa da zaman içerisinde din, ticaret, tedaviler, eğitim ve keşif gibi sebepler ile yapılan seyahatler ortaya çıkmaya başlamıştır (Çallı, 2015). Seyahat tarihi, insanlığın ilk dönemine kadar dayansa da kitlesel seyahatlerin, özellikle antik çağlarda deniz ve kara taşıtlarının etkin olarak kullanılmasıyla birlikte dünya genelinde daha yaygın bir şekilde gerçekleştiğine inanılmaktadır. Antik çağlardan Yakın Çağ'a kadar geçen süreçte seyahat olgusu aşağıda adı geçen birçok medeniyet tarafından farklı bir şekilde tecrübe edilmiştir.

2.1. Antik Çağ Seyahatleri

Sümerler'in M.Ö. 3500'lü yıllarda tekerliği ve parayı ve icat etmesi ile başladığı düşünülen modern seyahat çağı, M.Ö. 2000'lerde Fenikelilerin deniz ticaretine başlaması ve Akdeniz'i hakimiyeti altına almasıyla devam etmiştir. Fenikelilerin, deniz yolu vasıtasıyla Britanya Adaları, Batı Afrika ve Asor Adaları gibi uzak noktalara seyahat etmeleri Antik Çağ'a ait dikkate değer seyahat örnekleri arasında gösterilmektedir (Charles R. Goeldner, 2006).

Antik Yunan medeniyeti, tanrılarının onuruna düzenlenen şenlikleri ve festivalleri, kültürel ve dini yaşamlarının merkezinde tutmuştur. Antik olimpiyat oyunları, Olimpia'da Zeus adına düzenlenen festivaller olarak başlamış olsa da resmi olarak M.Ö. 776 yılında Antik Yunanistan'da başlamıştır (Yaman, 1989). Olimpiyat oyunlarında yarışmak isteyen sporcular ve izleyici olmak isteyen bireyler, Yunanistan'ın her köşesinden Olimpia'ya seyahat etmişlerdir. Antik olimpiyat oyunlarına katılım sağlamak amacıyla uzun ve zorlu seyahatler yapmak zorunda kalan Yunan şehir devletlerinden pek çok insan için bu seyahatler, sadece bir yer değişimi değil sosyal ve kültürel iletişim için de bir olanak sağlamaktaydı. Olimpiyat oyunlarına katılmak veya sadece bu etkinlikte seyirci olarak yer almak isteyen dünyanın dört bir yanından gelen insanlar, olimpiyat oyunları süresince özellikle sosyal anlamda etkileşim halinde olduklarından dolayı, başta kültür olmak üzere inanç ve yaşam tarzı

gibi birçok konuda fikir teatisi yapma imkânı buluyorlardı. Bu oyunlar ve seyahatler yalnızca sporcuları ve izleyicileri bir araya getirmekle kalmadı, aynı zamanda siyasi ve diplomatik ilişkilerin de geliştirilmesine olanak sağladı. Tüm bu sebeplerle Antik Çağ'da dikkat çeken bir diğer seyahat örneğinin antik olimpiyat oyunlarından kaynaklı seyahatler olduğu ifade edilmektedir (Yıldıran, 2014).

2.2. Orta Çağ Seyahatleri

Orta Çağ'da seyahat tarihi adına önemli olaylar vuku bulmuştur. Roma İmparatorluğu'nun 5'inci yüzyılda çökmesiyle birlikte imparatorluk topraklarında güvenli seyahat olanağı da ortadan kalkmıştır. Seyahat güvenliğinin ortadan kalkmasının akabinde, geniş imparatorluk topraklarında gezme ve eğlence maksadıyla gerçekleştirilen seyahatlerde önemli ölçüde düşüş yaşanmıştır (Erkmen, 2019). Orta Çağ'ın sonlarına doğru Hristiyanlığın Roma topraklarında daha sağlam temellere oturmasının ardından dini amaçlı seyahatlerde önemli bir artış meydana gelmiştir (Çallı, 2015). Orta Çağ'da yaşanan Haçlı Seferleri gibi büyük din temelli kitlesel hareketler, geniş çaplı yolculuklarında başlangıcını işaret ederken, bu seyahatlerde ulaşım, barınma, emniyet ve rehberlik gibi temel düzenlemeler, basit yapıda olsa da bulunmaktaydı (ÇARO, tarih yok). Orta Çağ boyunca belirginleşen bir diğer önemli gelişme, kıtalararası ticaretin artması olmakla birlikte, bu ticaretin özellikle İpek Yolu üzerinde yoğunlaştığı belirtilmektedir. İpek Yolu'nun geçtiği topraklarda yaşayan insanların ticari seyahatler sebebiyle sosyal ve ekonomik anlamda olumlu etkileşimler yaşadığı ifade edilmektedir (Eralp, 1983).

Anadolu Türklerinin Orta Çağ'da turizm faaliyetlerine başladığı düşünülmektedir. Anadolu Selçuklu Devleti, seyyahları ağırlamak ve hizmet etmek amacıyla kervansaraylar inşa etmiştir. Bu kervansaraylar, deve kervanlarıyla seyahat edenlerin konaklama ve yeme-içme ihtiyaçlarını karşılamak için özellikle stratejik noktalara konuşlandırılmıştır. Anadolu'da, Selçuklu Devleti'nden sonra Osmanlılar da bu geleneği sürdürmüş ve kervansarayları aynı amaçla kullanmaya devam etmiştir. Osmanlılar hüküm sürdükleri topraklarda seyahat edenler için yollar ve köprüler inşa etmiş, böylece tıpkı Selçuklular gibi seyahat edenlerin güvenliğini sağlamayı sürdürmüşlerdir (Erkmen, 2019).

2.3. Yeni Çağ Seyahatleri

1350'lerde İtalya'da ortaya çıktığına inanılan Rönesans hareketlerinin, İtalya'dan Kuzey Avrupa'ya yayıldığı düşünülmektedir. Rönesansın gelişim sürecindeki en önemli etkenin İtalya'nın içinde bulunduğu siyasi atmosfer olduğu vurgulanmaktadır (Yıldırım M. , 2020). Dünyada hızlı bir şekilde yayılan Rönesans akımının, seyahat faaliyetlerinin gelişmesine de katkıda bulunduğu söylenebilir. Siyasi olarak bölünmüş bir konumda olan İtalya'da yaşanan savaşların, sadece Rönesansın yayılmasına değil aynı zamanda Grand Tur'un başlamasına sebep olduğu düşünülmektedir. Grand Tur'un gelişim sürecinde, genç soyluların eğitim amacıyla Fransa ve İtalya'ya eğitime gönderilmelerinin yanında, ekonomik olarak gelişmiş ülkelerin seçkin ve eğitimli kesimin, tarihi ve kültürel özellikleriyle dikkatleri üzerine çeken ülkelere gerçekleştirdikleri seyahatler de etkili olmuştur. Bu gelişmelerle beraber, İngiliz burjuvazisinin daha da zenginleşmesi sonucunda önemli ölçüde artan turist sayısı, Grand Turun 18'inci yüzyılda altın çağını yaşamasına vesile olmuştur (Bhatia, 2002:10).

2.4. Yakın Çağ Seyahatleri

Yakın Çağ, dünya tarihinde önemli gelişmelerin yaşandığı hem siyasi hem de endüstriyel değişimlerin insan ve toplum hayatında ciddi farklılıklar yarattığı dönem olarak ifade edilebilir. Turizm, günümüzdeki anlamını Sanayi Devrimi sonrasında kazanmış, değişen toplum yapısının ve makineleşmenin ortaya çıkması sonucunda, insan emeğine dayalı iş gücünün makineler vasıtası ile yapılmaya başlanmıştır. Sanayi Devrimi ile eğitim hızla yayılmaya başlamış ve sadece soyluların faydalanabildiği bir imkân olmanın dışına çıkmıştır. Artan gelir düzeyleri sayesinde kitlelerin turizm için ayırdıkları payda da artış yaşanmıştır. Buhar enerjisinin ulaşımında kullanılmaya başlaması, orta gelir düzeyine sahip kesimin seyahat edebilmesine olanak sağlamıştır (Solmaz, 2019).

Ulaşım araçlarında meydana gelen teknolojik gelişmeler, 19'uncu yüzyılın ortalarında ve sonlarındaki dönüşümleriyle birlikte, kitlesel seyahatlerin gerçekleşmesi ve turizmin modernleşmesine hız kazandırmıştır. Bu dönemde, Thomas Cook'un 1840 yılında başlattığı seyahat acenteciliği faaliyeti, turizm endüstrisinin kurumsal anlamda ilk önemli evresini oluşturmaktadır. Thomas Cook, kendi adını taşıyan taşımacılık şirketini kurarak, turizmin gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. İngiliz girişimci,

1841 yılında, Leicester şehrine yakın bir bölgedeki *Temperance Society* toplantısına katılan beş yüz yetmiş kişilik bir turist grubunu trenle taşıyarak tarihi bir adım atmıştır. Bu olay, modern anlamda organize edilmiş ilk tur olarak bilinmektedir (Güleryüz, 2020).

Resim 2.1. Thomas Cook'un düzenlediği ilk paket tren yolculuğunun reklam afişi.

Kaynak: (Leadbeater, 2019).

2.5. Türkiye’de Turizm ve Seyahatlerin Gelişimi

2.5.1. Cumhuriyet Dönemi Öncesi Seyahatler

19’uncu ve 20’nci yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti’nde turizm adına ciddi adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu dönemde Osmanlı İmparatorluğu’nda turistik faaliyetlerin önce ticari amaçlarla yürütüldüğü sonrasında ise 1863 yılında “*Sergi-i Umum-i Osmanî*” sergisinin açılışı sebebiyle çeşitli ülkelerden turistlerin ülkeyi ziyaret etmeleri ile bugün ki modern turizmin ilk adımının atıldığı ifade edilmektedir (Emir, 2012).

Osmanlı topraklarında seyahat, il-can-name, icazet, yol izni, mürur tezkeresi gibi belgeler aracılığıyla gerçekleştirilmekteydi. Devlet, Osmanlı toprakları içinde gerçekleştirilen seyahatleri sadece yabancılar için değil aynı zamanda kendi vatandaşları için de belli başlı kurallar yoluyla düzenlemiş titizlikle uygulamıştır. Geçmiş yüzyıllarda başlayan ve uygulanan bu düzenlemeler, zaman içerisinde yazılı

hale getirilmiştir. 1841 yılında çıkarılan “*Men-i Mürur Nizamnamesi*” ile Osmanlı topraklarında yapılan seyahatlere ilişkin düzenlemeler yazılı hükümlere bağlanmıştır. 1867 yılında çıkarılan “*Pasaport Odası Nizamnamesi*” ile Osmanlı topraklarına giriş ve çıkışlardaki kurallar belirlenmiştir. Daha sonrasında ise 1884 ve 1894 yıllarında çıkarılan Pasaport Nizamnamelerini 1911 yılında çıkarılan Pasaport Kanunu izlemiş ve pasaport işlemleri kanuni temele dayandırılmıştır (Erdem, 2023; Sezer, 2003). 29 Ekim 1980 tarihinde yürürlüğe giren “*Seyyahine Tercümanlık Edenler Hakkında Tatbik Edilecek 190 Sayılı Nizamname*”nin Türkiye’de turizm alanında önemli ilerlemeler yaşanmaya başlamasının bir sonucu olarak ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Kozak vd., 2023:146).

Osmanlı Devleti döneminde gerçek manada turizm faaliyetleri, Orient Express ile Avrupa’dan İstanbul’a seyahat eden turistlerle başlamıştır. Bu yolcuların konaklama ihtiyacının karşılanması amacıyla 1892 yılında açılan Pera Palas Oteli, modern anlamda açılmış ilk konaklama işletmesidir (İçigen & Yılmaz, 2023; Dinçer & Dinçer, 1989).

2.5.2. Cumhuriyet Dönemi Seyahatleri

29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyetin ilan edilmesinden kısa bir süre sonra 6 Kasım 1923 tarihinde Gazi Mustafa Kemal Paşa’nın direktifleriyle Reşit Saffet Atabinen liderliğinde “*Türk Seyyahin Cemiyeti*” kurulmuştur. İstanbul merkezli olarak kurulan Türk Seyyahin Cemiyeti, 1926’da “*Türkiye Turing Kulübü*” olarak adlandırılmış daha sonra 1931 yılı itibarıyla de “*Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu*” ismini almıştır. Cemiyetin amacı, İstanbul ve Bursa gibi tarihsel değeri yüksek şehirlerde geziler düzenleyerek yabancılara tanıtmak ve aynı zamanda Türk vatandaşlarına da diğer ülkeleri tanıtmaktır. Ayrıca, Türklerin gerçek karakter ve erdemleriyle tanınmalarını sağlamak da hedeflerinden biridir. Bunun yanı sıra, antik eserlerin korunması ve estetik görünümelerini bozan unsurların ortadan kaldırılmasıyla ilgili çalışmalarında amaçları arasında yer aldığı söylenebilir. Uluslararası seyahatleri düzenlemenin yanında, bu seyahatlerin gerçekleştirilmesi amacıyla seyahat acenteleri ile ticari anlaşmalar yapmak, seyahatlere katılan tüm bireylerin seyahate ilişkin işlemlerinin yürütmek ve seyahatlerinin sorunsuz bir şekilde tamamlanmasını sağlamak gibi görevleri de icra etmiştir. Kurum tarafından yabancı ziyaretçilerin dilinde hazırlanan yayınlarla ülkenin tanıtılması sağlınırken aynı zamanda ülkedeki antik eserler ve

yapıların uzman kişiler eşliğinde ziyaret edilmesinin de kurumun görevleri arasında yer aldığı söylenebilir (Arslantürk, 2023; Şahin, 2006).

Resim 2.2. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu tarafından kullanılan ilk logo.

Kaynak: (Turing, tarih yok).

Cumhuriyet Dönemi'nde turizmle ilgili yaşanan en önemli gelişmelerden bir diğeri, 18 Ekim 1925 tarihinde “*Millî Türk Seyahat Acentalığı Ziya ve Şürekası*” adıyla kurulan ilk seyahat acentası NATTA’dır (TÜRSAB Akademi, 2019). NATTA’nın bilet satışı dışında, yurt içi ve yurt dışı seyahatler düzenlemek, rehber temin etmek, araç kiralamak ve broşür basmak gibi çalışmalar da icra ettiği ifade edilmektedir (Kozak vd., 2023:147).

Aynı dönemde turizmde yaşanan bir diğer önemli gelişme ise havacılık alanında meydana gelmiştir. Bugün Türk Hava Kurumu adıyla bilinen oluşum 16 Şubat 1925 tarihinde “*Türk Tayyare Cemiyeti*” adıyla kurulmuştur (THK, tarih yok).

Resim 3.3. Türk Tayyare Cemiyeti'nin geçmişten günümüze kullanılan tüm amblemleri.

Kaynak: (Türk Hava Kurumu, tarih yok).

1933 yılında İstanbul’da kurulan “*Hancılar ve Otelciler Cemiyeti*” turizm alanında söz konusu dönemde yaşanan gelişmeler ile meydana gelen örgütlenmelerdendir. 1934

yılında 2450 sayılı “İktisat Vekâleti Teşkilat ve Vazifeleri Kanunu” ile Türkiye’de kamusal alanda turizm üzerine resmi düzenleme yapılmıştır. Bu kanun çerçevesinde turizm adı altında gerçekleştirilen tüm işlemler, İktisat Vekaleti’ne bağlı olarak Dış Ticaret Dairesi bünyesinde faaliyet gösterecek Türk Ofisi’ne devredilmiştir. Türk Ofis’in içerisinde yer alan “*Turizm Masası*” 1938 yılında farklı bir şube haline getirilmiş ardından 1939 yılında Ticaret Vekaleti’nin kurulması aşamasında “*Turizm Müdürlüğü*” adıyla Neşriyat ve Propaganda bölümü içinde çalışmalarına devam etmiştir. 30 Haziran 1949 tarihinden itibaren, turizm faaliyetleri 5392 sayılı yasa ile oluşturulan Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü içerisinde faaliyet gösteren “*Turizm Dairesi*” tarafından yürütülmüştür (Kozak vd., 2023:149).

5392 sayılı yasaya göre, turizmle ilgili konuları tartışmak ve alınacak önlemler hakkında görüş belirtmek amacıyla Ankara’da 19 Aralık 1949 tarihinde toplanan “*Turizm Danışma Kurulu*”, iç ve dış tanıtıma büyük önem verilmesi gerektiğini vurgulayarak devletin bu alandaki faaliyetlerini ivmelendirmesini ve özel girişimlerin bu yönde teşvik edilmesini önermiştir (Evcin, 2017). “*Turizm Danışma Kurulu*” toplantılarının yıllar içerisinde düzenli olarak yapılmaya devam ettiği ve her bir toplantıda turizm eğitimiyle ilgili olarak üniversite ve yüksek okul öğrencilerinden tercüman ve rehber yetiştirilmesi, otelcilik okullarının kurulması, ilkokullarda turizm derslerinin yer alması gibi önemli kararların alındığı belirtilmektedir (Toker, 2023).

Türkiye’de turizm teşvikleri hususunda ilk kanuni düzenleme 1950 yılında yürürlüğe giren “5647 sayılı *Turizm Müesseselerini Teşvik Kanunu*” ile yapılmıştır. Turizmle ilgili yapılacak yatırımların teşviki için 1953 yılında “6086 sayılı *Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu*” ile ikinci bir yasal düzenleme yapılarak özel işletmelerin teşvik edilmesi amaçlanmıştır (Şanlıoğlu & Özcan, 2017). Hükümetin benimsediği politikalar çerçevesinde, yabancı ülkelerle ilişkilerin yoğunlaşması sonucunda İstanbul’da ihtiyaç duyulan nitelikli otel sayısının yetersizliği, yeni otel ihtiyacını doğurmuştur. 1955 yılında Hilton Otel’in faaliyete geçmesiyle birlikte söz konusu ihtiyacın kısmen de olsa giderildiği bilinmektedir. Aynı yıl Bakanlar Kurulu kararı ile kurulan Türkiye Turizm Bankası Anonim Şirketi’nin teşvik kredilerinin kaynağı olması amacıyla faaliyete geçtiği belirtilmektedir (Kozak vd., 2023:151).

1957 yılına gelindiğinde, turizm alanında önemli bir gelişme yaşanmış ve “turizm” adıyla ilk bakanlık kurulmuştur. Basın Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü

faaliyetlerine 25 Kasım 1957 tarihinde kurulan Basın Yayın ve Turizm Vekaleti çatısı altında devam etmiştir. Bakanlığın kurulmasıyla birlikte, turizmin bütün kolları tek bir çatı altında toplanmış ve genel müdürlük seviyesinden bakanlık düzeyine yükseltilmiştir. Bakanlığın kurulmasının ardından yaşanan gelişmeler sonucunda daha kapsayıcı bir kurumun faaliyete geçmesi ihtiyacı hasıl olmuş ve 265 sayılı yasayla bakanlığın adı Turizm ve Tanıtma Bakanlığı olarak tebdil edilmiştir (Özdemir, 2003). 1963 yılı itibariyle Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nda faaliyete geçen yurtiçi ve yurtdışı birimleri halihazırda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda faaliyetlerine devam etmektedir (Kozak vd., 2023:153).

2.5.3. 1960 Sonrası Türkiye’de Turizm

1963 yılı itibariyle uygulanmaya başlayan beş yıllık kalınma planları dönemlerinde Türkiye’de turizm alanında önemli örgütlenmeler meydana gelmiştir (Çallı, 2015). “*Planlı Kalkınma*” dönemi olarak adlandırılan süreçte beş yıllık kalkınma planları hazırlanmış ve turizm alanında önemli adımlar atılmıştır. Bu süreçte, 1963 yılında Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile turizmin ekonomiye katkısının artırılması planlanmış, bu kapsamda turizm-tanıtma faaliyetlerine öncelik verilmiştir. Kitle turizmi ve sosyal turizm görüşleri turizm içerisinde kendine yer edinmiştir. İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planlarında ise, turizm altyapısının iyileştirilmesi, Ege’nin Güneyi ve Akdeniz gibi sahil destinasyonlarında turizm faaliyetlerinin artırılması, otel ve konaklama tesislerinin inşa edilmesi, havayolu taşımacılığına verilen desteklerin çoğaltılması, tanıtım faaliyetlerinin artırılması, uluslararası olarak çalışan ve diğer ülkelerden turist getiren seyahat ve ulaşım şirketlerine desteklerin artırılması ve turistik bölgelerin geliştirilmesi gibi önlemler alınmış, devlet, turizm yatırımlarını teşvik etmek amacıyla vergi indirimleri ve kredi imkânları sağlamıştır (Can & Emir, 2021).

Bu dönemde dünyada ve Türkiye’de turizmin hızla ivmelenmesi, seyahat acentalarının ve konaklama tesislerinin artan sayıları, mesleki örgütlenme ihtiyacını doğurmuştur. Bu gelişmelerden yola çıkarak, 13 kişinin katılımıyla Marmara Bölgesi Turistik Otelciler Derneği (TOD) 1971 yılında kurulmuştur. Aynı dernek 1983 yılında Turistik Otelciler, İşletmeciler ve Yatırımcılar Birliği (TUROB) ve 2015 yılı itibariyle TÜROB (Türkiye Otelciler Birliği Derneği) olarak faaliyetlerine devam etmiştir. TÜROB, turizm sektöründeki zorlukları tanımlayıp çözüm önerileri geliştirmek ve bu alandaki

araştırmaları desteklemek için kurulmuştur. Temel amacı, turizm ve turizm işletmelerinin ilerlemesine katkıda bulunmaktır (TÜROB, tarih yok). TÜROB'un kurulmasından kısa bir süre sonra, Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB), 1972 yılında kabul edilen ve Resmî Gazete'de yayımlanan 1618 sayılı Kanun ile kurulmuştur. TÜRSAB'ın, Türkiye'deki turizm endüstrisinde önemli rol oynayan kuruluşlardan biri olduğu ve kuruluşundan bu yana seyahat acentalarına ve Türkiye turizmine çeşitli yenilikler ve destekler sunduğu belirtilmektedir (Ayduğan vd., 2023). TÜRSAB'ın da üyesi olduğu 1941 yılında “Uluslararası Resmi Seyahat Kuruluşları Birliği” adıyla bir sivil toplum kuruluşu olarak kurulmuş olan ve sonrasında 1970 itibariyle “Dünya Turizm Örgütü” adını alan Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'ne (UNWTO) Türkiye'nin tam üyeliğinin 1975 yılında gerçekleşmesi, Türk turizmi adına önemli bir olay olarak tarihe geçmiştir (KTB, tarih yok).

Resim 2.4. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü logosu.

Kaynak: (Wikipedia, 2024)

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı süreci içerisinde, 16 Mart 1982 tarihinde 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (TTK, 1982). Yürürlüğe giren Turizm Teşvik Kanunu ile birlikte, turizm sektörüne düşük faizli kredi imkânları, finansal destek fonları, vergi, harç ve bina inşaatı muafiyetleri, elektrik, su vb. ücretlerinde indirim ve yabancı personel istihdamı olanakları gibi teşvikler sağlandığı belirtilmektedir (Can & Emir, 2021). Türkiye, 1980 yılında alınan ekonomik kararlar sonrasında, ithal ikameci sanayi politikalarından vazgeçerek, ihracat odaklı sanayileşme stratejilerine yönelmiştir. Bu dönemde turizm sektörü, düşük maliyetli, seri ve etkin bir sektör olarak değerlendirilmiş ve teşvik

edilmiştir. Turizmin, 1980'lerden itibaren önemli bir büyüme kaynağı haline geldiği ve ekonomik büyümeye katkı sağlayarak ülkenin dış ticaret açığını kapatmada rol oynadığı ifade edilmiştir (Özen, 2017).

1960 yılı sonrasında yabancı turist sayısında yaşanan artışa paralel olarak rehber talebinde de artış yaşanmıştır. 1965 senesinden başlayarak İstanbul, İzmir ve Antalya öncelikli olacak şekilde farklı zamanlarda ve yerlerde Turizm ve Tanıtma Bakanlığı tarafından kurslar açılarak rehber yetiştirmeye katkı sağlanmıştır. Bu dönem itibariyle Türkiye Milli Talebe Federasyonu, Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı ve Milli Türk Talebe Birliği gibi öğrenci birlikleri tarafından sağlanan kokartlar amatör kokart olarak, bakanlık kursları ile alınan kokartlar ise profesyonel olarak adlandırılmış, farklı kurumlardan alınan kokartlar 3.1aynı hak ve yetkilere sahip olmuşlardır. Profesyonel Tercüman Rehber Yönetmeliği ilk olarak 1983 yılında çıkarılmıştır. Yönetmeliğin, rehberleri amatör ve profesyonel olarak iki gruba ayırması sebebiyle çeşitli rahatsızlıklar dile getirilmiş ve 1986 yılında yeni bir yönetmelik yayımlanmıştır (Ahipaşaoğlu, 2001). Yayımlanan yönetmelik yıllar içerisinde çeşitli değişikliklere uğrasa da Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun 2012 yılında yürürlüğe girmesine kadar geçen süreçte yürürlükte kalmıştır (Eser, 2021:33).

1980 yılı sonrası Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından kalkınma planları hazırlanmaya ve uygulanmaya devam etmiştir. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989) döneminde, Türkiye'nin turizm potansiyelinin farkına varılmış ve bu sektörü geliştirmek için kapsamlı önlemler alınması amaçlanmıştır. Bu dönemde turizmin ekonomik kalkınmadaki rolü vurgulanmış, özellikle altyapı yatırımları ve turistik bölgelerin tanıtımı üzerine yoğunlaşmıştır. Turistik bölgelerin alt yapısının güçlendirilmesi için önemli yatırımlar yapılması planlanmıştır. Aynı zamanda, turizm sektörüne yönelik teşviklerin artırılması, yabancı yatırımcıların Türkiye'ye çekilmesi amacıyla çeşitli vergi indirimleri ve kolaylıklar sağlanması planlanmıştır (DPT, 1985). Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994) ise turizmin çeşitlendirilmesi gerekliliğini ön plana çıkarmış, kültürel ve tarihi mirasın korunarak turizme kazandırılması hedeflenmiştir. 1990-1994 dönemi sonunda 145 bin olması hedeflenen yatak kapasitesinin, proje ve inşaat durumundaki işletmelerin tamamlanması ile 350 bin yatak kapasitesine ulaşması planlanmıştır. Ülkeye giriş yapacak turist sayısının 7,4 milyon, Türkiye'den yurtdışına gidecek vatandaş sayılarının ise 2,8 milyon kişiyi

bulması beklenmiştir (DPT, 1990). Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000) döneminde, turizm sektörünün sürdürülebilirliği ve kalite standartlarının yükseltilmesi amaçlanmıştır. Özellikle çevre dostu turizm uygulamaları ve yerel halkın turizme entegrasyonu konularında önemli adımlar atılmıştır (DPT, 1996). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005), sağlık ve kongre turizminin geliştirilmesine yönelik stratejiler belirlemiş, bu alanda altyapı yatırımları ve tanıtım faaliyetlerin artırılması hedeflenmiştir. Turist rehberliği mesleki faaliyetlerini yoğunlaştırmak aynı zamanda turist rehberliği mesleğinin bir teşkilatlanma haline gelmesini sağlamak amacıyla “Türkiye Turist Rehberleri Birliği” ve “Turist Rehber Odaları Kanunu” için tasarı çalışmalarının nihayetlenmesi planlanmıştır (DPT, 2001). Turist Rehberleri Birliği (TUREB), 22 Haziran 2012 tarihinde Turist Rehberliği Meslek Kanunu’nun yayımlanması neticesinde kurulmuştur. Bu kuruluş, 13 meslek odasının meslek üst kuruluşu olarak görev yapmaktadır. TUREB’in, yasal zorunluluk doğrultusunda kurulan tüm departmanlarıyla, rehberlerin turizmde daha etkin ve yetkin olmasını sağlamak, ülkenin kültür ve turizm politikalarına uygun şekilde tanıtılmasına katkıda bulunmak ve yasa dışı rehberlik faaliyetlerini engellemek amacıyla faaliyete geçtiği ifade edilmektedir (TUREB, 2024a).

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013) ve Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2014-2018) ise daha kapsamlı ve entegre bir yaklaşım benimseyerek, turizmin ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarıyla ele alınmasını sağlamıştır. Bu dönemlerde, turizm sektörünün rekabet gücünün artırılması, turist memnuniyetinin sağlanması ve uluslararası pazarlarda Türkiye’nin marka değerinin yükseltilmesi gibi hedefler ön planda olmuştur. Ayrıca, turizmde inovasyon ve dijitalleşme konuları üzerinde durulmuş, sektöre yeni teknolojilerin entegrasyonu teşvik edilmiştir (Tuncel, 2019).

On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2019-2023) döneminde, turizm sektörü Türkiye’nin ekonomik büyümesinde stratejik bir alan olarak değerlendirilmiştir. Bu plan çerçevesinde, turizmin sürdürülebilirliğini sağlamak ve ülkenin turistik cazibesini artırmak amacıyla birtakım önlemler alınmıştır. Özellikle, turizm çeşitliliğinin artırılması ve on iki ay boyunca turizmin canlı tutulması için yeni stratejiler geliştirilmiştir. Sağlık, kış ve kültür turizmi gibi alternatif turizm türlerine yönelik yatırımlar artırılmış, bu alanlarda altyapı ve hizmet kalitesinin yükseltilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, dijital dönüşümün turizm sektörüne entegrasyonu üzerinde

durulmuş ve Türkiye'nin turistik destinasyonlarının uluslararası tanıtımı için kapsamlı bir dijital pazarlama stratejisi benimsenmiştir. Çevre dostu ve sürdürülebilir turizm uygulamaları teşvik edilerek, doğal ve kültürel mirasın korunmasına yönelik projeler desteklenmiştir (SBB, 2019).

3. TURİST REHBERLİĞİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Turist rehberliği kavramı, binlerce yıldır var olan ve tarihi kökleri antik çağlara kadar uzanan bir meslektir. Rehberliğin, profesyonel rehberlik mesleğine dönüşüm süreci ilk çağlardan itibaren başlamaktadır. Antik çağlardan günümüze, rehberler toplumlarda önemli roller üstlenmişlerdir. Tarih boyunca, ticaret kervanlarında, kara ve deniz ulaşımında, kutsi mekanların ziyaretlerinde, kıtalararası göçlerde ve savaşlarda rehberler hep ön saflarda yer almışlardır (Yenipinar, Bak, & Çapar, 2014).

3.1. Antik Çağ'da Turist Rehberliği

Turist rehberliği mesleğinin Antik Mısır'da ortaya çıktığı ve geliştiğine inanılmaktadır. Coğrafi yapısı ve görkemli mimari yapılarıyla dikkat çeken Mısır, antik çağlarda dahi turistik cazibe merkezlerinden biri olmuştur. Nil Nehri etrafında gerçekleştirilen seyahatler, sadece ulaşım amaçlı değil, aynı zamanda turistik ve kültürel etkinlikler için de önemli bir rol oynamıştır. Eski Mısırlılar, Nil Nehri boyunca düzenlenen turlarla bu doğal güzellikleri ve arkeolojik alanları tanıtmışlardır. Özellikle, M.Ö. 1494 civarında 18'inci hanedanlık döneminde, Kraliçe Hatshepsut'un Puntland'a yaptığı muhtemelen barış ve turizm amaçlı yolculuk, organize turizm faaliyetlerinin erken örneklerinden biri olarak kabul edilir. Antik Mısır'da rehberlik hizmetleri, başlangıçta büyük ölçüde dini ve kültürel liderler tarafından gerçekleştirilmekteydi. Tapınaklar ve diğer kutsal alanlar hem yerli hem de yabancı ziyaretçilere, ziyaret edilen mekâna ilişkin bilgiler veren rahipler tarafından yönetilmekteydi. Ptolemaios döneminde tapınakların müze ve sergi alanlarına dönüşmesiyle, rahipler daha çok turist rehberi olarak hizmet vermeye başlamışlardır. Roma döneminde, piramitler ve sfenks gibi Mısır mimarisinin dikkat çekici örnekleri arasında yer alan yapıların etrafında turistik bölgeler oluşmuş ve rahipler turist rehberleri olarak görev yapmışlardır. Bu rehberler, turistlere sadece bilgi vermekle kalmayıp, aynı zamanda kültürel mirasın korunmasına ve tanıtılmasına da katkı sağlamışlardır. Bu süreç, Mısır'da turist rehberliğinin bir meslek olarak doğuşu ve zaman içinde yaşadığı gelişimi göstermektedir (Khattab, Omran, & Essa, 2018).

M.Ö. 8'inci yüzyıldan M.S. 6'ncı yüzyıla kadar kullanılan antik Yunan dilinde yazılmış belgelerde, seyahat kavramından sıklıkla söz edildiği bilinmektedir. Söz konusu belgeler incelendiğinde antik yazarların, seyahatin yanı sıra rehberlerden de bahsetmeye başladığı gözlemlenmektedir. Bu belgelerde rehberleri tanımlamak için

yoğunlukla göze çarpan iki terim bulunmaktadır. Bu kelimeler “*eksēgētēs*” ve “*periēgētēs*”dir. “*Eksēgētēs*” sözcüğünün “kehanetleri, rüyaları yorumlayan, açıklayan” anlamı taşıdığı, “tapınaktaki rehberler, açıklayıcılar” olarak da yorumlanabildiği, “*periēgētēs*” sözcüğünün de “yabancılarla rehberlik, kılavuzluk eden çevre rehberlerini” ifade ettiği belirtilmektedir (Güneş & Şengül, 2017).

M.Ö. 7’nci yüzyılda başlayan antik olimpiyat oyunlarının, organize seyahatlerin erken dönemlerinde öncü rol oynayarak, turist rehberliğinin Roma dönemindeki temellerini attığı söylenebilir. Bu dönemden itibaren dünya çapındaki yazılı kaynaklarda da ifade edildiği gibi ilk rehberlerin Mısırlı rahipler olduğu anlaşılmaktadır. Günümüze kadar bir değişikliğe maruz kalmadan ulaşan Herodotos’un “*Historia*” adlı eseri, seyahat yazılarının doğuşunu temsil etmektedir (Dinçer & Demirdelen, 2019). Anadolu topraklarında yaşamını sürdüren ve söz konusu topraklardaki seyahatlerini kaleme alan tarihçi ve coğrafyacı Heredot’un, ilk rehberlerden biri olduğu ifade edilmektedir (ÇARO, tarih yok). Coğrafyacı Strabon’un da tıpkı Herodot gibi kaleme aldığı seyahat yazılarında Anadolu hakkında çok dikkat çekici bilgiler sunmuştur. Halikarnas Balıkcısı’na göre, her ikisi de kültür turizminin öncüleridir ve Anadolu’yu baştan sona gezip, gezginlere rehberlik etmişlerdir (Çevrimkaya, 2019).

Anadolu’da ulaşımın ve ticaretin gelişmesiyle birlikte özellikle Truva gibi kıyı bölgelerini gezen turistlerin rehberler eşliğinde gezmeye başladıkları belirtilmektedir (Çevrimkaya, 2019). Farklı medeniyetlerde olduğu gibi Anadolu’da da turist rehberliğinin tarihinin çok eski zamanlara dayandığı düşünülmektedir. Büyük İskender’in Anadolu seferi sırasında M.Ö. 300 yıllarında, Likyalı bir rehberin İskender’in ordusuna yol gösterdiğinden söz edilmektedir (Yılmaz E. G., 2017).

3.2. Orta Çağ’da Turist Rehberliği

Roma İmparatorluğu’nun dağılmasından sonra seyahatlerin, dini amaçlarla gerçekleştirildiği, Müslümanların Mekke’ye, Hristiyan ve Musevilerin ise Kudüs’e dini ziyaretlerde bulunduğu bilinmektedir. Orta Çağ’da hac yolculukları, en uzun soluklu seyahatler arasında yer almıştır. Avrupa ülkelerinden çok sayıda papaz, farklı gelir grubuna sahip bireyler, Kudüs, Roma, Orta İtalya ve Kuzeybatı İspanya’ya hacca gitmiştir. 11’inci yüzyıldan 16’ncı yüzyıla kadar gerçekleşen haclı seferleri, büyük ve kapsamlı seyahatlerin ilk örneklerinden biri olmuş ve Avrupalıları, Doğu’nun esrarengiz atmosferiyle tanıştırmıştır. Haclı seferleri sonrasında, doğuya has kumaşlar,

halılar ve işlemelerin Avrupa'ya tercüman rehberlerin çabalarıyla götürülmüş olabileceği düşünülmektedir (Toker, 2011).

13'üncü ve 14'üncü yüzyıllarda seyahatlerin esas nedenlerini din temelli seyahatler oluşturmuş olsa da sonraki yüzyıllarda eğitim ve turistik amaçlı seyahatlerin dini seyahatlere nazaran daha çok tercih edildiği dile getirilmektedir (Dinçer & Demirdelen, 2019).

3.3. Yeni Çağ ve Yakın Çağ'da Turist Rehberliği

16'ncı yüzyıla gelindiğinde organize seyahatler daha farklı bir boyut kazanmış ve “büyük tur” kavramını ortaya çıkmıştır. İngiliz soylu çocuklarının yurtdışında eğitim alması amacıyla düzenlenmeye başlayan bu turlar, zamanla pek çok ülkenin soylu gençleri içinde düzenlenmeye başlamıştır (Kozak, Evren, & Çakır, 2013). 17'nci yüzyılda hızla popüler hale gelen büyük turlar, Avrupa kıtasının dikkat çeken şehirlerini kapsamakta ve bu nedenle katılımcıların rehberlik hizmetine gereksinim duydukları belirtilmektedir. Başlangıçta rehber gereksinimi, soylu çocukların öğretmenleri tarafından karşılanmıştır (Dinçer & Demirdelen, 2019).

Soylu aile çocuklarının aldıkları eğitim sonrasında en az bir yabancı dili öğrenmiş ve birtakım yetkinlikleri kazanmış bir şekilde geri dönmesi beklenmekteydi. Bu yolculuklar eğitim ve kültürel nedenlerle yapıldığından, bireylere veya gruplara genellikle yolculuk boyunca gezgin ve maiyetiyle birlikte kalacak olan kişisel bir öğretmen atanmaktaydı. Bu rehberin çok yönlü, birden fazla yabancı dili konuşabilen, tarih, edebiyat, mimari ve güncel olaylar da dahil olmak üzere pek çok konuda bilgili olması beklenmekteydi. Büyük tur dönemi eğitmen ve rehberlerinin çoğu seçkin din adamları, öğrenciler, öğretmenler, yazarlar ve tarihçilerden oluşmaktaydı. Eğitim uzmanı ve aynı zamanda rehber olan bu yetkin kişiler için ebeveynler arasında kıyasıya bir rekabet yaşandığı tahmin edilmektedir. Çünkü ebeveynler için çocuklarının seyahatlerine eşlik edecek eğitmenlerin kim olduğu oldukça önemliydi ve onlara göre çocuklarının kaliteli bir eğitim alabilmesi ancak yetkin eğitmen rehberlerle mümkün olmaktaydı. Dönemin “ideal öğretmen” ve “rehber” kriterlerine göz atıldığında, bu kişilerin daha çok yaşça olgun, toplumda belirli bir konuma sahip, ahlak ve din konularında yetkin kişiler olması gerekmektedir (Cruz, 1999)

Büyük turla birlikte yurt dışı turları popüler hale gelmiş ve bu turlara seçkin insanlar katılmaya başlamıştır. Toplumsal sınıfın üst kesiminden bahse konu seyahatlere katılan

kişilerin gittikleri ülkelerde rehberler tarafından karşılandığı bilinmektedir. İsviçreli Muhafız Hans Hock'un 1606-1659 yılları arasında binden fazla ziyaretçiye Roma'nın turistik bölgelerinde eşlik ettiği ifade edilmektedir (Ahipaşaoğlu, 2001:11). İngiliz diplomat ve gezginlerin kaleme aldığı seyahat anılarının, seyahat kaynaklarının kökenini oluşturduğuna inanılmaktadır. 1672 yılında ilk seyahat rehberi, Saint-Morice Piskoposu tarafından hazırlanmıştır (Polat, 2001).

1600'lı yıllarda, Mısır'ı ziyaret eden seyyahların yazılarında da rehberlerden bahsedilmektedir. 1664 yılında Mısır'ı ziyaret eden Alman Wansleben'in notlarında, ziyareti esnasında her zaman bir rehberi olmadığından, bazen rehberinin istediği kadar iyi olmaması nedeniyle kendisine başka rehber aradığından, bir rehberin ücretini önceden ödediğinden bahsettiği noktalar oldukça dikkat çekicidir (Khalil, 2021).

Sanayi Devrimi ile tarım ve hayvancılıktan fabrika üretimine geçiş süreci, insanların daha çok fabrikanın bulunduğu muhite taşınmasına ve bu duruma bağlı olarak şehirlerde nüfusun artmasına sebep olmuştur. Bu durum, ağır çalışma koşulları ve rutin iş günleri ile birleşince, insanların kendilerine zaman ayırma ihtiyacı duymalarına ve şehir dışına küçük gruplar halinde geziler düzenlemelerine yol açmıştır. Kentlere yerleşen insanlar, köylerini ziyaret etmek ve akrabalarıyla görüşmek için seyahat etmeye başlamışlardır. Bu süreçte, varlıklı sınıfın gezi ve eğlence amacıyla gerçekleştirdiği seyahatlerin devam ettiği düşünülmektedir (Ahipaşaoğlu, 2001:12).

Teknoloji ve ulaşım alanındaki gelişmelerin, seyahatleri daha yaygın hale getirdiğine inanılmaktadır. Ulaşım altyapısının gelişmesi ve ulaşım ağının genişlemesi, sadece bir yerden bir yere gitmeyi kolaylaştırmakla kalmamış, aynı zamanda insanların seyahatleri sırasında birçok hizmete ihtiyaç duymasına yol açmıştır. Bu ihtiyaçlar, paket turların temelini oluşturmuş ve bu turlar, seyahatin başından sonuna kadar gerekli tüm hizmetleri içermiştir (Batman, Yıldırğan, & Demirtaş, 2001:1). Paket tur kavramının ve tur liderliğinin modern anlamda öncüsü olarak kabul edilen Thomas Cook, 1841 yılında ilk paket turu organize etmiştir. Bu tur, demiryolu ile yapılan bir ulaşım, yeme içme, eğlence ve tur rehberi hizmetlerini içermiştir. Zamanla bu turlar daha da özelleştirilerek, insanların hususi istekleri çerçevesinde şekillenmiş ve özel kitle turizminin temelini atmıştır. Cook'un rehberli gezileri, tur programları ve broşürleri, turizm sektöründe birçok "ilki" başlatmıştır (Çevrimkaya, 2019).

Osmanlı döneminde, Müslüman Türk nüfusun dil konusundaki yetersizliği, rehberlik mesleğinde geri kalmalarına neden olmuştur. Bu durum, politikada da bir sorun haline gelmiş ve dış politikada dil gereksinimini karşılamak için Osmanlı tebaasındaki Rum azınlıkların kullanılmasına yol açmıştır. Eğitim kurumlarında yabancı dil eğitimi verilmediği için, azınlık tercümanlara ihtiyaç duyulmuştur. İstanbul gibi büyük kentlere gelen yabancılara hizmet sunabilmek için en az bir yabancı dili iyi derecede bilen Levanten veya azınlık mensubu tercüman rehberler bu alanda iş bulmuşlardır. 1800'lü yıllarda İstanbul'da yaşayan azınlıklar arasında Rumlar konaklama ve ağırlama işletmeleriyle, Ermeniler, ticaret ve el sanatlarıyla, Yahudiler ise sarraflık ve hekimlikle uğraşmışlardır. Bu azınlıklar, özellikle Fransızca gibi dillere olan yatkınlıkları sayesinde rehberlik mesleğinde önemli bir yer tutmuşlardır (Çolakoğlu vd, 2017). Herhangi bir mesleki ve yabancı dil eğitimleri olmadan çalışan rehberler, sadece şahsi çıkarları için rehberliği uzun yıllar sürdürmüşlerdir. Aynı zamanlarda yayımlanan yabancı kitapların çoğunda, Osmanlı İmparatorluğu hakkında olumsuz söylemlerin yer aldığı görülmüştür. Batı dilleri hususunda eğitim almak isteyen Müslüman gençler için 1808 yılı itibariyle tercüme odaları faaliyete geçmiştir. Batı dilleri eğitimi ve tercümanlığın ehemmiyeti, 1836 yılında Hariciye Nezareti'nin kurulmasıyla belirgin hale gelmiş ve bu dönemde eğitilen kişilerin görevleri sadece tercüme yapmak olmuştur. 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı'nın etkisiyle, Avrupa'yla diplomatik ilişkiler güçlenirken, İstanbul'a gelen veya burada kalıcı ikamet eden yabancıların sayısı artmıştır. Bu dönemde ülkeye giriş yapan yabancıların, yatırımcılar ve iş insanlarından oluştuğu ve bu kişilerin Beyoğlu bölgesinde ikamet ettiği bilinmektedir (Değirmencioğlu A. Ö., 2001).

29 Ekim 1890 tarihinde yayınlanan “*Seyyahine Tercümanlık Edenler Hakkında 190 Sayılı Nizamname*”, Osmanlı İmparatorluğu'nda tercüman rehberlik ile ilgili yapılan ilk düzenlemedir. Çıkarılan nizamnamenin dünya çapında ilk örnek olduğu ileri sürülmektedir (Yılmaz İ. , 2021). Rehberlik mesleğine başlamış veya başlayacak olan kişilerin bu nizamname ile bir disiplin altında mesleklerini icra etmeleri amaçlanmıştır. Aynı zamanda düzgün bir Türkçe ile yabancı dil bilgisinin yeterliliğinin sınavla belirlenmesi öngörülmüş, mesleğin icrası esnasında gerekli hoşgörü ve etik kurallarını öne çıkarılması amaçlanmıştır (Çimrin, 1995:11-12). Bu yönetmelik ile birlikte rehberlere sertifika ve temiz bir sicile sahip olma şartı getirilmiş, aynı zamanda

rehberlerin memleket meselelerine hâkim olmaları zorunlu tutulmuştur (Yılmaz İ. , 2021).

Zamanla, rehberlerin denetlenmesi ve kaçak rehberlerin cezalandırılması uygulamalarının başladığı, rehberlerin eğitim alması ve yetkinliklerinin ölçülmesi gibi düzenlemelerin uygulamaya konduğu belirtilmektedir. Her ne kadar turist rehberleri için çıkarılan yönetmelikle turist rehberliği mesleği bir disiplin altına alınmaya çalışılsa da turist rehberleri hakkındaki rahatsızlıkların devam etmesi sebebiyle farklı araştırmaların yapıldığı dile getirilmektedir (Yılmaz İ. , 2021).

Osmanlı Devleti döneminde İstanbul'u ziyaret eden turistlere rehberlik yapan kişilerin, söz konusu ziyaretçilere gerçek dışı bilgiler vermelerinden dolayı, Osmanlı Devleti'ne örnek olması için 8 Mayıs 1900 tarihinde Budapeşte Başşehbenderliği tarafından Hariciye Nezareti'ne bir yazı yazılmış ve Budapeşte Belediyesi'nin ülkelerindeki rehberlere yönelik hazırladığı yönetmeliğin tercümesinin gönderildiği ifade edilmiştir. Bu nizamnameye göre, rehber olmak isteyen kişilerin Polis Bakanlığı'ndan ruhsat almaları koşulu getirilmiş ve rehberlik yapmak isteyen kişilerin Macar vatandaşı olmaları, asgari beş yıl Peşte'de oturmaları, iyi ahlak sahibi ve sabıkasız olmaları, görünüm bakımından rahatsız edici bir hastalığa maruz kalmamış olmaları gerektiği vurgulanmıştır. Polis idaresi tarafından verilen çalışma kartlarının rehberler tarafından yakalarına takılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Rehberlerin, turistlere rehberlik hizmeti sunmayı teklif ederken, turistleri rahatsız edici söz ve davranışlar sergilemeleri yasaklanmıştır. Rehberler için belirli ücret tarifesi düzenlenmiş ve rehberlik faaliyeti dışında başka bir mesleği icra etmelerinin önüne geçilmiştir. Nizamnameye uymayan rehberlerin para cezasıyla cezalandırılacağı da söz konusu nizamnamede yer almıştır (Yılmaz İ. , 2021).

Arkeolojik eserler ve bölgelere gösterilen ehemmiyet, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin Osman Hamdi Bey tarafından tesis edilmesiyle daha da belirginleşmiştir. Truva ve Efes gibi arkeolojik bölgeler turistlerin sıklıkla ziyaret ettiği destinasyonlar olmuştur. Söz konusu dönemde, turist rehberliği ile ilgili bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler sonucunda, ilgili kurum tarafından rehberlere uygulanacak olan yazılı sınav sonucunda başarılı olanların rehberlik mesleğini icra edebileceği karara bağlanmıştır. Ayrıca, rehberlerin her yıl 200 kuruş vergi ödemesi zorunlu hale getirilmiştir. Turistlerin tarihi alanlarda verdikleri hasarlardan rehberler sorumlu

tutulmuştur. Rehberlere ilk kez vergi yükümlülüğünün getirildiğinin görüldüğü bu maddeler ile ilgili olarak; rehberlik sınavlarına katılan aday sayıları, başarılı olup rehber olmaya hak kazanan aday sayısı ve sınavlarda sorulan soruların içerikleri ile ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak rehberlerle ilgili vergilendirme görüşlerinin, 1905 yılında bahse konu düzenlenmeler ile başladığı varsayılmaktadır. 1908 yılında II. Meşrutiyet'in ilanından sonra turist rehberliği mesleği ile ilgili “*Tercüman ve Kılavuzlar Cemiyeti İttihadiyesi*” kurulmuştur. 14 maddeden oluşan “*Gezginler için Tercüman ve Rehberler Hakkında Yönetmelik Özeti*” olarak isimlendirilen bir düzenleme hazırlandığı fakat yapılan bu düzenlemenin uygulanıp uygulanmadığının bilinmediği ifade edilmektedir (Çokişler, 2023).

1910 yılında İstanbul Belediyesi, Dahiliye Nezareti ve Hariciye Nezareti arasında geçen bir yazışma turist rehberliği mesleğinin yalnızca Osmanlı Devleti'ne mensup kişiler tarafından icra edilmesi aşamasına nasıl geldiğini göstermektedir. İstanbul Belediyesi'nin Dahiliye Nezareti'ne yazdığı yazıda, kendilerine turist rehberliği için başvuran kişilerden bazılarının Yunan ve İngiliz vatandaşları olduğunu belirtmiştir. Bu kişilerin herhangi bir sabıkasının bulunmadığı, Türkçe haricinde birkaç yabancı dili konuşabildikleri ve Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yer alan turistik destinasyonlar hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları ifade edilmiştir. Başvuru yapan bu kişilerin turist rehberliği mesleğini icra edip edemeyecekleri hususu, Dahiliye Nezareti'ne sorulmuştur. Dahiliye Nezaret'i tarafından konunun muhatabı olan Hariciye Nezareti'ne görüş sorulmuştur. Verilen cevapta; turist rehberliği mesleğinin bir esnaflık ve sanat mesleği olduğu, bu konuyu içeren kanun hükümlerince Osmanlı'da esnaflık ve zanaatkarlık yapmak isteyen kişilerin Osmanlı Devleti'ne mensup olması ya da bu hususta ahit yapılmış devletlerin vatandaşı olması gerektiği belirtilmiştir. Anlaşma yapılan Sırp, İran ve Yunan vatandaşlarının yasalara uymak ve vergilerini düzenli ödemek koşuluyla esnaflık ve zanaatkarlık faaliyetlerini icra edebilecekleri, Belirtilen şartları taşımayan kişilerin Osmanlı topraklarında turist rehberliği mesleğini icra etmelerinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir (Yılmaz İ. , 2021).

Birinci Dünya Savaşı'nın kaybedilmesinden sonra başlayan Mütareke Dönemi ile ülkeye gelen yabancıların çoğunluğunu İngiliz, Fransız ve bilhassa Amerikan vatandaşları oluşturmaktaydı. 1920'li yılların başında, basında yer alan haberlerde, gayrimüslim tercümanların, mesleklerinin icrası sırasında Türkler aleyhinde

propaganda yaptığı iddia edilmektedir. Gayrimüslim tercümanlar tarafından yapılan tüm bu olumsuz propagandaların yaygınlaşmasında, Osmanlı Devleti'nin taraf olduğu savaşları kaybetmesi ve İstanbul'un işgal altında olması etkili olmuştur. Turistlerin Türklerle ilgili gerçek bilgiler edinebilmesi ve İstanbul'da turistlerin karşılanması için tercümanlık ve rehberlik yapmak isteyen kişiler tarafından Müstakbilin Cemiyeti kurulmuştur. Müstakbilin Cemiyeti rehber adaylarına Türk eserleri, Türk medeniyeti, turistlerin karşılanması gibi hususlarda özel eğitimler vermiştir. Rehber adaylarına ders veren eğitmenler, alanında uzman, cemiyet tarafından itinayla seçilen kişilerden oluşmaktaydı. Cemiyet, turistlere verilen hizmet konusunda tercümanlığın tek başına yeterli olmadığını düşünmekteydi. Bu sebeple cemiyet, tercüman rehberlerin gelişimi için tarihi ve turistik alanlar ile ilgili konferanslar düzenlemiş, turistlere aktarılabilecek bilgiler, turistlerin seyahatleri esnasında dikkat etmeleri gereken hususlarla ilgili eğitimler vermiştir (Bakar, 2008).

İstanbul'u ziyaret etmesi beklenen turistlere, ziyaretleri esnasında nitelikli rehberlik edilebilmesi adına cemiyet tarafından çalışmalar başlatılmıştır. Müstakbilin Cemiyeti tarafından hazırlanan 20 maddelik Nizamname'de; kuruluş amacının turistlere doğru bilgiler vermek ve Türkleri doğru bir şekilde tanıtmak olduğu, cemiyette yer alacak Türk kadın ve erkeklerin bu görevi menfaat gütmekten gönüllü şekilde yapacağı, cemiyete mensup rehberlere verilecek olan resmi ve mühürlü kimliğin rozet şeklinde takılmasının zorunlu olduğu, rehberlerin görev bitişinde bir rapor sunmaları gerektiği, kurallara uymayan kişilerin üyeliklerinin sona erdirileceği belirtilmektedir. Cemiyete kabul için; Almanca, İtalyanca, İngilizce veya Fransızca dillerinden en az birini bilmek, en az 20 yaşında olmak ve sabıkasız olmak gerektiği de ilgili maddeler arasında yer almaktadır. Nizamnamede yer alan en dikkat çekici madde ise, turistlerin turistik yerleri (Evkaf müzesi, Saraylar, resmi ve dini binalar gibi) ancak Müstakbilin Cemiyeti üyesi bir tercüman ile ziyaret edebileceklerine ilişkin maddedir (Bakar, 2008).

Cemiyet, mesai mefhumu gözetmeksizin ve herhangi bir maddi çıkar elde etmeksizin faaliyetlerini sadece devletin çıkarları doğrultusunda yürütmesinden dolayı saray tarafından övgüye layık görüldüğü söylenmektedir. Ancak dönemin gazetelerinde yer alan bir eleştiriye göre, bu kişiler için maddi kazanç elde edecekleri bir yöntem bulunması ve tercümanlığa daha profesyonel yaklaşımlarının sağlanmasının

önerildiği belirtilmiştir. Bu sürecin akabinde, turist rehberliği mesleğine daha profesyonel yaklaşımlar getirilmesini sağlamak amacıyla 1923 yılında “*Tercümanlar ve Rehberler Cemiyeti*” ve 1924 yılında “*Türk Rehberler Cemiyeti*” kurulmuştur. Derneklerin kuruluşundaki esas maksadın, rehberlik vazifesinin belirli bir meblağ mukabilinde yürütülmesi olduğu belirtilmektedir. Yaşanan bu gelişmeler sonucunda, Müstakbilen Cemiyeti’nin muhtemelen farklı cemiyetlerin mesleği maddi kazanç elde etmek amacıyla yürütmesi neticesinde 1925 yılında kapatıldığı iddia edilmektedir (Çokışler, 2023).

3.4. Cumhuriyet Döneminde Turist Rehberliği

Batı’da Türk Medeniyeti ve Türk kültürü ile ilgili olumsuz imajın oluşmasında politik, kültürel ve sosyal pek çok faktör bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi ülkeyi ziyaret eden turistlere gayrimüslim tercümanların eşlik etmesidir. Gayrimüslim tercümanlar ile seyahat eden yabancı turistlere verilen yanıltıcı bilgiler, yaratılan negatif intibanın daha da artmasına sebep olmuştur. Bu nedenle Gazi Mustafa Kemal, tercümanları disiplin temelli bir çatı altında toplamak amacıyla Türk Seyyahin Cemiyeti’nin kurulması talimatını vermiştir. Türkiye’nin turizm sektörünün gelişmesinde önemli bir rol oynayan Türk Seyyahin Cemiyeti, ülkemizin modern turizm tarihinin mihenk taşlarından biridir (Şahin, 2006).

1923 yılında Cumhuriyet’in ilanından sadece bir hafta sonra, 6 Kasım’da kurulan Türk Seyyahin Cemiyeti, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulan ilk kurumudur. Cumhuriyetin ilk kurumu olmasıyla dikkat çeken cemiyetin, Türk devrimlerinin başlangıcında stratejik bir rol oynadığı düşünülmektedir. Kuruluşunun ilk üç yılı Avrupa’da yer alan emsal kurumların çalışmalarının ve yönetmeliklerinin araştırılması ile geçmiştir (Durgu, 2010). Cemiyet, geniş kapsamlı seyahatler tertip ederek İstanbul ve Bursa gibi tarihsel açıdan önemli şehirlerdeki eserleri yabancılara ve Türk vatandaşlarına tanıtmayı hedeflemiştir. Ayrıca Türk milletinin gurur kaynağı olan antik eserlerin korunması ve güzelliklerini bozan unsurların düzeltilmesi için çalışmalar yapmaktadır (Şahin, 2006).

Cemiyetin kuruluşun amaçlarına bakıldığında, ilk olarak vurgulanan nokta, uluslararası seyahatlerin düzenlenmesidir. Bu kapsamda, ulaşımın tren ve gemi gibi demiryolu ve denizyolu araçları ile yapıldığı ülkelerle iş birliği yapılması büyük önem taşıdığına inanılmaktaydı. Buna ek olarak, kuruluşun bir diğer önemli amacı, Türkiye’den yurt dışına yapılan seyahatlerin ve yurt dışından Türkiye’ye yapılan

seyahatlerin takibini sağlamaktır. Özellikle Türkiye'de bulunan tarihi ve kültürel varlıkların turizm faaliyetleri kapsamında değerlendirilmesi de kuruluşun amaçları arasında yer almıştır. Bu bağlamda, tarihi ve kültürel mirasın korunması, tanıtılması ve turizme kazandırılması için çeşitli önlemler alınmıştır. Bu amaçla, akademik seviyede bilimsel çalışmalar yapmanın hedeflendiği düşünülmektedir (Arslantürk, 2023).

Cemiyetin ilk faaliyetleri arasında, yapılan yanlış propagandaları önlemek yer almaktaydı. Ayrıca, turistlerin doğru bilgileri almasını sağlamak amacıyla 1 Kasım 1924 yılında Seyyah Rehberleri Kursu açılmıştır. Bu kurslara katılan kişilere, bir staj dönemi içerisinde, İstanbul Türk Tarihi, Bizans Tarihi ve şehirde yer alan diğer eserler hakkında eğitimler verilmiştir. İki ay süren bu kursun sonunda adaylar sınava alınmış ve başarılı olanlara sertifika verilmiştir. Bu sertifikayı alan kişilerin tercüman rehberlik yapmalarının uygun görüldüğü, sertifikaya sahip olmayan kişilerin ise tercüman rehberlik yapmalarının yasaklandığı ifade edilmiştir (Ahipaşaoğlu, 2001:19; Saral & Malkoç, 2018).

Cemiyet tarafından gerçekleştirilen bir diğer önemli faaliyet, 1925 yılında yayımlanan 2730 Sayılı Ecnebi Seyyahlara Tercümanlık ve Rehberlik Edenler Hakkında Talimatname'yi hazırlamak ve yürürlüğe sokmak olmuştur (Arslantürk, 2023). Kararname içerisinde yer alan “rehber tercümanlık” mesleğinin düzenlenmesi ile ilgili dikkat çeken maddeler bulunmaktadır. Örneğin; birinci maddede yer alan “...*Emanet ve Belediyelerin vesikalarına haiz olmayan hiç kimse rehberlik ve tercümanlık edemez.*” cümlesi ile rehberlik mesleği kanuni bir hükme bağlanmıştır. Dokuzuncu maddede yer alan “*Rehber ve tercümanların ücret yevmiyesi şehremaneti ve Belediyeler tarafından tayin olunur...*” ifadesi, mesleğin belirli bir ücret karşılığında yapıldığının yasal dayanağı haline gelmiştir. Her ne kadar zamanında rehberlerin ücretlendirilmesinin gerektiği ifade eden farklı cemiyetler kurulmuş olsa da yasal düzenleme ile bu hakkın verilmesi bir ilk olarak kabul edilebilir (Çimrin, 1995:12-13). Cemiyetin Türk turizmi bakımından önemli ve öncü görevler üstlendiği, Türkiye'nin turizm açısından izleyeceği yola ışık tuttuğu ve rehberlik mesleğinin yaşayacağı ilerlemenin temellerini attığı belirtilmektedir (Çakmak, 2018).

1928 yılında dünyayı etkisi altına alan ekonomik kriz, Türkiye'de de turizm faaliyetlerini olumsuz bir şekilde etkilemiş ve turizm hareketliliğini durma noktasına

getirmiştir. Bu zamanlarda tercüman rehberlik mesleğini yürüten büyük bir kesim mesleği bırakmak zorunda kalmıştır. Fakat şaşırtıcı bir şekilde, o zamanlarda belgeli rehberler için iş bulmak mümkün değil iken, 1928 yılının aralık ayında İstanbul Vilayet İktisat Müdürlüğü'nün yeni bir rehberlik kursu açacağı gazeteler vasıtasıyla ilan edilmiştir. Açılması planlanan kursa hem geçici tercümanların hem de rehberlik mesleğine adım atmak isteyen bireylerin katılımı mümkün kılınmıştır. İcra edilecek kurs sonunda yapılacak sınavlardan başarılı olunması şartı, meslek adına önemli gelişmelerden biri olarak kabul edilmektedir. Söz konusu kursu bitirerek sınavdan başarılı olan ve mesleğe giren tercüman rehberlerin sayısı yaklaşık elli kişi olarak kayıtlara geçmiştir. Sonrasında, 1935 yılında yeniden tercüman rehber kursu açılmış bu kurs belediyelerde kurulan turizm şubeleri tarafından ifa edilmiştir. Kursu başarıyla tamamlayan 53 kişinin rehberlik hakkı elde etmesiyle meslek, daha sağlam bir zemine oturtulmuştur (Çimrin, 1995:14.).

1950 yılında gerçekleştirilen “İkinci Turizm Danışma Kurulu” tercüman rehberlik mesleğini fazlasıyla önemsemiştir. Aynı yıl, Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürü Halim Alyot'un yazdığı ve kurula sunulan “*Turist Tercüman Rehberliği*” başlıklı raporda turist rehberliği mesleğinin önemi şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“Milletlerarası turizm cereyanlarının yönlendirilmesinde ve milli turizm hareketlerinin gelişmesinde, seyahat acentelerinin etkisi olduğu gibi, bu acentelerin önemi ile orantılı olarak, bunların eminde veya serbest biçimde çalışan turist tercüman ve rehberlerinin de turizmin gelişmesinde büyük rolleri vardır. Bir ülkeye gelen seyyah, elinde yazılı guidler, prospektüsler, deplianlar ve broşürler bulunsa bile, o ülkenin dilini, gelenek ve göreneklerini bilmediği takdirde, bir tercüman rehber sürekli gereksinimi vardır. Özellikle grup halinde tarihi yerleri, anıtları ve önemli yerleri görmeye, gezmeye giden, ziyaret ettikleri ülke hakkında çeşitli yönden bilgi edinmek isteyen seyyahlara, her türlü bilgiyi verecek ve onları tatmin edecek eleman tercüman rehberlerdir. Tercüman rehber, kendi ülkesinin canlı propagandacısı ve reklamcısıdır. Çok zaman olumsuz propagandalarla noksan ve yanlış bilgilerle doldurulmuş bir seyyaha yurdunu sevdirecek, kötü yargılarını değiştirecek kişi, o seyyahla birkaç saat arkadaşlık yapan tercüman rehberdir. Tercüman rehber böyle bir başarı elde ettiği takdirde, bu gibi seyyahlar ziyaret ettikleri memleketin aleyhine değil, lehinde olumlu, sürekli ve etkili bir propagandaya isteyerek aracı olurlar. Tercüman Rehberlerimizin bu önemli ve milli görevde elde edecekleri başarı binlerce lira harcanması ile yapılacak propagandadan daha kuvvetli ve daha etkilidir. Her dil bilen ve tahsili olan kimse seyyah tercüman rehberi olamaz. Evvela bunların güvenilir, sağlam karakterli, ince ruhlu, bilgili, sempatik olması şarttır. Çünkü, yabancı ile iletişim sağlayan bir tercüman rehber o ülkenin politik, toplumsal, ekonomik bütün alanlarda halkın, yöneticilerin adeta yetkili bir temsilcisidir” (Çimrin, 1995:15).

Kaleme alınan rapordan, 1950 yılında devletin, turist rehberliğinin ne kadar önemli bir meslek olduğunu anladığı açık bir şekilde görülmektedir (Ahipaşaoğlu, 2001:22). Tercüman rehberlik mesleğinin gelişmesindeki diğer bir önemli husus, 1951 senesinde Türkiye Milli Talebe Federasyonu (TMTF) tarafından yapılan ve tamamı üniversite öğrencilerinden oluşan 129 kursiyerin katılım sağladığı kurslardan başarılı tercüman rehberler yetiştirilmesidir (Çimrin, 1995:16).

Belediyeler ve vilayet makamları haricinde ilk defa 1953 senesinde turist rehberliği kursu açılması hususuna Bayın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü değinmiştir (Çimrin, 1995:16). 1955 yılında Basın Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü tarafından ilk kamusal tercüman rehberlik kursu İstanbul’da icra edilmiştir. 270 lise ve üniversite mezununun başvuru yaptığı kurstan 50 kişi başarılı olarak sertifika almaya hak kazanmıştır (Ahipaşaoğlu, 2001:35).

1955 yılında TMTF, Basın Yayın İstanbul İl Müdürlüğü ve İstanbul Belediyesi eliyle düzenlenen rehberlik kurslarını bitiren tercüman rehberler tarafından İstanbul Tercüman Rehberler Derneği kurulmuştur. Dernek, 1 Eylül 1955 tarihinde İnci Pirinçcioğlu, Hüsnü Ertek, Reşdan Zorlu, Kutsal Tülbentçi ve Ercümend Özbay tarafından kurulmuştur (bkz. EK-1). 1991 senesinde yapılan yasal düzenlemeler neticesinde dernek statüsünden esnaf odası statüsüne geçilmiş ve ismi “*İstanbul Turist Rehberleri Esnaf Odası*” (İRO) olarak değiştirilmiştir (İRO, 2024).

1960’lı yıllara gelindiğinde TMTF dışında öncelikle Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı (TMGT), sonrasında ise Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) de rehberlik kursları açmışlardır (Ahipaşaoğlu, 2001:23). 20 Ağustos 1963 tarihinde kurulmuş olan Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, kuruluş yasasının verdiği yetki ile 1965 yılı itibarıyla İstanbul, İzmir ve Antalya illerinde rehberlik kursları açmıştır (Çimrin, 1995:16). Bu gelişmeler neticesinde “tercüman rehberler derneği” İzmir’de faaliyete geçmiştir. İzmir Tercüman Rehberleri Derneği, 1962 yılında Dündar Ozar başkanlığında kurulmuştur (İZRO, 2024). Dündar Ozar ve beraberindeki beş rehberin 1962 yılında kurduğu dernek, 1984 yılında İzmir Turist Rehberleri Esnaf Derneği, 1991 yılında ise İzmir Turist Rehberleri Odası (İZRO) ismini almıştır (Ahipaşaoğlu, 2001:37).

3 Eylül 1971 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan Tercüman-Rehber Kursları ve Tercüman-Rehber Yönetmeliği o tarihe kadar yayınlanmış en kapsamlı rehberlik yönetmeliği olma özelliğini taşımaktadır. Yönetmeliğe göre (TRKTRY, 1971):

- Kurs açılacak bölgeler, bakanlık tarafından belirlenecek ve bahse konu belirlemeler ihtiyaca binaen yapılacaktır.
- Açılacak kurslar Otelcilik ve Turizm Eğitim Merkezleri tarafından yapılacak, ülkesel kurslar 8 ay, bölgesel kurslar ise 3 ay sürecektir.
- Kurslara katılma şartları; Türk vatandaşı olmak, 18 yaşını doldurmuş olmak, en az lise mezunu olmak ve rehberlik yapacağı dili iyi düzeyde bilmek olarak belirlenmiştir.
- Kurslara katılım sağlayabilmek için genel kültüre hâkim olmak, yapılacak olan sözlü ve yazılı sınavda ve mülakatlarda başarılı olmak gerekmektedir.
- Ülkesel rehberlik kursuna katılan adayların kursun sonunda gerçekleştirilecek 15 gün süreli yurt eğitim gezisini eksiksiz tamamlamaları gerekmektedir.
- Kurslarda detayları yönetmelik içinde belirlenmiş 14 ders katılımcılar tarafından başarıyla tamamlanmalıdır.
- Kurslarda eğitmenlik yapacak kişiler, eğitim verecekleri alanda uzmanlığı olan, en az lise düzeyinde eğitim almış kişilerden oluşacaktır.
- Kurs sonunda yapılacak olan final sınavından 100 üzerinden en az 60 puan alarak başarılı olmak gerekmektedir.
- Uygulama turlarında görev alacak eğitmenin en az 3 yıllık tercüman-rehber olması gerekmektedir.
- Rehberlerin her yıl mart ayında rehber kartlarını vize işlemi uygulatması zorunlu hale getirilmiştir.
- Vizesini yenilemeyen rehberlerin, acenteler ve diğer turizm tesislerinde çalışması yasaklanmıştır.
- Rehberlerin denetlenmesi ile ilgili hükümler ve belgelerinin belirli süre veya tamamen iptal edilmesine sebep olacak maddelerin tüm detayları, yönetmelik içerisinde belirtilmiştir.
- Rehberlik ücretleri her yıl mart ayında belirlenecektir.
- Rehberler, çalışma kartlarında yazan dil dışında başka bir dilde mesleği icra edemeyecektir. Eğer çalışma kartlarına başka bir dil ekletmek isterlerse OTEM tarafından açılacak yabancı dil sınavlarında başarılı olma şartı aranmıştır.
- Amatör tercüman-rehber kursları bakanlığın kabul ettiği kurum ve kuruluşlar tarafından yapılmaktadır. Kişilerin kursa katılabilmek, kursu bitirebilmek ve

sonrasında amatöre tercüman-rehber olarak çalışabilme koşulları yönetmelikte ifade edilmiştir.

Bu yönetmelikten rehberlik mesleğine verilen önem, rehberlik mesleğinin eğitiminin ve uygulanmasının net bir çerçeveye belirlendiği sonucu çıkarılabilir. Rehber olabilmek için kurs sonunda uygulama gezileri yapılması, teorik eğitim sonrasında icra edilen pratik eğitimle birleşerek mesleğin yapısına uygun bir eğitim anlayışının benimsendiğini göstermektedir. Ders içerikleri ve eğiticiler hususunda belirli ölçütler, turist rehberliğinin eğitime ve mesleğine verilen önemin bir göstergesi olmuştur.

Yönetmelik, 21 Mart 1974 tarihinde değişikliğe uğrayarak “*Profesyonel Turist Rehberliği Kursları ve Profesyonel Turist Rehberliği Yönetmeliği*” olarak isimlendirilmiştir. Aynı yönetmelikte 1981 ve 1983 yıllarında da değişiklikler olmuştur (Çimrin, 1995:16). 1986, 1988 ve 1995 yıllarında yönetmelikte yeniden değişikliğe gidilmiştir. 1995 yılında yapılan değişiklikle, yönetmeliğe bir madde daha eklenmiştir. Eklenen madde ile üniversitelerin turist rehberliği bölümlerinden mezun olan kişilerin ÖSYM tarafından yapılacak dil sınavından 70 puan almak ve uygulamalı eğitim gezisine katılmak şartıyla rehberlik belgesi alabileceği ifade edilmiştir (Ahipaşaoğlu, 2001:26).

1985 yılında Dünya Turist Rehberleri Birliği Federasyonu (World Federation of Tourist Guide Association – WFTGA), I. Uluslararası Turist Rehberleri Kongresi'nde sunulan öneriler sonucunda ortaya çıkmıştır. 1987 yılında Viyana’da yapılan ikinci bir kongre sonrasında Avusturya yasalarına göre kar amacı gütmeyen bir kuruluş olarak resmen kurulmuştur. Federasyonun bugün 70’den fazla ülkeden üyesi bulunmaktadır. Dolayısıyla 200.000’in üzerinde bireysel rehberi temsil ettiği bilinmektedir. Federasyon, dünya çapındaki turist rehberleri birliklerinin arasında bağlantı kurmayı, bireysel rehberler ile iletişim sağlamayı, profesyonel turist rehberlerini global çapta temsil etmeyi, mesleğin imajını güçlendirmeyi, evrensel etik kuralların ve becerilerin geliştirilmesini hedeflemektedir (WFTGA, tarih yok).

1986 yılında Paris’te Avrupa Turist Rehberleri Birliği Federasyonu (European Federation of Tourist Guide Associations – FEG) kurulmuştur. Federasyonun kuruluş amacı, mesleği Avrupa adına dünyada temsil etmek, Avrupa’ya gelen tüm ziyaretçilere sunulan hizmetin kalitesini tanıtmak ve iyileştirmek, Avrupa genelinde profesyonel turist rehberliği bağlantılarını bir araya getirmek ve güçlendirmektir (FEG, tarih yok).

Ankara’da yaşayan rehberler tarafından her ne kadar 70’li ve 80’li yıllarda dernek kurmak için gayretler olduğu ifade edilse de Ankara Turist Rehberleri Derneği (ARED) 1992 yılında Ömer Genç’in geçici yönetim kurulu başkanlığı ve beraberindeki on iki kurucu üye ile birlikte kurulmuştur (Ahipaşaoğlu, 2001:37; ANRO, 2024).

Antalya Rehberler Derneği’nin (REHBERANT) kuruluş tarihine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 1998 yılında Turist Rehberleri Birliği’nin (TUREB) kuruluşunda yer almıştır. TUREB, 12 Eylül 1998 tarihinde REHBERANT, İRO, ARED ve İZRO başkanlarının hazırladıkları ortak protokol ile hayata geçirilmiştir. Turist Rehberliği Meslek Yasası hayata geçirilmesi için tüm gayretler birliğin kuruluşu ile başlamış ve ilk başkan Ahmet Şensılay ve sonrasında görev alan Şerif Yenen tarafından da devam ettirilmiştir (Ahipaşaoğlu, 2001:39; TUREB, 2024a).

Kapadokya Rehberler Derneği (KARED), 1998 yılında ARED üyesi bir grup rehberin kendi bölgelerinde daha etkin bir yönetim kurma amaçları sonucu faaliyete geçmiştir. Marmaris Rehberleri Derneği (MARED), 1999 yılında Muğla ve çevresinde yaşayan rehberler tarafından kurulmuştur. REHBERANT’dan ayrılan rehberler, 10 Aralık 1999 tarihinde Akdeniz Rehberler Derneği’ni faaliyete geçirmişlerdir. AKREDER’in, REHBERANT’ın TUREB’den ayrılma sürecinin bir sonucu olarak kurulduğu ifade edilmektedir. Kuşadası Rehberler Birliği (KUŞDER) Kuşadası’nda yaşayan İzmir rehberleri tarafından 2001 yılında faaliyete geçirilmiştir (Ahipaşaoğlu, 2001:38-39). Tüm bu rehber örgütlerinin faaliyete geçme süreci, rehberlik mesleğinin bugün ki gelişimi için önem arz etmekte ve 2012 yılında çıkarılan kanun ile resmi olarak “birlik” olma sürecine ışık tutmaktadır.

Profesyonel Turist Rehberliği Kursları ve Profesyonel Turist Rehberliği Yönetmeliği’nde, 2012 yılında yürürlüğe giren Turist Rehberliği Meslek Kanunu’na kadar son düzenleme 2005 yılında yapılmış ve kanun yürürlüğe girene kadar yönetmelik, herhangi bir değişikliğe uğramamıştır (Çolakoğlu vd, 2017:141).

3.5. 2012 Yılı Sonrasında Turist Rehberliği

TUREB’in 1998 yılında kurulmasından itibaren yürütülen yasa çalışmaları 2012 yılında sonuçlanmış ve Turist Rehberliği Meslek Kanunu (TRMK) 7 Haziran 2012 tarihinde 6326 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilmiş ve 22 Haziran 2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (TRMK, 2012).

Turist Rehberliği Meslek Kanunu’nun yürürlüğe girmesinden sekiz ay sonra, 23 Şubat 2013 tarihinde Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği (TRMY) de Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (TRMY, 2013). Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği, yapılan çeşitli değişiklikler neticesinde son halini almış ve 26 Aralık 2014 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (TRMY, 2014). Tüm bu gelişmeler sonucunda turist rehberliği mesleği, kanun ile korunan bir meslek haline gelmiştir. Her ne kadar kanun içerisinde eksik ya da yeniden düzenlenmesi gereken maddeler olduğu düşünülse de mesleğin kanuni bir dayanağı olması önemlidir.

3.5.1. Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB)

Resim 3.1. Turist Rehberleri Odaları Birliği logosu.

Kaynak: (TUREB, 2024b).

TUREB, Turist Rehberliği Meslek Kanunu’na göre kurulmuştur (TUREB, 2024a). TUREB’e bağlı 7 meslek odası; Ankara Turist Rehberleri Odası, Antalya Turist Rehberleri Odası, Aydın Turist Rehberleri Odası, İstanbul Turist Rehberleri Odası, İzmir Turist Rehberleri Odası, Muğla Turist Rehberleri Odası, Nevşehir Turist Rehberleri Odası ve altı bölgesel meslek odası; Adana Bölgesel Turist Rehberleri Odası, Bursa Bölgesel Turist Rehberleri Odası, Çanakkale Bölgesel Turist Rehberleri Odası, Gaziantep Bölgesel Turist Rehberleri Odası, Şanlıurfa Bölgesel Turist Rehberleri Odası ve Trabzon Bölgesel Turist Rehberleri Odası’dır. Meslek odaları, 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu’nun 8’inci maddesi 2’nci fıkrasında geçen;

“Sınırları içinde en az yüz elli turist rehberinin yerleşim yerinin bulunduğu her ilde, o ilde kayıtlı toplam meslek mensubu sayısının yüzde otuz üçünün valiliğe başvurusu üzerine tüzel kişiliğe sahip ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan oda kurulabilir. Odaların merkezleri kuruldukları ildir. Aynı ilde birden fazla oda kurulabilir. Odaların yetki çevresi coğrafi olarak yakın iller ve

Adana, Mersin ve Osmaniye'dir (TUREB, 2024c). ADRO'ya kayıtlı 197 rehber bulunmaktadır (TUREB, 2024ç).

- Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO), ARED liderliğinde yürütülen çalışmalar neticesinde, yeterli rehberin başvurusu sonucunda 11 Mart 2013 tarihinde kurulmuştur (ANRO, 2024). ANRO'nun yetki çevreleri içinde bulunan iller: Afyonkarahisar, Ankara, Bartın, Çankırı, Çorum, Eskişehir, Karabük, Karaman, Kastamonu, Kırıkkale, Konya, Zonguldak'tır (TUREB, 2024c). ANRO'ya kayıtlı 992 rehber bulunmaktadır (TUREB, 2024ç).
- Antalya Turist Rehberleri Odası (ARO), 6326 sayılı kanuna göre kurulmuştur. Odanın yetki çevresinde; Antalya, Burdur ve Isparta illeri yer almaktadır (TUREB, 2024c). Oda 1897 üyesiyle Birliğe bağlı en çok üyesi olan ikinci oda konumundadır (TUREB, 2024ç).
- Aydın Turist Rehberler Odası (ATRO), KUŞRED'in liderliğinde yapılan çalışmalar sonucunda, 20 Temmuz 2012 tarihinde yeterli sayıda rehberin dilekçeleri ve gerekli evraklar ile yapılan başvuru sonucunda kurulmuştur (ATRO, 2024). ATRO'nun yetki çevresinde, Aydın ve Denizli illeri bulunmaktadır (TUREB, 2024c). Odaya üye 869 rehber bulunmaktadır (TUREB, 2024ç).
- Bursa Bölgesel Turist Rehberleri Odası (BURO), kanunun yürürlüğe girmesi sonrasında kurulan odanın yetki çevresinde, Bilecik, Bursa ve Kütahya illeri yer almaktadır (TUREB, 2024c). Odanın 211 üyesi bulunmaktadır (TUREB, 2024ç).
- Çanakkale Bölgesel Turist Rehberleri Odası (ÇARO), 6326 sayılı kanuna göre kurulmuştur ve yetki alanında Balıkesir, Çanakkale ve Tekirdağ illeri yer almaktadır (TUREB, 2024c). Odaya üye rehber sayısı 314'tür (TUREB, 2024ç).
- Gaziantep Bölgesel Turist Rehberleri Odası (GARO), kanunun yürürlüğe girmesi sonrasında kurulmuştur ve yetki çevresi Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis ve Malatya illerinden oluşmaktadır (TUREB, 2024c). Odanın 210 rehberi bulunmaktadır (TUREB, 2024ç).
- İstanbul Turist Rehberleri Odası (İRO), ilk önce tercüman rehber derneği olarak 1955 yılında kurulmuştur. Kanunun çıkması neticesinde meslek odası niteliği kazanarak faaliyetini sürdürmüştür. İRO'nun yetki çevresinde yer alan

iller: Bolu, Düzce, Edirne, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Yalova'dır (İRO, 2024). Oda, 5683 üyesi ile Türkiye'nin en büyük rehber odası konumunda yer almaktadır (TUREB, 2024ç).

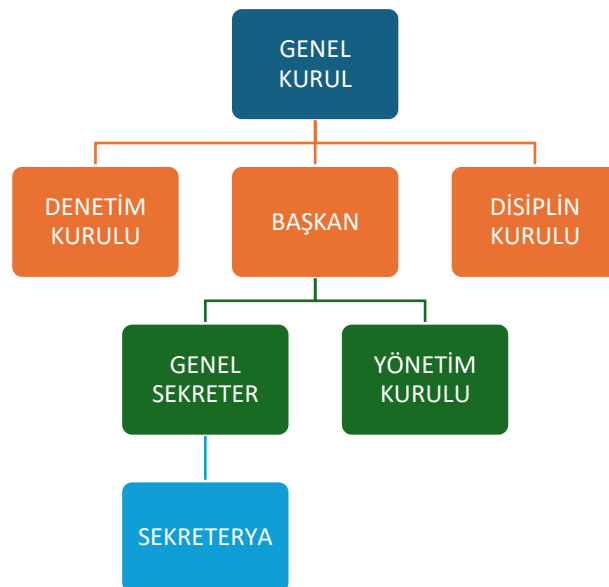
- İzmir Turist Rehberleri Odası (İZRO), kanun öncesi esnaf odası olarak faaliyette bulunan bir diğer odadır. 1962 yılında tercüman rehber derneği olarak kurulan ve sonrasında da esnaf odası statüsüne geçen oda, 2012 yılında çıkan kanun ile meslek odası niteliği kazanarak İzmir Turist Rehberleri ismini almıştır (İZRO, 2024). Odanın yetki alanlarında bulunan iller: İzmir, Manisa ve Uşak'tır (TUREB, 2024c). İZRO 1258 üyeye sahiptir ve bu rehber sayısı ile birliğe bağlı en büyük üçüncü oda konumu taşımaktadır (TUREB, 2024ç).
- Muğla Turist Rehberleri Odası (MUTRO), 6326 sayılı kanun sonrasında kurulan oda, sadece Muğla ilinde yetkilidir ve yetki çevresi bir il olan tek meslek odasıdır (TUREB, 2024c). Oda'ya üye 502 rehber vardır (TUREB, 2024ç).
- Nevşehir Turist Rehberleri Odası (NERO), Kanun'un çıkışı sonrasında kurulmuş olan oda: Aksaray, Kayseri, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Sivas ve Yozgat illerinde yetkilidir (TUREB, 2024c). Odanın 1100 üyesi bulunmaktadır (TUREB, 2024ç).
- Şanlıurfa Bölgesel Turist Rehberleri Odası (ŞURO), Kanun'un çıkması neticesinde kuruluş olan oda yetki alanında: Adıyaman, Ağrı, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Tunceli ve Van illerini illeri yer almaktadır (TUREB, 2024c). Odaya üye rehber sayısı 249'dur (TUREB, 2024ç).
- Trabzon Bölgesel Turist Rehberleri Odası (TRO), 6326 sayılı kanun sonrasında kurulmuştur. Amasya, Ardahan, Artvin, Bayburt, Erzincan, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Iğdır, Kars, Ordu, Rize, Samsun, Sinop, Tokat ve Trabzon illeri ile en çok yetki alanına sahip odadır (TUREB, 2024c). En çok yetki alanına sahip olmasına rağmen 188 üyesi ile en az üyesi olan oda konumunda yer almaktadır (TUREB, 2024ç).

TUREB, diğer meslek kuruluşları gibi belirli bir yönetim yapısına ve sorumluluklara sahip profesyonel bir kuruluştur. TUREB'in organizasyon yapısı aşağıda yer alan şekilde gösterildiği gibidir (bkz. Şekil 3.1.). Organizasyon şemasında görüldüğü üzere TUREB bir genel kurul çatısı altında oluşturulmuştur. Genel Kurul; başkan, disiplin

kurulu ve denetim kurulundan oluşmaktadır. Yönetim kurulu direkt olarak birlik başkanına bağlı olarak görev icra etmektedir. Aynı zamanda, idari olarak genel sekreterlik ve sekreteryaya da yönetim kurulu başkanına bağlı olarak görev yapmaktadır (TUREB, 2024d).

27 Mart 2022 tarihinde yapılan 4. Olağan Genel Kurul toplantısında alınan kararlar doğrultusunda TUREB bünyesinde yer alan kurullar aşağıdaki gibidir;

- TUREB Yönetim Kurulu; 1 başkan, 2 başkan yardımcısı ve 2 yönetim kurulu üyesinden oluşmaktadır (TUREB, 2024d).
- TUREB Disiplin Kurulu; 3 üye ve 2 dışarıdan hukukçu üye olmak üzere toplam 5 kişiden oluşmaktadır (TUREB, 2024e).
- Denetim Kurulu 3 üyeden oluşmaktadır (TUREB, 2024f).
- Genel Sekreterlik; genel sekreter, muhasebe sorumlusu, disiplin işleri sorumlusu ve yönetici asistanından oluşmaktadır (TUREB, 2024g).
- TUREB delegeleri; odalarını temsil etmek için birlik hazırlan listesinde yer alan, 13 meslek odası temsilcilerinden oluşmaktadır (TUREB, 2024ğ).
- Temsilciler Meclisi; oda başkanları ya da başkanların katılım sağlayamadığı zamanlarda yardımcılarını ile TUREB Yönetim Kurulu'nun oluşturduğu bir ek kuruldur. Odalar ve birlik arasındaki iletişimin geliştirilmesi, oda yönetimlerinin kendi üyelerinden iletilen sorunları diğer odaların başkanları ve birlik Yönetim Kurulu ile müzakere edebilmesine olanak sağlayan toplantılar gerçekleştirilmektedir. Toplantılarda birlik Yönetim Kurulu için tavsiye niteliğinde kararlar alabilmektedir (TUREB, 2024ğ).

Şekil 3.1. TUREB organizasyon şeması.
Kaynak: (TUREB, 2024d).

6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'na göre TUREB'in görevleri şu şekildedir (Özekin vd, 2020).

- Türkiye'de turizm sektörünün ihtiyaçlarına göre turist rehberi eğitim programları yürütmek.
- Sertifika sınavları için bir komisyon kurmak.
- Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı gözetim ve denetiminde yabancı dil seviye belirleme ve dil ekleme sınavlarını yapmak.
- Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı gözetim ve denetiminde hareket ederek ulusal ve bölgesel rehberlik sertifika programları için ayrı ayrı eğitim gezileri düzenlemek.
- Profesyonel turist rehberlerinin çalışma kartlarını basmak ve çalışma kartlarını rehberlerin bağlı bulunduğu meslek odalarına dağıtmak.
- Profesyonel turizm rehberleri için taban ücreti belirlemek üzere Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı'na görüş bildirmek.
- Meslek odalarının düzenlediği uzmanlık turları hakkında görüş bildirmek. Alınan uzmanlık eğitimleri ile ilgili yapılacak sınavların usul ve esaslarını belirlemek ve sınav sonunda başarılı olan profesyonel turist rehberlerine sertifikalarını vermek.
- 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu çerçevesinde turist rehberliği mesleği ile ilgili her türlü denetimi yapmak. Denetim görevlilerinin eğitimlerini tamamlamalarını sağlamak.
- Bir ilde meslek odası yoksa, o illerde temsilcilik açmaları için meslek odalarına yetki vermek.
- Profesyonel turist rehberlerinin kayıtlarını meslek odalarından almak ve Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı'na sunmak.

3.5.2. Türkiye'de Profesyonel Turist Rehberi Olmanın Koşulları

6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu 2'nci madde h bendine göre Profesyonel Turist Rehberi; “...mesleğe kabul edilerek turist rehberliği hizmeti sunma hak ve yetkisine sahip olan gerçek kişiyi” ifade etmektedir. Aynı kanunun aynı madde 1 bendinde turist rehberliği hizmeti ise;

“Seyahat acentalığı faaliyeti niteliğinde olmamak kaydıyla kişi veya grup hâlindeki yerli veya yabancı turistlerin gezi öncesinde seçmiş oldukları dil kullanılarak ülkenin kültür, turizm, tarih, çevre, doğa, sosyal veya benzeri değerleri ile varlıklarının kültür ve turizm politikaları doğrultusunda tanıtılarak gezdirilmesini veya seyahat acentaları tarafından düzenlenen turların gezi programının seyahat acentasının yazılı belgelerinde tanımladığı ve tüketiciye satıldığı şekilde yürütülüp acenta adına yönetilmesini”

olarak tanımlanmıştır.

Türkiye'de “Profesyonel Turist Rehberi” olmaya ilişkin esaslar, 6326 sayılı Turist Rehberliği Mesleği Kanunu'nda açıkça belirtilmiştir. Profesyonel turist rehberi olabilmek için öncelikle tamamlanması gereken eğitimler bulunmaktadır. Profesyonel turist rehberi olabilmenin temel şartlarından biri, üniversitelerin turist/turizm rehberliği bölümlerinden mezun olmak veya birlik tarafından açılacak sertifika programlarını başarıyla tamamlamaktır. Adayların, 2 yıllık meslek yüksekokulu, 4 yıllık fakülte veya tezli/tezsiz yüksek lisans programlarının birinden mezun olması gerekmektedir (TUREB, 2024h).

Türkiye’de turist rehberliği eğitime ilişkin olarak; 29 devlet ve vakıf üniversitesinde toplam 39 ön lisans programı, 40 devlet ve vakıf üniversitesinin fakülte/yüksekokulu bünyesinde toplam 47 lisans programı, 24 devlet ve vakıf üniversitesinde 21 tezli yüksek lisans, 10 tezsiz yüksek lisans ve 3 doktora programı bulunmaktadır (YÖK, 2024a; YÖK, 2024b; YÖK, 2024c; YÖK, 2024ç).

Bireyler, turist rehberliği yükseköğretim programlarında kişisel gelişim amacıyla da eğitim alabilirler ancak Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan turist rehberliği ruhsatnamesi alabilmek için hem turist rehberliği mesleğine kabul şartlarını taşımak hem de ek eğitimleri de tamamlanmış olmak gerekmektedir. Ancak sadece mesleğin icrası için akademik eğitimin tamamlanması yeterli değildir. Akademik eğitimin yanı sıra bakanlığın gözetim ve kontrolünde gerçekleştirilen bölgesel veya ülkesel eğitim gezilerinin de başarıyla tamamlanması gerekmektedir (TUREB, 2024h).

Bir rehberi rehber yapan en önemli özellikler arasında yabancı dil yetkinliği gelmektedir. Kanun, en az bir yabancı dili iyi derecede kullanabilen kişilere rehberlik yapma hakkı vermektedir. Bu kapsamda profesyonel rehber olmanın bir diğer koşulu da bakanlığın onayı ile belirlenen dillerden en az birinde bakanlığın gözetim ve

denetiminde yapılacak olan yabancı dil sınavlarından başarılı olmaktır. Bakanlığın gözetim ve denetiminde yapılan sınav dışında adaylar, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan Yabancı Dil Sınavı'ndan (YDS) en az 75 puan almalıdırlar. Adaylar ayrıca her yıl ÖSYM tarafından yayımlanan yabancı dil eşdeğerlik tablosunda yer alan yabancı dil sınavlarının biri veya birkaçından YDS puan türünde 75 ve üzeri puana karşılık gelen bir sonuç elde ettiklerinde, profesyonel rehber adayı olarak dil şartını sağlamış olurlar veya eylemli olarak rehberlik faaliyeti yürüten bireyler, çalışma kartlarına yetkinliklerini kanıtladıkları dili ekletebilirler (TUREB, 2024h).

Birlik tarafından açılacak sertifika programlarının seçme sınavlarına kabul edilecek adaylar ile ilgili şartlar;

- a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,*
- b) Başvuru tarihi itibarıyla onsekiz yaşını doldurmuş olmak,*
- c) Üniversitelerin turist/turizm rehberliği bölümü dışındaki diğer bölümlerinden en az lisans düzeyinde mezun olmak, öğrenimini yabancı ülkelerde yapmış olanların ise yetkili kurumlardan alınacak denklik belgesinin onaylı örneğini sunmak,*
- ç) Yabancı dil yeterliliğine sahip olmak,*
- d) Kanunun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde sayılan suçların herhangi birinden mahkûm olmamak,*
- e) Daha önce meslekten çıkarılmamış olmak”*

şeklinde ifade edilmiştir (TRMY md 6/1). Yukarıda ifade edilen maddelerde belirtildiği üzere turist rehberi olabilmenin en önemli koşulları arasında belirli bir eğitim düzeyine ve bir yabancı dil yeterliliğine sahip olmak yer almaktadır.

3.5.3. Turist Rehberliği ve Türkiye’de Mesleğinin İcrası

Literatürde turist rehberleri ile ilgili birçok tanım bulunsa da genel olarak turist rehberi, insanlara bir yer veya bölge hakkında tarihi, arkeolojik, coğrafi, kültürel vb. bilgiler veren ve ülkeyi her yönden temsil eden kişidir (Tetik, 2006). “Turist rehberi” ifadesi bazı çalışmalarda; tur rehberi, tur lideri veya tur yöneticisi gibi isimlerle de telaffuz edilebilmektedir (Çapar, Toksöz, & Dönmez, 2018).

Dünya Turist Rehberleri Federasyonu'na göre rehber; ziyaretçilere kendi seçtikleri dilde rehberlik eden ve genellikle ilgili makam tarafından verilen ve/veya tanınan bölgesel bir karaktere sahip olan bir alanın kültürel ve doğal mirasını yorumlayan kişidir. Turist rehberleri, turistlere ziyaretleri sırasında eşlik eden ve faaliyetlerini sorunsuz bir şekilde tamamlamalarına yardımcı olan kişilerdir (Yenipınar & Zorkirişçi, 2013). Bazı araştırmacılar çalışmalarında turist rehberlerinin çok yönlü doğasına vurgu

yapmaktadır (Zengin, Eker, & Bayram, 2017). Turist rehberleri, bulundukları ülkenin turistik ürününün tanıtımını yapan kişilerdir (Değirmencioğlu Ö. , 2001). Tur operatörlerinin tüketicilere sunduğu turistik programın tamamlanmasında rol oynamaktadır. Aynı zamanda tur lideri ve yöneticilerinin bulunmadığı yerlerde görevlerini üstlenmesi gereken kişi olarak kabul edilmektedir (Çetin & Kızılırmak, 2012). Turist rehberlerinin sabırlı, esprili, azimli ve liderlik vasıflarına sahip olmaları gerekmektedir (Kaya & Özhan, 2012). Turist rehberleri aydın, vizyoner ve iyi eğitim almış kişilerden oluşmalıdır. Ülkeyi temsil eden yabancı turistlerle diyalog kuran rehberlerin iyi eğitilmiş olmasının esas olduğu ifade edilmektedir (Temizkan & Ergün, 2018). Turist rehberliği, ziyaretçilere sadece bilgi aktarmanın çok daha ötesini bünyesinde barındıran bir meslektir. Rehber, turist grubunu eğiten bir akıl hocası ve bir tercümandır. Eğer bir turist rehberinin görevi sadece turistlere bilgi aktarmak olsaydı en iyi turist rehberi bir akıllı telefon olacaktır (Arslantürk & Altunöz, 2021).

Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği'nde belirtilen mesleğe kabul şartlarını taşıyan adaylar "turist rehberliği" belgesi almaya hak kazanmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca verilen belgeyi alan turist rehberleri, bir meslek odasına kayıt yaptırmak zorundadır (TRMY, md 33/1). Meslek odasına kayıt yaptıran profesyonel turist rehberinin, çalışma kartı almak için TUREB'e başvurması gerekmektedir. Kurum tarafından belirlenen başvuru ücretini ödeyen rehberin çalışma kartı, TUREB tarafından basıldıktan sonra rehberin bağlı bulunduğu meslek odasına gönderilir. Daha sonra meslek odasından çalışma kartını alan turist rehberi belirlenen esaslar çerçevesinde mesleğini icra edebilmektedir.

Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun 3'üncü maddesi 1'inci fıkrasına göre turist rehberleri eylemli ve eylemsiz olarak iki kategoriye ayrılmıştır. Eylemli turist rehberi; "*Çalışma kartı sahibi olup fiilen turist rehberliği hizmeti sunma hak ve yetkisine sahip turist rehberini*", eylemsiz turist rehberi; "*Ruhsatname sahibi olup çalışma kartı olmayan turist rehberini*" olarak tanımlanmaktadır.

2012 yılında 6326 Sayılı TRMK'nin çıkışı sonrasında TUREB'e kayıtlı eylemli ve eylemsiz rehber sayıları (Tablo 3.1)'de gösterilmiştir.

Yıl	Eylemsiz	Eylemli	Toplam
2013	1944	6893	8837

2014	1819	7265	9084
2015	2147	7746	9893
2016	2709	7404	10113
2017	3468	6851	10314
2018	3204	7402	10606
2019	2764	8346	11110
2020	2848	8434	11282
2021	3509	8054	11563
2022	3582	8435	12017
2023	3679	9716	13395
2024	3037	10633	13670

Tablo 3.1. TUREB’e bağı 2013-2024 yılları arası eylemli-eylemsiz rehber sayıları (bkz. EK-2).

Kaynak: (TUREB, 2024ç).

Rehberlik faaliyetinde bulunan kişiler, hizmetlerinin karşılığı olarak her yıl Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından belirlenen taban ücretten az olmamak üzere bir ücret almaktadırlar. Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği’nin 37’nci maddesi 1’inci fıkrasında “*Turist rehberleri, taban ücret tarifesinde belirlenen ücretin altında turist rehberliği hizmeti sunamaz...*” hükmü gereğince turist rehberlerinin belirlenen taban ücretin altında çalışmaları yasaklanmıştır. (Tablo 3.2.), 2024 yılı için Bakanlık tarafından belirlenen taban ücretleri göstermektedir (TRMY, md 36/1).

	Hizmet Grubu	Taban Ücret
1	Günlük Tur	3081 TL
2	Transfer	1544 TL
3	Gece Turu	1544 TL
4	Paket Tur	3713 TL
5	Aylık Ücret	30794 TL

Tablo 3.2. Türkiye'de 2024 yılı için profesyonel turist rehberlerine ödenecek taban ücretleri.

Kaynak: (TUREB, 2024).

Turist rehberleri, hizmetlerinin karşılığı olarak alacakları ücreti belirten bir sözleşme yapmaları gerekmektedir. Sözleşme rehber ve seyahat acentesi arasında yapılabileceği gibi direkt olarak rehber ve turistler arasında da yapılabilmektedir. Turist rehberliği hizmet sözleşmesinin yapılması, turist rehberliği hizmeti sunulmadan önce yapılması gereken bir işlemdir (TRMY md 38/1). Sözleşme, turist rehberine ait bilgileri (ruhsatname ve oda sicil numarası), tur için talep edilen dil, tura katılan turist sayısı, turist grubunun milliyeti, tur güzergahı, seyahat acentesine ait bilgiler ve tur ücretini içermektedir (TRMY md 38/2).

Tüm turist rehberleri aşağıda ifade edilen meslek etiğine uygun olarak mesleklerini icra etmek zorundadır (TRMY, md 30/1):

- a) Kültür, tarih ve turizm bilincine sahip olmak,*
- b) Yasal kurallara ve hizmet standartlarına uygun davranmak,*
- c) Dürüst, tarafsız, insan ve toplum değerlerine saygılı ve nezaketli olmak,*
- ç) Güvenilir ve sorumluluk sahibi olmak,*
- d) Görev ve yetkilerini haksız çıkar sağlamak amacıyla kullanmamak,*
- e) Tarihi, kültürel, doğal varlıkları ve çevreyi korumak,*
- f) Görev ve yetkisi dışında beyanda bulunmamak, gerçek dışı beyanda bulunmamak, her türlü ayrımcılıktan kaçınmak,*
- g) Mesleğin güven ve saygınlığını, mesleki dayanışmayı zedeleyici tutum ve davranışlardan özenle sakınmak,*
- ğ) Meslektaşları arasında haksız rekabete yol açacak her türlü tutum ve davranışlardan kaçınmak,*
- h) Kişisel politik, ekonomik ve sosyal görüşlerini genel görüş olarak açıklamamak,*
- ı) Hediye alma ve menfaat sağlama yasağına uymak,*
- i) Meslekten geçici men veya meslekten çıkarma cezası almış olması durumunda çalışma kartını tebliğ belgesinde belirtilen süre içinde teslim etmek,”*

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan ruhsatnamesini alan rehberler meslek etiğine uygun davranışlarında bulunmadıkları takdirde kınama cezası ile cezalandırılabilir veya daha sonrasında turist rehberliği mesleğini icra etme şartlarını taşımadıklarının tespit edilmesi halinde turist rehberliği mesleğinden çıkarılabilirler (TRMY md 46/1; TRMY md 44/1).

Turist rehberliği mesleğinin denetimine ilişkin hükümler Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği'nin 41'inci madde 4'üncü fıkrasında; *“Denetim sırasında geçerli çalışma kartı, tur programı, sözleşme örneği, çalışma kartında belirtilen dil veya dillerde,*

bölgesi dâhilinde hizmet verilip verilmediği, turist rehberliği hizmetinin Kanuna, bu Yönetmeliğe, meslek etik ilkeleri ile Bakanlığın kültür ve turizm politikalarına uygun sunulup sunulmadığı incelenir...” şeklinde ifade edilmektedir. Tespit edilen aykırı hususlar hakkında yürütülecek disiplin soruşturması ile ilgili işlemler Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği’nde açıkça belirtilmiştir (bkz. TRMY md 43).

3.6. Dünya’da Turist Rehberliği Eğitimi ve Mesleğinin İcrası Örnekleri

Turistlere sunulan hizmetin kalitesinin artırılmasında etkili olan unsurlardan birinin, “yetkin” rehberlerin sağladığı hizmet olduğu ifade edilmektedir. Hizmet kalitesinin yükseltilmesi, rehberlere sunulan eğitim seviyesinin yüksek olmasıyla mümkündür. Turistler için rehber, ülkenin temsilcisi ve bir elçi konumundadır. Bu sebeple, bir rehberin kültürel bilgisinin geniş olması, güncel gelişmeleri takip etmesi ve belirli periyotlarla mesleki eğitim alması gerektiği belirtilmektedir (Temizkan, 2010).

Dünyada turizm politikaları ve turizm eğitimi konuları her ülkede farklılık göstermektedir. Turist rehberlerinin eğitiminin dünya genelinde çeşitli yöntemlerle düzenlendiği belirtilmektedir. Bazı ülkelerde, turist rehberi olmak için herhangi bir eğitim veya lisans gerekliliği bulunmamaktadır. Bazı ülkeler ise potansiyel rehberlerin belirli kriterleri karşılamalarını ve eğitim almalarını şart koşturmaktadır (Lovrentjev, 2015).

Kanada’da 1985 yılı itibariyle turist rehberliği eğitimi Kebek Otelcilik ve Turizm Enstitüsü tarafından sağlanmaktadır. Ülkede 1992 yılından beri turist rehberi olmanın en önemli koşullarından birisi 3 dil bilme zorunluluğudur. Bilinmesi zorunlu olan diller Fransızca ve İngilizce’ye ek olarak bir yabancı dilin daha rehberler tarafından konuşulması gerekmektedir. 240 ders saatinden oluşan turist rehberliği eğitimi toplam 7 ay sürmektedir. Eğitim içerisinde öğrencilerin tamamlamaları gereken bireysel araştırma projeleri bulunmaktadır. Kurslar iki yılda bir açılmaktadır. Bitirme sınavları uygulamalı gerçek turlar ile yapılmaktadır. Kurslara başvuru yapacak kişilerin lise mezunu ve turizm alanında ya da insan ilişkilerinin yoğun olduğu bir alanda deneyimli olması gerekmektedir. Kursu başvuran adaylara sınav ve mülakatlar yapılmakta ve sonrasında 30 aday kursa devam edebilmektedir (Çolakoğlu vd, 2017:189; APTG Montreal, tarih yok).

Kanada’da yalnızca Montreal ve Quebec City’de yerel lisanslı turist rehberleri yetiştirilmektedir. Rehberlerin her yıl Montreal şehri izinlerini yenilemeleri, lisanslı

olduklarını ve geçerli yıl için Montreal'de turist rehberliği yasal hakkına sahip olduklarını göstermeleri gerekmektedir. Montreal'deki tüm turist rehberlerinin görevlerini yerine getirirken bu izni içeren rehberlik kimliklerini üzerlerinde taşımaları zorunludur. Turist rehberliği mesleği By-Law-G2 yasası hükümlerince icra edilir (By-Law-G2, 1996).

Amerika Birleşik Devletleri'nde, 1990'lı yıllarda Kuzey Amerika'da en az 130 üniversite tarafından, tercümanlık alanında lisans ve lisansüstü eğitimi verildiği belirtilmektedir (Tanrısever vd, 2019). Ancak bugün, ABD'de rehberlik eğitimi konusunda ulusal düzeyde bir program mevcut olmamakla beraber Uluslararası Tur Yöneticiliği Enstitüsü ve Uluslararası Rehber Akademisi gibi turist rehberleri için rehberlik eğitim hizmetleri veren bazı kurumlar bulunmaktadır. Her iki kurum da uygulamalı eğitim sistemini kullanmaktadır ve başvuru yapmak isteyen adaylar için herhangi bir özel şart bulunmamaktadır (Gorenak & Gorenak, 2012).

ABD'de turist rehberliği sertifikası almak için eyaletten eyalete farklı düzenlemeler bulunmaktadır. New Orleans, Washington, New York City, Savannah, Charleston, Gettysburg Battlefield ve Vicksburg Battlefield turist rehberliği belgesi veren bölgeler olarak ifade edilmektedir. Bunun dışında yer alan bölgelerde turist rehberliği belgesi alma zorunluluğu yoktur. Örneğin, Washington'da önce turist rehberliği eğitimi verilmekte ve sonrasında ise yazılı-sözlü sınavlar uygulanmaktadır. Louissiana'da test sınavı uygulanmakta ve bu sınavda 150 soru sorulmaktadır (Schwartz, tarih yok; Koç, 2023).

Yunanistan'daki turist rehberliği üzerine eğitim veren okullar, Turizm Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Eğitim süresi iki buçuk yıldır ve mezun olan tüm rehberler ülkesel rehber olmaktadır. 2001 yılında alınan bir karara göre; müzeler, tarihi ve turistik yerler, anıtlar ve kiliselerde görev yapacak rehberlerin bu okullardan mezun olmaları gerekmektedir. Yunanistan'da iki turist rehberliği okulu bulunmaktadır; biri başkent Atina'da, diğeri ise Selanik'te yer almaktadır. Artan turist talebiyle birlikte, Rodos, Girit, Korfu ve Midilli gibi popüler destinasyonlarda eğitim programları uygulanabilmektedir. Adayların eğitim programlarına katılabilmek için, Avrupa Birliği üyesi bir ülkenin vatandaşı olmaları ve modern Yunanca'yı akıcı bir şekilde kullanabildiklerini kanıtlamaları gerekmektedir. Avrupa Birliği dışındaki ülkelere başvuracak adayların ise en az lise mezunu olmaları ve iyi derecede Yunanca

konuşmaları beklenmektedir. Bu şartları karşılayan adaylara, seçtikleri yabancı dilde yazılı ve sözlü sınavlar yapılmaktadır. Sınavlar, üç yılda bir gerçekleştirilmektedir ve her okul 30-35 öğrenci kabul etmektedir. Eğitim programı toplam 25 ders içermekte olup, ders saatleri toplamda 1040 saati bulmaktadır. Ayrıca, arkeoloji ile ilgili müzelerde 110 saat, turistik destinasyonlara geziler ve 260 saatlik uygulamalı eğitim alınması mecburi kılınmıştır. Öğrencilerin, aldıkları her ders için dönem sonu sınavlarını ve mezun olabilmek için ise final sınavını geçme zorunluluğu bulunmaktadır. Belgesi olan turist rehberleri, farklı bir yabancı dilde rehberlik yapmak istediklerinde, bu dilde de yazılı ve sözlü sınavlara girip başarılı olmaları gerekmektedir. Mezun rehberler genellikle seyahat acentelerinde, bireysel turistlerle, tatil gemilerinde, okul gezilerinde ve kongrelerde görev almaktadır. Turist rehberlerinin hakları Yunanistan'da 710/77 sayılı yasa ile korunmaktadır (Yenipınar & Zorkirişçi, 2013; Gorenak & Gorenak, 2012; Koç, 2023).

Başarılı bir eğitim sistemi olan İngiltere, turist rehberliği standartlarının yüksek olduğu ülkeler arasında konumlanmıştır. Ülkede rehberlik hem yerel hem de ulusal ölçekte yürütülen bir meslek dalıdır. Rehberlik için üç farklı seviye bulunmaktadır: Beyaz Rozet, Yeşil Rozet ve Mavi Rozet. Beyaz rozet belgesi bulunan rehberler, belirli bir güzergahta bulunan tarihi binalar, katedraller, müzeler ve eğlence parkları gibi alanlarda ya da bazı iş yeri gibi yerlerde ziyaretçilere rehberlik eder. Yeşil rozetli rehberler ise, şehir merkezlerinde ve özel kırsal alanlarda yürüyüş turları düzenleyerek tam veya yarı zamanlı rehberlik yapabilmektedir. Mavi rozetli rehberlerin, ülke genelinde hizmet verme yetkisi yani ülkesel çalışma kartları bulunmaktadır. Aynı zamanda Yeşil rozet sahipleri gibi tam ya da yarı zamanlı turlar düzenleme yetkileri vardır. Hizmet verdiği alan çok geniş olan Mavi rozetli rehberler, temalı turlar, tur operatörlerinin düzenlediği geziler, yolcu gemileri ve eğitim amaçlı etkinliklere gibi pek çok alanda rehberlik yapabilmektedir. Ayrıca, Mavi rozet sahibi rehberler, İngiltere, Kuzey İrlanda ve Jersey Adaları'nda rehberlik yapma yetkisine sahiptir (Tanrıseven, Bektaş, & Koç, 2019; Yenipınar & Zorkirişçi, 2013).

Turist rehberi olabilmek için herhangi bir dil bilme zorunluluğu bulunmamaktadır. Mavi rozet almak isteyen kişilerin en az 30 yaşında olmaları şartı aranmaktadır. Bu rozet için iki yıl boyunca devam eden 28 hafta veya 320 saatlik bir kursa katılmaları gerekmektedir. Diğer rozet sahipleri için ise adayların asgari iki dönem eğitim almaları

yeterli görülmektedir. Turist rehberliği eğitim kursları iki kısımdan oluşmaktadır. 8 ay süren ilk kısımda adaylar rehberlik tekniklerini geliştirecekleri dersler almaktadır. Hafta sonlarında dersler haricinde uygulama gezileri düzenlenmektedir. İkinci kısım ise 6 ay sürmektedir. Bu kısımda İngiltere’de yer alan belirli tarihi destinasyonlara yönelik eğitimler verilmektedir (Yenipınar & Zorkirişçi, 2013; Tetik, 2006; Temizkan, 2010; Gorenak & Gorenak, 2012).

Çin’de, sertifikalı turist rehberi olabilmek için Çin Ulusal Turizm İdaresi tarafından yapılan ülkesel rehberlik sınavlarına girme şartı aranmaktadır. Bu sınavlara katılabilmek için lisans mezunu olmak gerekmektedir. Çoğunlukla öğretmenlerin, sanat tarihçilerinin ve kütüphanecilerin katılım sağladığı bir sınav türü olduğu ifade edilmektedir. Sınavı başarıyla geçen kişilerin, yerel bir tur rehberi şirketine ya da seyahat acentasına kayıt yaptırması zorunlu tutulmuştur. Başvuru yapıldıktan sonra kişilere “akıllı kart” olarak isimlendirilen, yasal “turist rehberliği kimliği” verilmektedir. Bağımsız bir rehber olarak çalışmak isteyenler için, kimlik kartı ve seyahat planı gerekmele birlikte bu planın bir seyahat acentası tarafından düzenlenmiş olması gerekmektedir. Sınavda değerlendirilen konular arasında turist rehberliği teorik bilgisi, yasal mevzuat, pratik rehberlik becerileri, rehberlik nitelikleri, Kanton tarihi, turizm kaynakları, edebiyat ve tarih bulunmaktadır (Tanrısever vd, 2019).

4. YÖNTEM

Bu araştırmada, nitel araştırmanın bir yöntemi olarak görüşmeye dayalı tümevarım analizi kullanılmıştır. Nitel araştırmanın ana hedefi genelleme yapmak değil, konunun kapsamlı bir perspektifini sunmaktır. Bu tür araştırmalar, incelenen konuyu derinlemesine ve tüm ayrıntılarıyla ele almaya odaklanır. Araştırmacılar tarafından katılımcıların belirli bir olay veya süreçte yaşadıkları deneyimleri anlamak için genellikle "temel ve yorumlayıcı" nitel çalışma yöntemleri tercih edilmektedir.

Nitel çalışmalar, sözel araştırmalar olarak da adlandırılabilir ve genellikle yapılandırılmamış gözlem, yapılandırılmamış görüşme ve belge incelemesi gibi çeşitli nitel veri toplama tekniklerini içerir. Bu tür araştırmalar, olguların ve durumların kendi doğal ortamlarında gerçekçi ve kapsamlı bir şekilde ele alındığı nitel bir süreci temsil etmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Sandelowski (2004), nitel araştırmayı insanların sosyal dünyayı nasıl algıladığını, tecrübe ettiğini, değerlendirdiğini ve şekillendirdiğini anlamaya yönelik bir yöntem olarak tanımlar. Ona göre, nitel araştırma yöntemleri, bu süreçleri inceleyen yaklaşımlar ve stratejilerden oluşur. Nitel araştırma, bireylerin sosyal çevrelerini nasıl kavradıklarını ve bu çevrelerde nasıl hareket ettiklerini araştıran bir yaklaşımdır.

Olgu bilim araştırmalarında, ana veri toplama aracı olarak görüşme yöntemi kullanılmaktadır. Görüşme tekniğiyle yürütölen araştırmalar genel olarak küçük örneklem grupları ile çalışmalar yapılmaktadır (Silverman, 2001).

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmış görüşmeden biraz daha esnek bir yaklaşımdır. Bu yöntemle, araştırmacı önceden belirlediği soruları içeren bir görüşme formu hazırlar. Ancak, görüşme esnasında, araştırmacı görüşmenin gidişatına göre ek sorular sorarak görüşmenin yönünü değiştirebilir ve katılımcının yanıtlarını derinlemesine irdelleyebilir. Eğer katılımcı bazı soruların yanıtlarını başka sorulara cevap verirken belirtmişse, araştırmacı bu soruları sormaktan kaçınabilir. Yarı yapılandırılmış görüşmenin belirli bir standart düzeyi koruması ve aynı zamanda esneklik sağlaması, eğitim bilimleri araştırmalarında bu yöntemi oldukça uygun kılar. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi, katılımcıların ifadeleri arasındaki tutarlılığı değerlendirmeyi, farklılıkları belirlemeyi ve bu bilgileri karşılaştırarak konuyla ilgili

doğru bilgilere ulaşmayı hedefler. Bu tür görüşme formları, görüşülen kişilere kendi görüşlerini ifade etme imkânı tanımaktadır (Büyüköztürk Ş. K., 2022).

4.1. Çalışma Grubu ve Çalışma Evreni

Çalışma, 6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanununun yürürlüğe girdiği 2012 yılı itibarıyla turist rehberliği mesleğinde yaşanan gelişmeleri, kanun öncesi ve sonrası turist rehberliği mesleğinin gelişimini araştırmaya yöneliktir. Dolayısıyla çalışmanın kapsamını en az 15 yıl ve üzeri eylemli olarak çalışan profesyonel turist rehberleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan rehberlerin 15 yıldan az olmamak koşuluyla mesleki deneyimi, çalışma kartlarında belirtilen rehberlik dili ve çalışma şekilleri birbirinden farklı olabilir. Çalışmadaki temel nokta, katılımcıların 15 yıl ve üzeri lisanslı profesyonel turist rehberi olmasıdır.

	Yaş	Rehberlik dili	Meslekteki Yıl Tecrübesi	Eğitim Düzeyi
K1	38	İspanyolca	16	Doktora
K2	48	İtalyanca, İngilizce	23	Lisans
K3	54	İngilizce, İtalyanca, Fransızca, İspanyolca	34	Doktora
K4	43	Rusça	23	Lisans
K5	49	İngilizce, Yunanca	15	Yüksek Lisans
K6	47	İngilizce, İspanyolca	27	Yüksek Lisans
K7	42	İngilizce	19	Lisans
K8	60	Fransızca	34	Lisans
K9	52	İngilizce	29	Ön Lisans
K10	47	Çince, Portekizce, Fince	19	Lisans
K11	41	İngilizce	16	Ön Lisans
K12	44	İngilizce	23	Ön Lisans
K13	55	İngilizce	27	Yüksek Lisans
K14	53	İngilizce	16	Lisans

Tablo 4.1. Katılımcıların demografik bulguları.

Bu tablo, çalışma grubunu oluşturan katılımcıların demografik özelliklerini göstermektedir. Katılımcıların yaş aralığı 38 ile 60 arasında değişmekte olup, rehberlik dillerinde geniş bir çeşitlilik bulunmaktadır. Katılımcıların meslekteki yıl tecrübesi 15 ile 34 yıl arasında değişirken, eğitim düzeyleri ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora seviyelerinde dağılmaktadır.

4.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Turizmin en önemli aktörlerinden birisi turist rehberleridir. Turist rehberi bir ülkenin tanıtımı, kültürü, tarihi ve doğası ile ilgili en önemli bilgileri turist bireylere aktaran ülkenin iyi niyet elçileridir. Turist rehberliği mesleği ülkemizde turizm alanında kendine ait bir kanun ile korunan bir meslek olma özelliğini taşımaktadır. Bu çalışmada; Turist Rehberliği Meslek Kanunu öncesinde turist rehberliği mesleği ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar turist rehberliği mesleğine olumlu veya olumsuz katkıları, mesleğin gelişimine etkileri, turist rehberliği mesleğinin Türkiye'deki yeri gibi konuların araştırılması ve sonuca bağlanması amaçlanmaktadır.

4.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Türkiye'de 10633 eylemli ve 3037 eylemsiz olmak üzere toplam 13.670 profesyonel turist rehberi bulunmaktadır (TUREB, 2024ç).

Bu kapsamda mülakatlar; 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun uygulanabilirliği konusunda yaşanan aksaklıklar, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren rehberlik mesleğine olumlu ve olumsuz katkılarının araştırılacağı bu çalışmada, meslekteki tecrübesi 15 yıl ve üzeri olan eylemli profesyonel turist rehberleri ile gerçekleştirilecektir.

4.4. Varsayımlar

Araştırma aşağıdaki varsayımlara bağlı olarak yürütülecektir;

- Araştırmaya katılan kişilerin evreni temsil ettiği varsayılacaktır.
- Çalışma kapsamında ele alınan profesyonel turist rehberleri ile yapılması planlanan mülakat sorularının yeterli ve kapsamlı olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılacak profesyonel turist rehberlerinin, mülakat sorularına gerçeğe uygun ve samimi bir şekilde cevap verecekleri varsayılmaktadır.

4.5. Güvenirlik ve Geçerlik

Nitel araştırmalarda güvenirlik, çalışmanın kiminle, hangi tarihte, kaç soru ile ve kaç katılımcı ile yapıldığı gibi kriterlere dayandırılmalıdır (Kozak M. , 2018:124). Nitel araştırmaların güvenirlik bakımından yetersiz olduğu eleştirilmektedir (Arastaman vd, 2018). Güvenirliği artırmak için, dikkate alınması gereken diğer önemli hususlar

incelenecek olursa, özellikle üzerinde durulması gereken hususun veri toplama sürecinde araştırmacının doğrudan katılım göstermesi ve bu süreçte aldığı tüm kayıt ve notları eksiksiz tutması gerektiği olarak ifade edilmektedir. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmalıdır. Ayrıca bütün katılımcılara soruları cevaplamaları için gerekli zamanın verilmiş olması gerektiği belirtilmektedir. Araştırmacının elde ettiği bulguların, katılımcıların ifade ettiği gerçeklikle örtüşmesi de güvenilirlik açısından önem taşımaktadır (Şener, ve diğerleri, 2016).

Güvenirliği sağlamak adına bir diğer kritik adım, veri analizidir. Verilerin analizinden önce önem taşıyan bir diğer nokta ise elde edilen verilerin çalışmada kullanılması için uygunluğunun kontrol edilmesidir. Veriler titizlikle incelenmeli ve inceleme sonucunda verilerin çalışmada kullanılabilirliğine karar verilmelidir (Yolal, 2016). Bu kapsamda elde edilen verilerin tamamı titizlikle okunmuş, incelenmiş ve çalışmada kullanılmaya uygun hale getirilmiştir. Veri analizi tamamlandıktan sonra, sonuçlar dikkatle gözden geçirilmeli ve içerik hakkında ayrıntılı bilgi edinilmelidir. Bu veriler tekrar gözden geçirilmeli ve bu aşamada alt başlıklar ve temalar belirlenmelidir. En nihayetinde çalışma tekrar okunarak kontrol edilir ve bu sayede hiçbir bilginin atlanmadığı teyit edilir. Güvenirliği temin etmek için, veri analiz yönteminin ayrıntılı olarak açıklanması gereklidir. Katılımcıların ifadelerinin hangi kategorilerde değerlendirildiği veya bu bilgilerin araştırmacı tarafından nasıl gruplandırıldığı açık bir şekilde ifade edilmelidir. Aynı zamanda, elde edilen veriler ve teorilerin birbirleri ile tutarlılık göstermesi gerekmektedir (Kozak M. , 2018:124-125). Nitel araştırmalarda, verilerin doğru analiz edilip güvenilir sonuçlara ulaşılabilmesi için, farklı kodlayıcıların aynı sonuçlara varması önem arz etmektedir (Creswell, 2013).

Lincoln ve Guba da (1985) nitel araştırmalarda “geçerliği ve güvenilirliği” sağlamak için inandırıcılık, tutarlılık, aktarılabilirlik ve onaylanabilirlik kavramlarından bahsetmiştir. Bu çalışmada inandırıcılık; verilerin analizcilerini çeşitleme, kodlamalarda uzman görüşü alma ve bulguları alanyazınla karşılaştırma; tutarlılık ise çoklu kodlayıcı kullanma gibi kriterler yerine getirilerek sağlanmıştır. Aktarılabilirlik için kanun ve yönetmeliklerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Guba’ya (1981) göre onaylanabilirlik için nesnel olmak gerekmektedir. Araştırmacı yanlılığını en aza indirmek amacıyla farklı kodlayıcılar birbirinden ayrı ve önyargılardan uzak bir şekilde kodlamalarını gerçekleştirmiştir.

Nitel araştırmalarda güvenirliği sağlamak adına, temel unsurlardan biri olarak kabul edilen şeffaflık, çalışmada varsayımlar, kavramsal ereve ve veri toplama ile analiz yöntemlerine dair kapsamlı bilgi sunmayı gerektirmektedir (Okuyan vd., 2016). Araştırmanın güvenirliğini artırmak için geerlikle ilgili bilgiler ne kadar ayrıntılı sunulursa, çalışmanın güvenirliği aynı düzeyde artış gösterecektir (Yıldırım & şimşek, 2018). Geçerlik kavramı, genellikle verilerin toplanması sürecinde alınması gereken tüm önlemleri kapsayan bir terim olarak kullanılmaktadır. Geçerlik, güvenilir verilere ulaşmak için uygulanan önlemlerin tamamı olarak ifade edilebilir (Aslan, 2020).

Nitel araştırmalarda geçerliğin kritik unsuru, elde edilen verileri olduğu gibi değiştirmeden aktarmaktır (Okuyan vd, 2016). Bu çerçevede, çalışmada güvenirlik ve geçerliliği sağlamak amacıyla, bu alanda yapılmış literatür çalışmaları incelenmiş ve araştırma soruları amaca uygun olarak oluşturulmuştur. Soruların hazırlanması esnasında, farklı soruların aynı anlamı taşımamasına dikkat edilmiştir.

Katılımcılar, 15 yıl ve üzeri eylemli olarak çalışan profesyonel turist rehberlerinden belirlenmiştir. Katılım sağlayan bireylere kişisel bilgilerinin gizli kalacağı hususu belirtilmiş ve sorular, katılımcılara elektronik posta ve zoom uygulaması üzerinden iletilmiş ve yine aynı uygulamalar üzerinden katılımcıların cevap vermesi sağlanmıştır.

Güvenirlik ve geçerliliği sağlamak amacıyla, elde edilen bulgular üzerinde hiçbir değişiklik ve yorum yapılmadan doğrudan okuyucuya aktarılmıştır.

Katılımcılarla gerçekleştirilen tüm görüşmeler kaydedilmiş ve dijital ortamda saklanmıştır. Gerekli görülmesi halinde ilgili kurum ve kişilerle paylaşılabilecek şekilde muhafaza edilmektedir.

4.5. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Nitel araştırma, yorumlama esasına dayanan bir yöntem olarak ifade edilmektedir. Bu yöntem, istatistiksel veya sayısal verilerin kullanılmadığı araştırma biçimi olarak adlandırılmaktadır (Cansu & Bahadır, 2019). Nitel araştırmalarda elde edilen sonuçların genel evrene yaygınlaştırılmasına odaklanılmaktadır. Buna ek olarak, nitel araştırma yöntemi kullanırken önemli olan husus, araştırmanın bir yapboz parçası olarak değerlendirilmesi ve bu parçanın resmin bütününü tamamlamada nasıl bir katkı

sağlayacağı üzerine düşünerek hareket edilmelidir (Kozak M. , 2018). Araştırma 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun turist rehberliği mesleğine katkılarını, mesleğin yasalaşmasının avantaj ve dezavantajlarını incelemeyi esas almıştır. Bu bağlamda, birincil veri kaynakları kullanılarak, 15 yıl ve üzeri eylemli profesyonel turist rehberleriyle, mülakat yöntemi vasıtasıyla sade, kolay anlaşılabilir yarı yapılandırılmış 7 açık uçlu soru ve demografik bilgilerin elde edilmesi amacıyla da 5 soru yöneltilmiştir.

Yapılan uygulamada katılımcıları yöneltilen sorular şu şekildedir;

Demografik Sorular

Yaş, cinsiyet, rehberlik dili, meslekteki yıl tecrübesi, eğitim düzeyi.

Çalışma Kapsamında Yer Alan Sorular

- 1- Sizce yeni yasanın en büyük avantajı nedir?
- 2- Sizce yeni yasanın en büyük dezavantajı nedir?
- 3- Sizce yasanın uygulanmasındaki sorunlar nelerdir?
- 4- Sizce 2012 öncesi uygulama ile 2012 sonrası uygulama arasındaki temel farklar nelerdir?
- 5- Sizce yasa TUREB ve rehber ilişkilerini geliştirdi mi?
- 6- Sizce yasa meslek odaları ve rehber ilişkilerini geliştirdi mi?
- 7- Sizce yasayı siz hazırlamış olsaydınız yasada olmasını istediğiniz maddeler ve uygulamalar neler olurdu?

Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu tekniğin avantajı, yanıtların anlaşılmadığı durumlarda tekrar soru sorularak daha net cevaplar elde edilmesine olanak tanımasıdır. Yarı yapılandırılmış çalışmada, bilgi edinmek amacıyla sorular önceden hazırlanmaktadır (Cansu & Bahadır, 2019).

4.6. Araştırma Verilerinin Analizi

Ham bilginin tamamına verilen ad, veri olarak tanımlanmaktadır (Kozak M. , 2018). İşlenen bilginin yani verinin analizinde dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan birinin, verinin gerekli kısmının analiz sürecine tabi tutulması olduğu belirtilmektedir. Elde edilen verilerin kapsamlılığı, kaynağın bilgi düzeyi ve konuya olan ilgisi ve ilgisi ile doğru orantılıdır (Kozak M. , 2018). Sonuç olarak veri analiz süreci aslında elde

edilen verilerin filtrelmesi işlemidir. Öyle ki veri analizi yaparken genelleme yapmak mümkün olmayacaktır. Araştırmacı, analiz sırasında her bir katılımcının ifadesini kullanmak durumundadır ancak katılımcıların kişisel bilgilerine bu bölümde yer verilmemektedir (Kozak M. , 2018). Bir diğer önemli konu, araştırmanın güvenilirliği ile ilgilidir. Güvenlikle ilgili temel kriterin araştırmanın kim tarafından, ne zaman, nasıl ve kaç soruyla yapıldığına dayandırılması gerekmektedir (Kozak M. , 2018). Nitel araştırmalarda güvenin sağlanabilmesi için çalışmanın nasıl analiz edildiği açıkça belirtilmelidir (Kozak M. , 2018). Araştırmayı kabul eden katılımcılarla, bu çalışmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış ve sonda araştırma sorularını içeren bir görüşme formu aracılığıyla, yazılı iletişim yöntemleri kullanılarak yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde katılımcıların onayı alınarak “kayıt” işlemi gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama amacıyla yapılan görüşmeler, gönüllülük esasına dayanarak gerçekleştirilmiş, toplanan veriler rapor haline getirildikten sonra bilgisayara aktarılmış ve her katılımcının onayı alınarak araştırmanın güvenilirliği sağlanmıştır. Araştırma sürecinin anlaşılabilirliği için her çevirim içi görüşme öncesinde katılımcılara bilgilendirme yapılmıştır.

Araştırma verilerinin birebir görüşmelerle toplanarak anlamlı hale getirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Bu analiz yöntemi, belirli kurallar çerçevesinde kodlamalar yapılarak bir metni daha küçük içerik kategorileriyle özetleyen, sistematik ve tekrarlanabilir bir analiz tekniği olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk vd, 2017). Nitel araştırma yöntemleri, genel olarak derinlemesine ve ayrıntılı olarak çalışılması gereken konuların incelenmesi amacıyla kullanılan bir araştırma yöntemidir. MAXQDA, nitel veri analizi için yaygın olarak kullanılan bir yazılımdır ve araştırmacıların nitel verileri daha kolay ve hızlı bir şekilde analiz etmelerine olanak tanır. Bu çalışmada bulguların modellenmesinde MAXQDA paket programı kullanılmıştır.

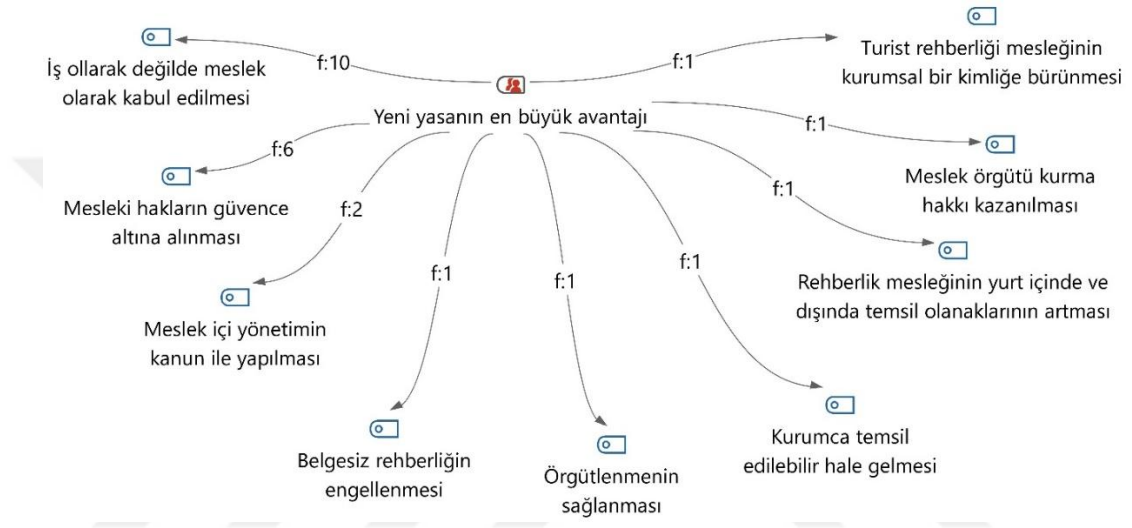

5. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde görüşme soruları yoluyla elde edilen görüşmelere ait bulgular yer almaktadır.

5.1. Birinci Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Katılımcıların “Sizce yeni yasanın en büyük avantajı nedir?” sorusuna verdikleri yanıtların analiz sonuçları Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 5.1. Yeni yasanın en büyük avantajı araştırma sorusu analizi.

Katılımcıların yanıtlarına göre, yeni yasanın turist rehberliği mesleğine getirdiği en büyük avantajları; iş olarak değil meslek olarak kabul edilmesi (f:10), mesleki hakların güvence altına alınması (f:6) ve meslek içi yönetimin kanun ile yapılması (f:2) şeklindedir. Diğer avantajlar; belgesiz rehberliğin engellenmesi (f:1), örgütlenmenin sağlanması (f:1), turist rehberliği mesleğinin kurumsal bir kimliğe bürünmesi (f:1), meslek örgütü kurma hakkı kazanılması (f:1) ve rehberlik mesleğinin yurt içinde ve dışında temsil olanaklarının artması (f:1) şeklindedir.

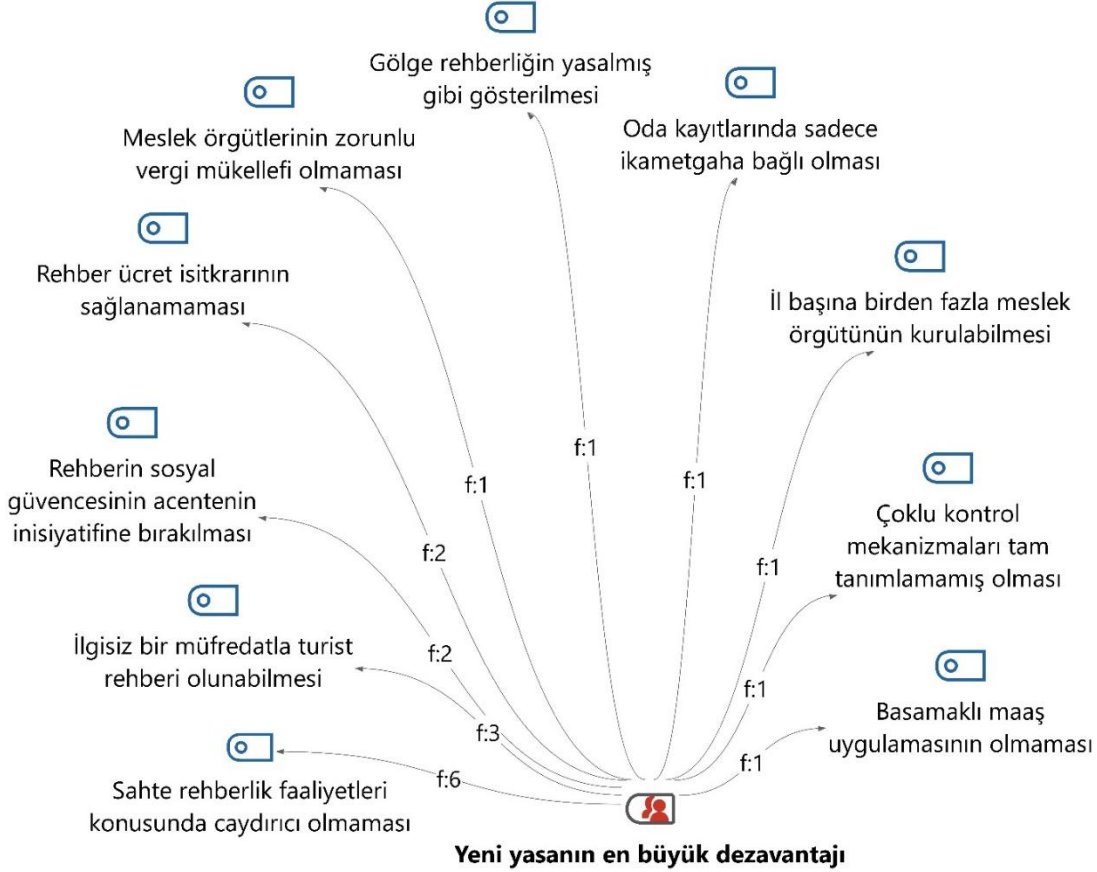
Bir katılımcının örnek görüşü aşağıda verilmiştir.

“...6326 Sayılı yasa ile Rehberlik mesleği kanununa kavuşarak hızlı bir şekilde örgütlenmesini sağlamış, kanuna dayalı bir denetim mekanizması ile profesyonel Turist Rehberlerinin kanuna uygun olarak çalışmasının sağlanarak özellikle belgesiz rehberliğin engellenmesi için yaptırımların uygulanmasına geçilmiştir. Rehberlerin çalışma koşulları sözleşme şartları belirlenerek güvenceleri artmıştır. Mesleğe kabul şartlarındaki görevler Birliğe verilerek, meslek kendi içinde seçiciliğini artmıştır. Bürokrasi tarafından Odalar ve

Birlik çok çabuk bir şekilde tanınarak, rehberlik mesleğinin yurt içinde ve dışında temsil olanakları artmıştır...”

5.2. İkinci Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Katılımcıların “Sizce yeni yasanın en büyük dezavantajı nedir?” sorusuna verdikleri yanıtların analiz sonuçları Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 5.2. Yeni yasanın en büyük dezavantajı araştırma sorusu analizi.

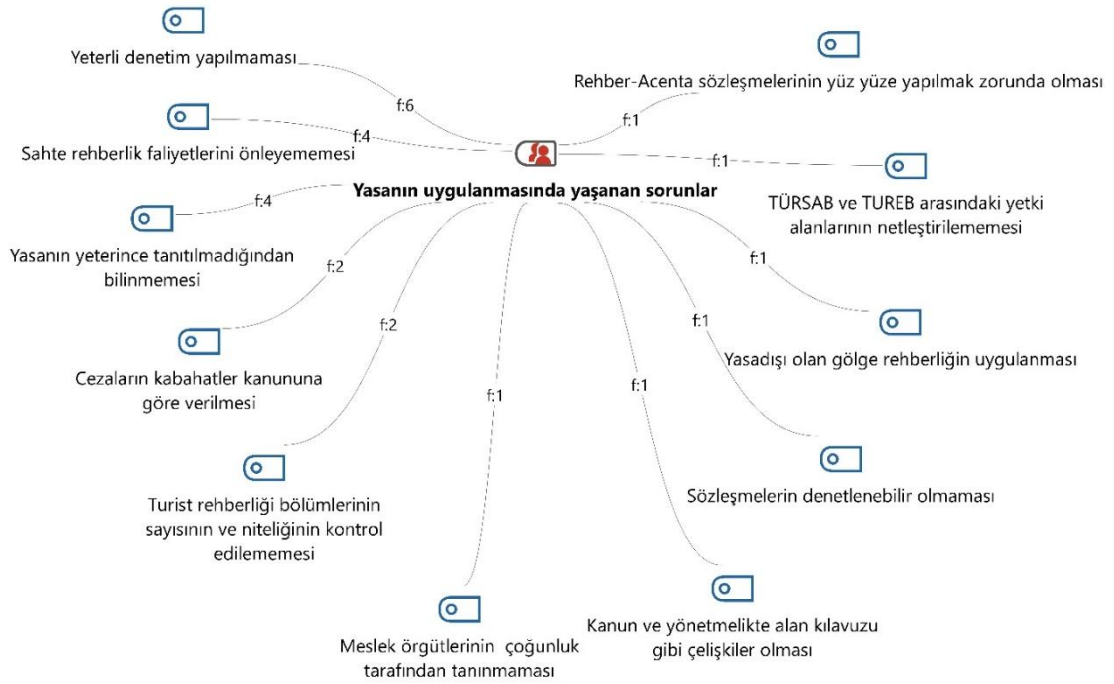
Katılımcıların yanıtlarına göre, yeni yasanın turist rehberliği mesleğine getirdiği en büyük dezavantajlar; sahte rehberlik faaliyetleri konusunda caydırıcı olmaması (f:6), rehberin sosyal güvencesinin acentenin inisiyatifine bırakılması (f:2) ve ilgisiz bir müfredatla turist rehberi olunabilmesi (f:3) şeklindedir. Diğer dezavantajlar; gölge rehberliğin yasalmış gibi gösterilmesi (f:1), oda kayıtlarında sadece ikametgaha bağlı olması (f:1), il başına birden fazla meslek örgütünün kurulabilmesi (f:1), çoklu kontrol mekanizmaları tam tanımlanmamış olması (f:1), basamaklı maaş uygulamasının olmaması (f:1), meslek örgütlerinin zorunlu vergi mükellefi olmaması (f:1) ve rehber ücret istikrarının sağlanamaması (f:1) şeklindedir.

Bir katılımcının örnek görüşü aşağıda verilmiştir.

“...Kanuna genel hatlarıyla baktığımızda benim gözüme çarpan her detayı ince bir şekilde düşünülmemiş bir kanun olduğunu ve çağın gereklilikleri düşünülmeden hazırlanmış bir kanun olduğunu düşünüyorum. Mesela kaçak olarak rehberlik faaliyetinde bulunan kişilerin cezalandırılması konusunda caydırıcı olduğunu düşünmüyorum. Örneğin kaçak rehberlik faaliyetinde bulunan kişilere 10.000 lira ceza verilir demek yerine "Cürmün işlendiği yıl brüt askeri ücretin 10 katı tutarında cezai işlem uygulanır" şeklinde bir kanun maddesi olsa kaçak acentecilik ve rehberlik faaliyetlerin de oldukça azalma gözlemlenirdi. Rehberlik mesleğinde kazançlar zaman zaman yüksek rakamlara ulaşabildiğinden dolayı 2012 yılında çıkarılan kanunda caydırıcılık altında bir madde olduğunu düşünmüyorum...”

5.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Katılımcıların “Sizce yasanın uygulanmasındaki sorunlar nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtların analiz sonuçları Şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 5.3. Yasanın uygulanmasında yaşanan sorunlar araştırma sorusu analizi.

Katılımcıların yanıtlarına göre, yasanın uygulanmasında yaşanan en büyük sorunlar; yeterli denetim yapılmaması (f:6), sahte rehberlik faaliyetlerini önleyememesi (f:4) ve yasanın yeterince tanıtılmadığından bilinmemesi (f:2) şeklindedir. Diğer sorunlar; cezaların kabahatler kanununa göre verilmesi (f:2), rehber-acente sözleşmelerinin yüz yüze yapılmak zorunda olması (f:1), TURSAB ve TUREB arasındaki yetki alanlarının

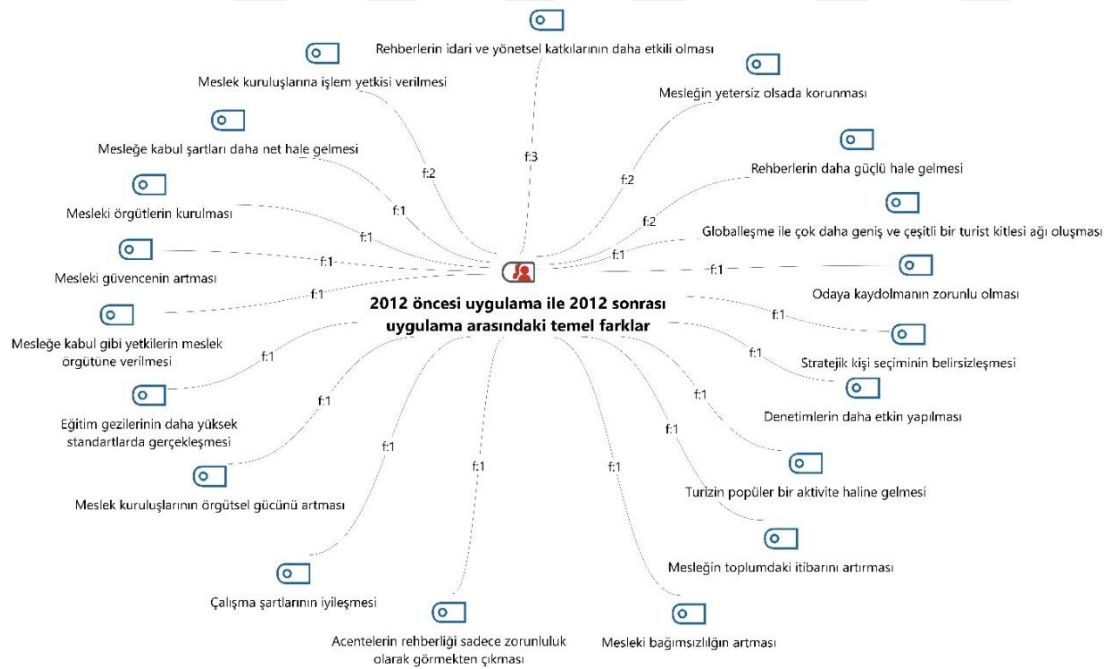
netleştirilememesi (f:1), yasadışı olan gölge rehberliğin uygulanması (f:1), sözleşmelerin denetlenebilir olmaması (f:1), turist rehberliği bölümlerinin sayısının ve niteliğinin kontrol edilememesi (f:1), meslek örgütlerinin çoğunluk tarafından tanınmaması (f:1) ve kanun ve yönetmelikte alan kılavuzu gibi çelişkiler olması (f:1) şeklindedir.

Bir katılımcının örnek görüşü aşağıda verilmiştir.

“...Yasanın uygulanmasındaki en büyük sorun maalesef -halen- farklı kamu kurumlarının yasadan habersiz, bilgisiz şekilde davranmaları ve ilgili meslek kuruluşlarından gerekli uyarıları alınca dahi, kendi bildiklerini okumak üzere, yaptıkları yasa dışılıklara devam etmek istemeleridir...”

5.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Katılımcıların “Sizce 2012 öncesi uygulama ile 2012 sonrası uygulama arasındaki temel farklar nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtların analiz sonuçları Şekil 4’te verilmiştir.

Şekil 5.4. 2012 öncesi uygulama ile 2012 sonrası uygulama arasındaki temel farklar araştırma sorusu analizi.

Katılımcıların yanıtlarına göre, 2012 öncesi uygulama ile 2012 sonrası uygulama arasındaki temel farklar; rehberlerin idari ve yönetsel katkılarının daha etkili olması

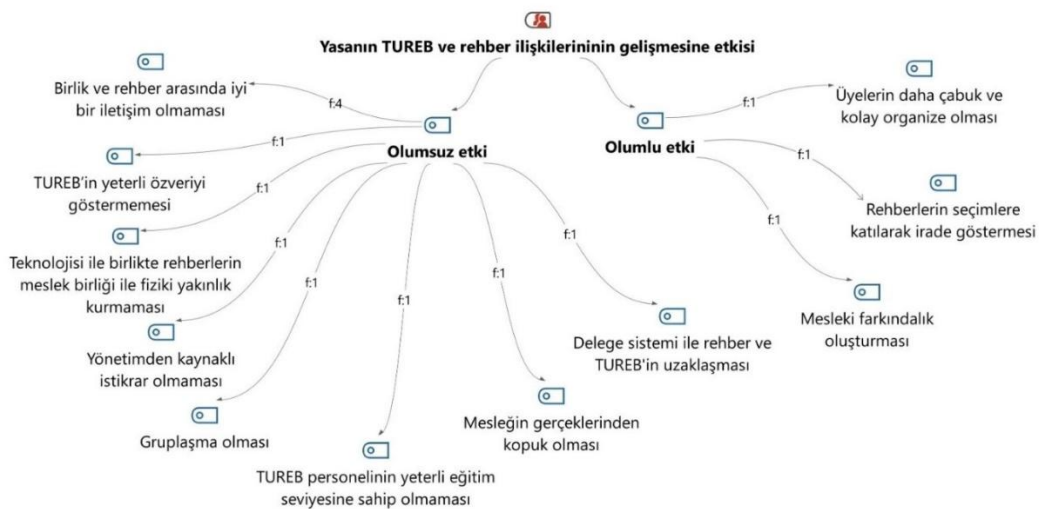
(f:3), mesleğe kabul şartlarının daha net hale gelmesi (f:1) ve mesleki örgütlerin kurulması (f:1) şeklindedir. Diğer farklar; mesleki güvencenin artması (f:1), mesleğe kabul gibi yetkilerin meslek örgütüne verilmesi (f:1), eğitim gezilerinin daha yüksek standartlarda gerçekleşmesi (f:1), meslek kurullarının örgütsel gücünün artması (f:1), çalışma şartlarının iyileşmesi (f:1), acentelerin rehberliği sadece zorunluluk olarak görmekten çıkması (f:1), mesleki bağımsızlığın artması (f:1), mesleğin toplumsal itibarının artması (f:1), turizmin popüler bir aktivite haline gelmesi (f:1), denetimlerin daha etkin yapılması (f:1), stratejik kişi seçiminin belirsizleşmesi (f:1), odaya kaydolmanın zorunlu olması (f:1), globalleşme ile çok daha geniş ve çeşitli bir turist kitlesi ağı oluşması (f:1), rehberlerin daha güçlü hale gelmesi (f:2), mesleğin yetersiz olsa da korunması (f:2), meslek kurullarına işlem yetkisi verilmesi (f:2) şeklindedir.

Bir katılımcının örnek görüşü aşağıda verilmiştir.

“...2012 öncesi eğitim gezilerinin yetersiz olduğu söylenemez. Ancak, 2012 sonrasında düzenlenen eğitim gezilerinin en azından meslek bilgi ve görgüleri tam yerinde olan, mesleği ve meslektaşları temsil eden kimselerce kontrol edilerek hayata geçirildiği gerçeğini de gözden kaçırmamak gerekir...”

5.5. Beşinci Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Katılımcıların “Sizce yasa TUREB ve rehber ilişkilerini geliştirdi mi?” sorusuna verdikleri yanıtların analiz sonuçları Şekil 5’te verilmiştir.

Şekil 5.5. Yasanın TUREB ve rehber ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik etkisi araştırma sorusu analizi.

Katılımcıların yanıtlarına göre, yasanın TUREB ve rehber ilişkilerinin gelişmesine etkileri; birlik ve rehber arasında iyi bir iletişim olmaması (f:4), TUREB'in yeterli özveriyi göstermemesi (f:1) ve teknolojisi ile birlikte rehberlerin meslek birliği ile fiziki yakınlık kurmaması (f:1) şeklinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Diğer olumsuz etkiler; yönetimden kaynaklı istikrar olmaması (f:1), gruplaşma olması (f:1), TUREB personelinin yeterli eğitim seviyesine sahip olmaması (f:1), mesleğin gerçeklerinden kopuk olması (f:1) ve delege sistemi ile rehber ve TUREB'in uzaklaşması (f:1) şeklindedir. Olumlu etkiler ise; üyelerin daha çabuk ve kolay organize olması (f:1), rehberlerin seçimlere katılarak irade göstermesi (f:1) ve mesleki farkındalık oluşturmaları (f:1) şeklindedir.

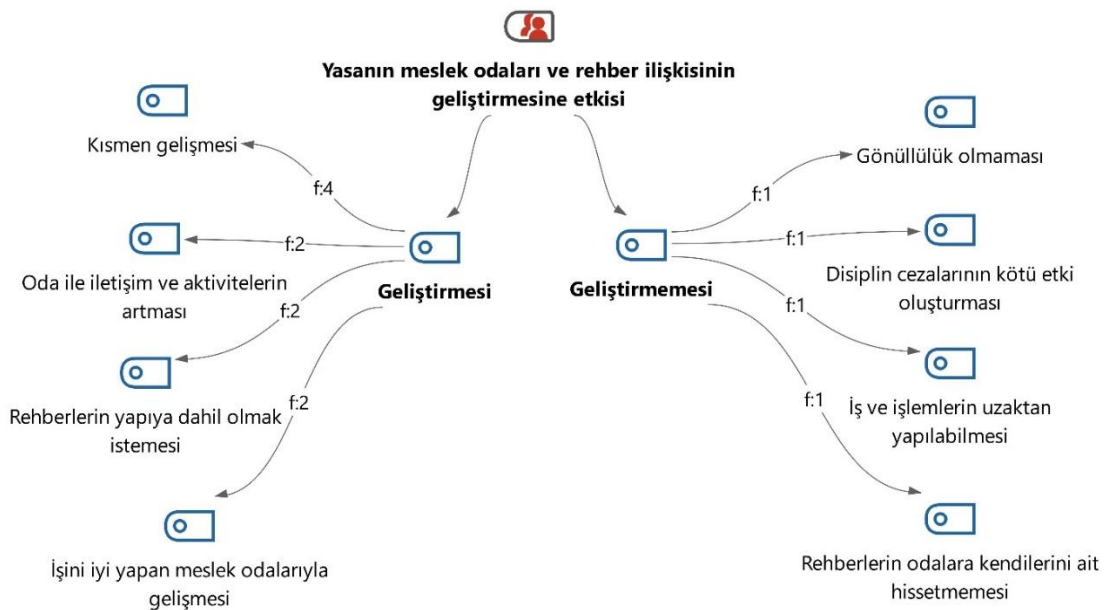
Bir katılımcının örnek görüşü aşağıda verilmiştir.

“...rehberler bir meslek ve mesleğin bir odası olduğunu öğrendi bunun yanında meslek için birliğin önemi anlaşıldı bu süreçte iki tarafta ilişki geliştirdi ama bu durum rehberlik mesleğinin özü gereği bireylere göre değişen ilişki biçimi doğurdu bu yüzden topluluk olarak TUREB ve odalarla olan ilişki hakkında net cevap vermek mümkün değil oluşan ilişki ağırlıklı odalarla oldu. Bu süreçteki ilişki ise dikey yönlü bir ilişki. Ayrıca değişen yönetimlerle rehberler arasında ilişkide değişti. Bir süre sonra gruplaşma başladı bu da sağlıklı oda rehber ilişkisinin önledi...”

5.6. Altıncı Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Katılımcıların “Sizce yasa meslek odaları ve rehber ilişkilerini geliştirdi mi?”

sorusuna verdikleri yanıtların analiz sonuçları Şekil 6’da verilmiştir.

Şekil 5.6. Yasanın meslek odaları ve rehber ilişkilerinin geliştirmesine yönelik etkisi araştırma sorusu analizi.

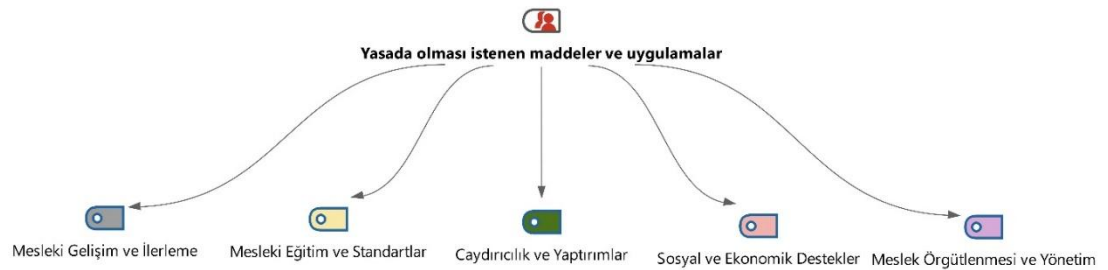
Katılımcıların yanıtlarına göre, yasanın meslek odaları ve rehber ilişkisinin geliştirmesine etkisi; kısmen gelişmesi (f:4), oda ile iletişim ve aktivitelerin artması (f:2) ve rehberlerin yapıya dahil olmak istemesi (f:2) şeklinde geliştirmesi yönünde olmuştur. Diğer geliştirmesi yönündeki etkiler; işini iyi yapan meslek odalarıyla gelişmesi (f:2) şeklindedir. Geliştirmemesi yönündeki etkiler ise; gönüllülük olmaması (f:1), disiplin cezalarının kötü etki oluşturması (f:1), iş ve işlemlerin uzaktan yapılabilmesi (f:1) ve rehberlerin odalara kendilerini ait hissetmemesi (f:1) şeklindedir.

Bir katılımcının örnek görüşü aşağıda verilmiştir.

“...hemen hiçbir rehber, bu gönüllü örgütlenmelerde yer almak veya örgütlenmelere aidat ödemek istemiyordu. Yasadan sonra ise herkes üye olduğu gibi aidatını da ödemeye başladı. Elbette örgütlenmeler de yasal bir yapıya kavuşmuş olmanın getirdiği imkânlarla mesleğin ve meslektaşın haklarını daha etkin bir şekilde savunma, geliştirme hakkına, yetkisine ve becerisine sahip oldu...”

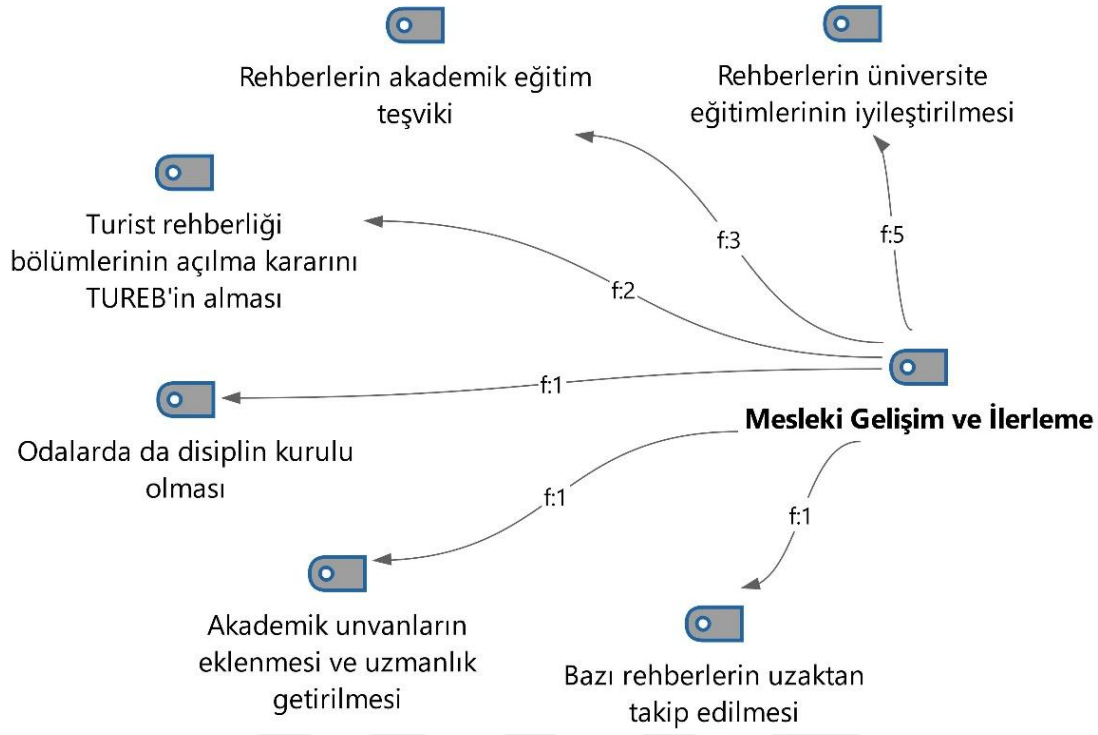
5.7. Yedinci Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Katılımcıların “Sizce yasayı siz hazırlamış olsaydınız yasada olmasını istediğiniz maddeler ve uygulamalar neler olurdu?” sorusuna verdikleri yanıtların analiz sonuçları Şekil 7’de verilmiştir.

Şekil 5.7. Yasada olması istenen maddeler ve uygulamalar araştırma sorusu analizi.

Katılımcı yanıtlarına göre yasada olması istenen maddeler ve uygulamalar; mesleki gelişim ve ilerleme, mesleki eğitim ve standartlar, caydırıcılık ve yaptırımlar, sosyal ve ekonomik destekler ve meslek örgütlenmesi ve yönetim olarak belirlenmiştir.

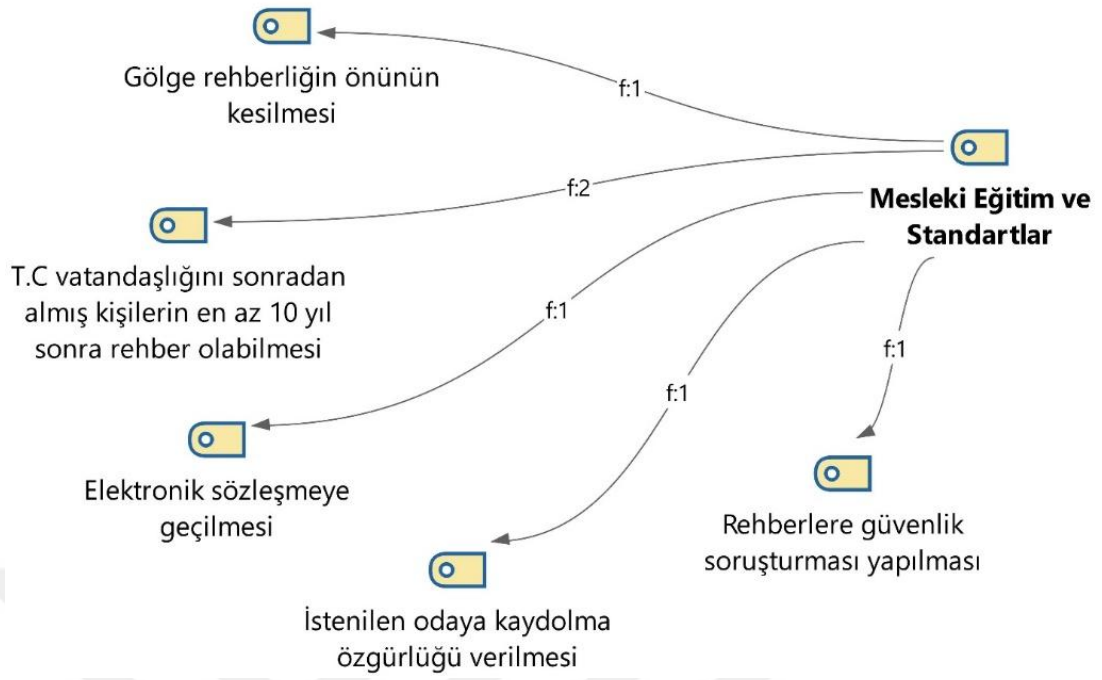

Şekil 5.8. Mesleki gelişim ve ilerleme analizi.

Katılımcıların yanıtlarına göre, mesleki gelişim ve ilerleme için istenen maddeler; rehberlerin üniversite eğitimlerinin iyileştirilmesi (f:5), rehberlerin akademik eğitim teşviki (f:3) ve turist rehberliği bölümlerinin açılma kararını TUREB'in alması (f:2) şeklindedir. Diğer istenen maddeler; odalarda da disiplin kurulu olması (f:1), akademik unvanların eklenmesi ve uzmanlık getirilmesi (f:1) ve bazı rehberlerin uzaktan takip edilmesi (f:1) şeklindedir.

Bir katılımcının örnek görüşü aşağıda verilmiştir.

“...odalar tarafından her yıl en az iki uzmanlaşma eğitim programının hazırlanması ve uzmanlaşma eğitimlerine her rehber için en az bir kez katılma zorunluluğu bulunması...”

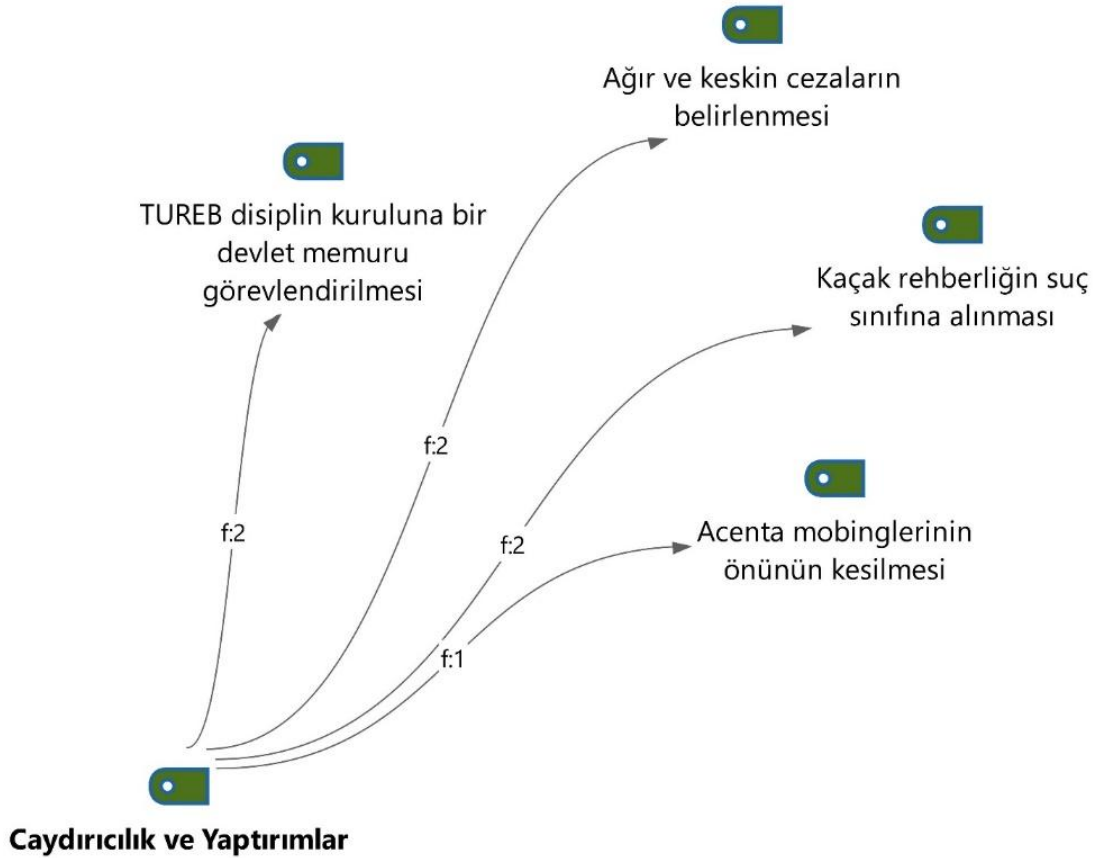

Şekil 5.9. Mesleki eğitim ve standartlar analizi.

Katılımcıların yanıtlarına göre, mesleki eğitim ve standartlar için istenen maddeler; gölge rehberliğin önünün kesilmesi (f:1), T.C. vatandaşlığını sonradan almış kişilerin en az 10 yıl sonra rehber olabilmesi (f:2) ve elektronik sözleşmeye geçilmesi (f:1) şeklindedir. Diğer istenen maddeler; istenilen odaya kaydolma özgürlüğü verilmesi (f:1) ve rehberlere güvenlik soruşturması yapılması (f:1) şeklindedir.

Bir katılımcının örnek görüşü aşağıda verilmiştir.

“...turist rehberliğini öğretmenlik gibi stratejik bir meslek olarak görerek sonradan vatandaşlık almış olanların rehberlik yapabilmesi için belli bir süredir (10yıl) vatandaşlık haklarına sahip olup olmadığına bakar ve bu süre içerisinde vatandaşlık görevlerini eksiksiz yerine getirenlerin mesleğe kabul edilmesine izin verilmesi...”

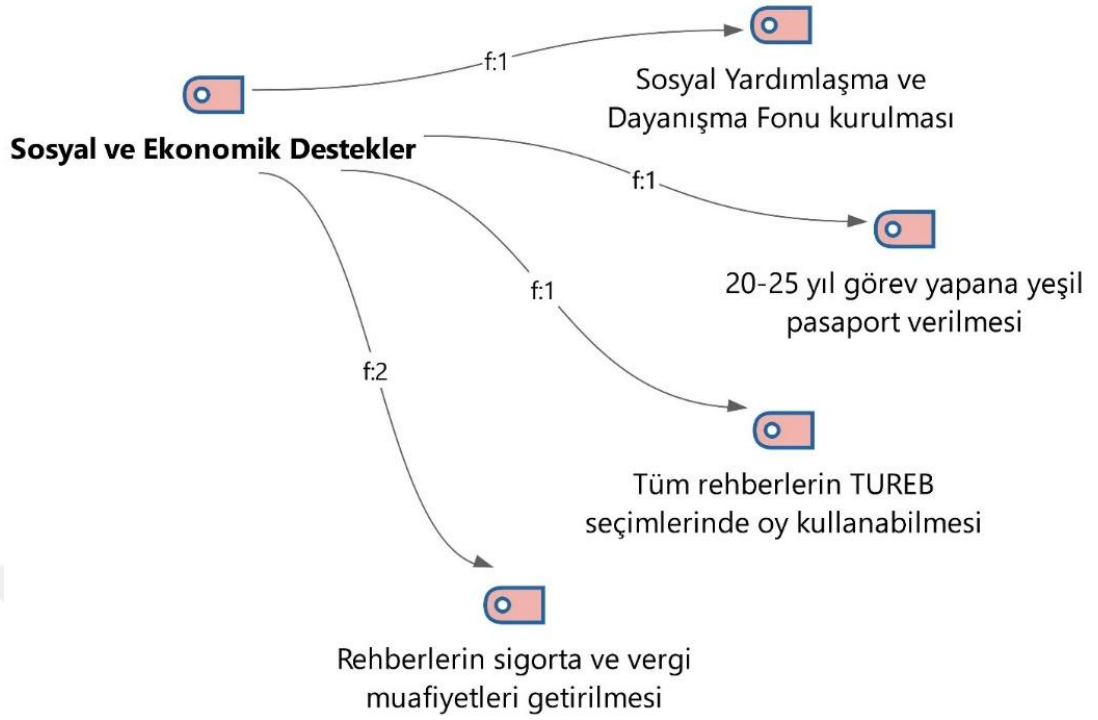

Şekil 5.10. Caydırıcılık ve yaptırımlar analizi.

Katılımcıların yanıtlarına göre, caydırıcılık ve yaptırımlar için istenen maddeler; TUREB disiplin kuruluna bir devlet memuru görevlendirilmesi (f:2), ağır ve keskin cezaların belirlenmesi (f:2) ve kaçak rehberliğin suç sınıfına alınması (f:2) şeklindedir. Diğer istenen maddeler; acente mobbinglerinin önünün kesilmesi (f:1) şeklindedir.

Bir katılımcının örnek görüşü aşağıda verilmiştir.

“...üst kurul (TUREB), Disiplin Kurulu'nda mutlaka bakanlık denetim yapısında görevli bir devlet memurunun, üst kurul maddi bilgilerine ulaşması kısıtlanmış da olsa disiplin kurulu üyesi yetkileriyle bulunmasını sağlanması...”

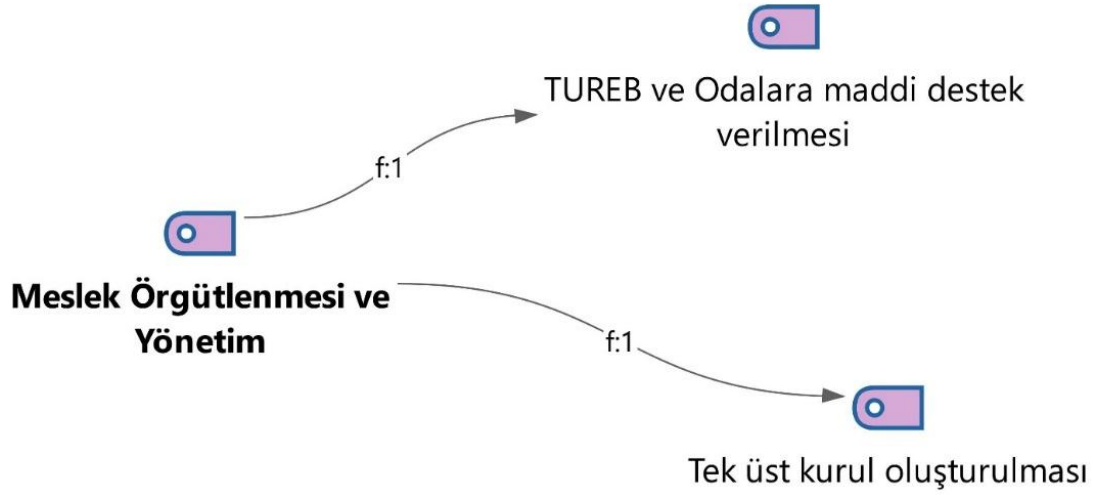

Şekil 5.11. Sosyal ve ekonomik destekler analizi.

Katılımcıların yanıtlarına göre, sosyal ve ekonomik destekler için istenen maddeler; rehberlerin sigorta ve vergi muafiyetleri getirilmesi (f:2), sosyal yardımlaşma ve dayanışma fonu kurulması (f:1) ve 20-25 yıl görev yapana yeşil pasaport verilmesi (f:1) şeklindedir. Diğer istenen maddeler; tüm rehberlerin TUREB seçimlerinde oy kullanabilmesi (f:1) şeklindedir.

Bir katılımcının örnek görüşü aşağıda verilmiştir.

“...turist rehberliği mesleğini yapanların 20-25 yıl sonra, lekesiz bir sicil sahibi olmaları, bütün bu süre içerisinde eylemli olmaları halinde yeşil pasaport alabilmelerine imkân tanıyan yasa maddesi mutlaka olurdu...”

Şekil 5.12. Meslek örgütlenmesi ve yönetim analizi.

Katılımcıların yanıtlarına göre, meslek örgütlenmesi ve yönetim için istenen maddeler; TUREB ve odalara maddi destek verilmesi (f:1) ve tek üst kurul oluşturulması (f:1) şeklindedir.

Bir katılımcının örnek görüşü aşağıda verilmiştir.

“...isteğe ve ihtiyaca göre yönetmeliği meslek örgütlerince belirlenecek bir "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu" kurulabilmesine izin veren bir yasa maddesi olması. Bu fonun kuruluşuna maddi destek verilirdi. Fonun, her bir kuruşu hem bütün odaların hem üst kurulun hem de bakanlığın ilgili biriminin isteği olsun olmasın denetiminde olması...”

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, yeni turist rehberliği yasasının avantajları, dezavantajları, uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve 2012 öncesi ve sonrası uygulamalar arasındaki farkları analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma bulguları, katılımcıların görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiş ve aşağıda tartışılmıştır.

Araştırma bulguları, yeni yasanın turist rehberliği mesleğine çeşitli avantajlar getirdiğini göstermektedir. En önemli avantajlar arasında mesleğin iş olarak değil, meslek olarak kabul edilmesi ve mesleki hakların güvence altına alınması yer almaktadır. Bu durum, rehberlerin meslek içi yönetiminin kanunla yapılmasını ve belgesiz rehberliğin engellenmesini sağlamıştır. Katılımcılar, yeni yasanın örgütlenmeyi ve mesleğin kurumsal bir kimliğe bürünmesini sağladığını belirtmişlerdir. Bu bulgular, mesleki kimliğin güçlenmesi ve profesyonelleşmenin artması açısından önemlidir. Yeni yasanın bazı dezavantajlarının da olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcılar, sahte rehberlik faaliyetlerine karşı yeterince caydırıcı olmadığını ve rehberlerin sosyal güvencesinin acentelerin inisiyatifine bırakıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca, ilgisiz müfredatlarla turist rehberi olunabilmesi de önemli bir dezavantaj olarak görülmektedir. Yasada yer alan düzenlemelerin bazı açılardan yetersiz kaldığını ve meslek içi standartların daha da iyileştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Albuz ve diğerlerine göre (2018), turist rehberliği mesleğini sürdüren bireylerin başarılı bir kariyer yürütebilmeleri, sürekli kendilerini geliştiren ve işlerine büyük bir heyecanla yaklaşan profesyoneller olmalarına bağlıdır. Bu rehberler, ülkelerini en iyi şekilde tanıtarak, olumlu bir imaj oluşturur ve turistlerin tekrar ziyaret etmeleri için teşvik eder. Ayrıca, bilgi, beceri ve tutumlarıyla misafirlerine mükemmel bir tatil deneyimi sunarak, turizm gelirlerinin artmasına ve rekabet avantajının sağlanmasına katkıda bulunurlar. Rehberlerin bu görev ve sorumlulukları başarıyla yerine getirebilmeleri için mesleki açıdan donanımlı olmaları gerekmektedir.

Yasanın uygulanmasında yaşanan en büyük sorunlar arasında yeterli denetim yapılmaması ve sahte rehberlik faaliyetlerinin önlenememesi yer almaktadır. Katılımcılar, yasanın yeterince tanıtılmadığı ve bilinmediği için etkili bir şekilde uygulanamadığını ifade etmişlerdir. Bu bulgular, yasanın uygulanabilirliğini artırmak için daha etkili denetim mekanizmalarının ve bilinçlendirme kampanyalarının gerekli olduğunu göstermektedir. Batman (2003) yaptığı araştırmada, profesyonel turist

rehberlerinin karşılaştıkları çeşitli sorunları detaylı bir şekilde incelemiştir. Bu sorunlar arasında kaçak rehberlik faaliyetleri, rehberlerin taban ücretin altında çalışmak zorunda kalmaları, kimlik sorunları ve sosyal haklarının eksikliği yer almaktadır. Ayrıca, rehberlerin işletmeler ve turist gruplarıyla yaşadıkları problemler de ele alınmıştır. Batman, bu bağlamda, rehberlerin daha iyi çalışma koşullarına sahip olabilmeleri için gerekli düzenlemelerin yapılmasının önemine vurgu yapmıştır. Rehberlerin mesleki tatminlerini artırmak ve sektördeki kaliteyi yükseltmek amacıyla, kapsamlı ve etkili düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Arslan'a (2016) göre, profesyonel turist rehberleri mesaisi ve zaman kavramı olmayan, esnek çalışma saatlerine sahiptirler. Gün içinde veya 24 saat içinde standart çalışmanın ötesinde sürekli olarak ekstra saatler çalışmak zorunda kalmaktadırlar.

Araştırma, 2012 öncesi ve sonrası uygulamalar arasındaki temel farkları da ortaya koymuştur. Katılımcılar, 2012 sonrası dönemde rehberlerin idari ve yönetsel katkılarının daha etkili olduğunu ve mesleğe kabul şartlarının daha net hale geldiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, mesleki örgütlerin kurulması ve mesleki güvencelerin artması da önemli farklar arasında yer almaktadır. Bu bulgular, 2012 sonrası dönemde mesleki standartların yükseldiğini ve rehberlerin mesleki bağımsızlığının arttığını göstermektedir. Akbulut (2006), Ege bölgesindeki turist rehberlerinin meslek sorunlarını ele aldığı yüksek lisans tezinde, rehberlerin karşılaştıkları problemlerin çözümünde mevcut yasal düzenlemelerin yetersiz kaldığını ortaya koymuştur. Araştırmasında, rehberlerin mesleklerini icra ederken karşılaştıkları zorlukları ve bu sorunların çözümü için mevcut yasal çerçevenin yetersizliğini detaylı bir şekilde incelemiştir. Akbulut, başarılı ve kaliteli bir rehberlik hizmeti sunulabilmesi için mesleğin yasallaşmasının ve bu yasal çerçevenin güçlendirilmesinin gerekliliğine dikkat çekmiştir. Bu bağlamda, rehberlerin mesleki haklarının korunması ve daha iyi çalışma koşullarının sağlanabilmesi için kapsamlı ve etkili yasal düzenlemelerin yapılmasının önemine vurgu yapmıştır.

Yasanın TUREB ve rehberler ile meslek odaları arasındaki ilişkileri geliştirme üzerindeki etkisi, katılımcılar tarafından değerlendirilmiştir. Bulgular, TUREB ve rehberler arasındaki ilişkilerin iyi bir iletişim eksikliği nedeniyle olumsuz etkilendiğini göstermektedir. Ayrıca, TUREB'in yeterli özveriye göstermemesi ve teknolojik yetersizlikler de ilişkileri olumsuz etkilemektedir. Ancak, meslek odaları ve rehber

ilişkilerinin gelişmesine yönelik olumlu etkiler de belirtilmiştir. Özellikle, oda ile iletişim ve aktivitelerin artması ve rehberlerin yapıya dahil olmak istemesi, meslek odalarının daha etkin hale geldiğini göstermektedir. Gürsoy ve Karaman'a (2019) göre, TUREB'in, bağlı meslek kuruluşlarının rehberler için seminerler düzenlemesi konusunda destek sağlaması gerekmektedir. Bu seminerlerde, özellikle kişisel gelişime katkı sağlamak amacıyla, alanında uzman bireylerle iş birliği yapılmalıdır. Çiçek'e (2013) göre ise, profesyonel bir rehberin etkileyici anlatımı, sadece kültür ve tarih gibi bilgilere sahip olmasına değil, aynı zamanda bu bilgileri yabancı dilde etkili bir şekilde aktarabilmesine bağlıdır. Bilgiyle desteklenmiş yabancı dil konuşma yeteneği, bir rehberin başarısını önemli ölçüde etkiler.

Katılımcılar, yasada olması gereken maddeler ve uygulamalara ilişkin görüşlerini de paylaşmışlardır. Mesleki gelişim ve ilerleme, mesleki eğitim ve standartlar, caydırıcılık ve yaptırımlar, sosyal ve ekonomik destekler ile meslek örgütlenmesi ve yönetim konularında çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler arasında rehberlerin üniversite eğitimlerinin iyileştirilmesi, gölge rehberliğin önlenmesi ve rehberlerin sosyal güvencelerinin artırılması gibi maddeler yer almaktadır. Bu bulgular, yasada yapılacak düzenlemelerin mesleki standartları daha da yükseltebileceğini ve rehberlerin haklarını daha etkin bir şekilde koruyabileceğini göstermektedir.

Bu araştırma, yeni turist rehberliği yasının avantajları, dezavantajları ve uygulanmasında karşılaşılan sorunları kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Bulgular, yasanın mesleki standartları artırdığını ve mesleki kimliği güçlendirdiğini göstermektedir. Ancak, sahte rehberlik faaliyetlerine karşı caydırıcılığın yetersiz olması ve sosyal güvence eksiklikleri gibi dezavantajlar da önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Yasanın uygulanabilirliğini artırmak için daha etkili denetim mekanizmaları ve bilinçlendirme kampanyaları gereklidir. Bu sonuçlardan yola çıkarak aşağıda yer alan öneriler sunulabilir.

- Sahte rehberlik faaliyetlerinin önlenmesi ve yasanın uygulanabilirliğinin artırılması için daha etkili denetim mekanizmalarının oluşturulması gereklidir. Bu bağlamda, ilgili kurumlar arasında koordinasyon sağlanarak sahte rehberlik faaliyetlerine karşı caydırıcı önlemler alınmalıdır.

- Rehberlerin sosyal güvencelerinin acentelerin inisiyatifine bırakılmaması için yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Rehberlerin sosyal güvenlik hakları devlet tarafından güvence altına alınarak, mesleki güvenceleri artırılmalıdır.
- Rehberlerin mesleki eğitimlerinin ve üniversite eğitimlerinin iyileştirilmesi gereklidir. Turist rehberliği bölümlerinin açılma kararlarının TUREB tarafından verilmesi, mesleki standartların yükseltilmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca, rehberlerin akademik eğitim teşvik edilmelidir.
- TUREB ve meslek odalarına maddi ve teknik destek sağlanarak, mesleki örgütlenmenin güçlendirilmesi gereklidir. Meslek örgütlerinin etkin bir şekilde çalışabilmesi için devlet tarafından maddi destek verilmesi ve yönetim süreçlerinin iyileştirilmesi önemlidir.

KAYNAKLAR

- ADRO. (2024, 07 15). *Tarihçe*. Adana Bölgesel Turist Rehberleri Odası: <https://www.adro.org.tr/tr/tarihce.asp> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- Ahipaşaoğlu, H. S. (2001). *Turizmde Rehberlik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Akbulut, O. (2006). Ege Bölgesindeki Profesyonel Turist Rehberlerinin Mesleki Sorunları ve Çözüm Önerilerine Yönelik Bir Araştırma. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Antalya.
- Albuz, N., Köşker, H., Ercan, F., & Özbek, Ö. (2018). 2017 Yılı Turist Rehberliği Ön Lisans ve Lisans Eğitimine Yönelik Değerlendirmeler. N. Hacıoğlu, C. Avcıkurt, A. Kılıç, & H. U. Yıldırım içinde, *Turist Rehberliği Üzerine Güncel Araştırmalar* (s. 78-93). Ankara: Detay Yayıncılık.
- ANRO. (2024, 07 14). *ANRO Tarihçe*. Ankara Turist Rehberleri Odası: <https://www.anro.org.tr/altsayfa/tarihce/> Erişim Tarihi: 14.07.2024 adresinden alındı
- APGT Montreal. (tarih yok). *Certified Guide*. Association Professionnelle des Guides Touristiques de Montréal: <https://www.apgt.ca/en/tourist-guide/> Erişim Tarihi: 17.07.2024 adresinden alındı
- Arastaman, G., Fidan, İ. Ö., & Fidan, T. (2018). Nitel Araştırmalarda Geçerlik ve Güvenirlik: Kuramsal Bir İnceleme. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.
- Arslan, A. (2016). Örgütsel Sinizm ve İş Tatmini Arasındaki İlişkiler: Aydın Turist Rehberleri Odası'na Kayıtlı Olan Profesyonel Turist Rehberleri Örneği. *Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans*. Aydın.
- Arslantürk, Y. (2023). Türk Seyyahin Cemiyeti. P. R. Şahbaz içinde, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Cumhuriyetin 100. Yılına Armağan Dizisi - XV Türkiye'de Turist Rehberliğinin 100 Yılı* (s. 37-49). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Arslantürk, Y., & Altunöz, Ö. (2021). Tour Guiding in Turkey: Outlooks from "Urban and Sustainable" Aspects. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 8(4), 542-551.
- Aslan, S. E. (2020). Cumalıkızık'ın Turistik Destinasyon Markalaşması Açısından İncelenmesi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Seyahat işletmeciliği ve Turizm Rehberliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*.
- ATRO. (2024, 07 15). *ATRO Tarihçesi*. Aydın Turist Rehberleri Odası: <https://www.atro.org.tr/i/tarihcemiz.html> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı

- Ayduğan, N., Kızıllırmak, İ., & Dinçkol, G. S. (2023). Türkiye Cumhuriyeti'nin Yüzüncü Yılında Bir Meslek Örgütü Olarak TÜRSAB'ın Turizmdeki Yeri ve Önemi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt 34, Sayı 3*, 442 - 459.
- Bakar, B. (2008). Turizm Tarihimizde İdealist Ve Öncü Bir Organizasyon: Müstakbilin Cemiyeti. *Türklük Araştırmaları Dergisi, Sayı:20*, 521-550.
- Batman, O. (2003). Türkiye'deki Profesyonel Turist Rehberlerinin Mesleki Sorunlarına Yönelik Bir Araştırma. *Bilgi Dergi, 2*, 117-134.
- Batman, O., Yıldırğan, R., & Demirtaş, N. (2001). *Turizm Rehberliği*. Adapazarı: Değişim Yayınları.
- Bhatia, A. K. (2002). *Tourism Development Principles and Practices*. New Delhi: Sterling Publishers Pvt. Ltd.
- Büyüköztürk, Ş. Ç. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. K. (2022). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri (31. Baskı)*. Pegem Akademi.
- By-Law-G2. (1996, 01 12). Association Professionnelle des Guides Touristiques de Montréal: <https://www.apgt.ca/en/tourist-guide/g-2-by-law/> Erişim Tarihi: 17.07.2024 adresinden alındı
- Can, İ. I., & Emir, O. (2021). Beş Yıllık Kalkınma Planları Kapsamında Kitle Turizmine ve Alternatif Turizme Bakışın Değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt:6, No:1*, 125-155.
- Cansu, E., & Bahadır, U. (2019). Seyahat Acenteleri Tarafından Yurtiçi Paket Turlarda Uygulanan Satış Teknikleri Üzerine Bir Araştırma : İstanbul İli Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(4)*, 921-930.
- Charles R. Goeldner, J. R. (2006). *Tourism, Principles, Practices, Philosophies*. New Jersey: John Wiley&Sons.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni 3. Baskı*. (Çeviri ed: Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir). Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Cruz, Z. L. (1999). *Principles And Ethics of Tour Guiding*. Manila: REX Book Store.
- Çakmak, T. F. (2018). Turist Rehberliğinin Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimi. N. Albuz, T. F. Çakmak, A. Eren, Ö. Tekin, & G. N. Yeşildağ içinde, *Turist Rehberliğine Giriş* (s. 1-16). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Çallı, D. S. (2015). Uluslararası Seyahatlerin Tarihi Gelişimi ve Son Seyahat Trendleri Doğrultusunda Türkiye'nin Konumu. *Turizm ve Araştırma Dergisi, Cilt:4 Sayı:5*, 4-28.

- Çapar, G., Toksöz, D., & Dönmez, B. (2018). Examination of Academic Researches on Tourism Guidance Department. *Journal of Tour Guiding (JOTOG)*, Volume. 1, Issue. 2, 57-73.
- Çapar, G., Toksöz, D., & Dönmez, B. (2018). Turizm Rehberliği Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların İncelenmesi. *Turist Rehberliği Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, 57-73.
- ÇARO. (tarih yok). *Çanakkale Bölgesel Turist Rehberleri Odası*. Dünyada Turist Rehberliği Mesleğinin Tarihçesi: <https://caro.org.tr/turist-rehberligi/rehberligin-tarihcesi> Erişim Tarihi: 14.05.2024 adresinden alındı
- Çetin, G., & Kızılırmak, İ. (2012). Türk Turizminde Kokartlı Turist Rehberlerin Mevcut Durumunun Analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi, C.XIV, S II*, 307-318.
- Çevrimkaya, M. (2019). Turist Rehberlerinin Performansının Turistin Memnuniyet Düzeyine Etkisi. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Ankara.
- Çiçek, B. (2013). Profesyonel turist rehberlerinin performans kriterleri ile çalışma koşulları arasındaki ilişki: Antalya örneği. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Antalya.
- Çimrin, H. (1995). *Turizm Ve Turist Rehberliğinin ABC'si*. Antalya: Akdeniz Kitapevi.
- Çokişler, N. (2023). Türkiye’de Turist Rehberliği Mesleği: Tarihsel Bir Bakış Açısı. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt:34, Sayı:3, 80 - 108.
- Çolakoğlu, O. E., Efendi, E., & Epik, F. (2017). *Tur Yönetimi Ve Turist Rehberliği*. Ankara: Detay YAYıncılık.
- Değirmencioğlu, A. Ö. (2001). Türkiye’de Turizm Rehberliği Eğitimi Üzerine Bir Araştırma. *Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 12, 189 - 196.
- Değirmencioğlu, Ö. (2001). Türkiye’de Turizm Rehberliği Eğitimi Üzerine Bir Araştırma . *Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 12, 189-196.
- Dinçer, M. Z., & Demirdelen, D. (2019). Turist Rehberliğinin Tarihsel Gelişimi. B. Zengin, G. E. Bayram, & O. Batman içinde, *Turist Rehberliği Mesleği (Dünü-Bugünü-Yarını)* (s. 1-18). Ankara: Detay Yayınları.
- Dinçer, M., & Dinçer, F. İ. (1989). Türkiye’de Konaklama Sektörünün Gelişimi Ve Başlıca Sorunları Üzerine Bir Araştırma. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 47(1-4), 45-57.
- DPT. (1985). *T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)*. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı: <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Besinci-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani-1985-1989.pdf> Erişim Tarihi: 04.07.2024 adresinden alındı

- DPT. (1990). *T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)*. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Altinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1990-1994.pdf Erişim Tarihi:04.07.2024 adresinden alındı
- DPT. (1996). *T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)*. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Yedinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1996-2000.pdf Erişim Tarihi:04.07.2024 adresinden alındı
- DPT. (2001). *T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)*. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-2001-2005.pdf Erişim Tarihi:04.07.2024 adresinden alındı
- Durgu, Ü. (2010). Türkiye Turing Ve Otomobil Kurumu'nun Türk İmajı İle Batılılaşmaya Verdiği Destek Ve Türkiye'ye Kazandırdıkları (1923-1942). *Yeditepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.
- Emir, G. (2012). Türk Turizminin Tarihsel Gelişimi. G. E. Şaban Esen içinde, *Cumhuriyet'ten Günümüze Hükümet Programlarında Turizm (1923-2012)* (s. 1-16). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Eralp, Z. (1983). *Genel Turizm*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksek Okulu Yayınları.
- Erdem, Ü. B. (2023). Belgelerle Türk Turizm Tarihi / Devlet-i Aliyye (Osmanlı) Pasaportu. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt 34, Sayı 1*, 112-115.
- Erkmen, A. (2019). Uluslararası Turizmin Tarihi gelişim Süreci. A. Akın içinde, *Uluslararası Turizm Uygulamaları* (s. 3-34). Ankara: İksad Publishing House.
- Eser, S. (2021). Meslek Olarak Turist Rehberliği. S. Eser, S. Şahin, & A. C. Çakıcı içinde, *Turist Rehberliği* (s. 25-46). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Evcin, E. (2017). Basın-Yayın Ve Turizm Genel Müdürlüğü Döneminde Turistik Tanıtım Ve Propaganda Faaliyetleri. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt:32, Sayı:94*, 95-160.
- FEG. (tarih yok). *About the European Federation of Tourist Guide Associations – FEG*. European Federation of Tourist Guide Associations – FEG: <https://www.feg-touristguides.com/about.php> Erişim Tarihi: 12.07.2024 adresinden alındı
- Gorenak, M., & Gorenak, I. (2012). Challenges In Education Of Tour Guides And Tour Managers. *Informatologia 45(4)*, 287-296.

- Guba, E. G. (1981, Vol. 29, No. 2). Criteria for Assessing the Trustworthiness of Naturalistic Inquiries. *Educational Communication and Technology*, 75-91.
- Güteryüz, U. (2020). Thomas Cook Şirketi' nin Tarihçesi ve Batışı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (3), 1433-1445.
- Güneş, N., & Şengül, N. Ç. (2017). Antik Çağdan Günümüze Rehberliğin Tarihçesi Ve Rehber Pirleri. F. Ö. Güzel, V. Altıntaş, & İ. Şahin içinde, *Turist Rehberliği Araştırmaları* (s. 3-25). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Gürsoy, H., & Karaman, S. (2019). Profesyonel turist rehberlerinin kişisel gelişimi ve mesleki donanımı üzerine bir araştırma. *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 2(2), 88-103.
- İçigen, E., & Yılmaz, G. (2023). Galata ve Pera Bölgesinde Otel İşletmeleri (1840-1895). *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt 34, Sayı 2, 69 - 82.
- İRO. (2024, 07 14). *İRO Tarihçe*. İstanbul Rehberler Odası (İRO): <https://www.iro.org.tr/tarihce> Erişim Tarihi: 14.07.2024 adresinden alındı
- İZRO. (2024, 07 14). *İZRO Tarihçe*. İzmir Turist Rehberleri Odası (İZRO): <https://www.izro.org.tr/icerikler/kurumsal/tarihce> Erişim Tarihi:14.07.2024 adresinden alındı
- Karagöz, D., & Gürge, M. (2021). Turist Rehberliği Bilgisinin Sistemik Analizi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 2522-2541.
- Kaya, U., & Özhan, Ç. K. (2012). Duygusal Emek ve Tükenmişlik İlişkisi: Turist Rehberleri Üzerine Bir Araştırma. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, 109-130.
- Kaya, U., & Özhan, Ç. K. (2012). Emotional Labor and Burnout Relationship: A Research on Tourist Guides. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, 109-130.
- Khalil, H. M. (2021). History of the Tourist Guide in Egypt. *JFTH The Scientific Journal of the Faculty of Tourism and Hotels, Alexandria University*, Vol:18, Issue:1, 121-131.
- Khattab, M., Omran, W., & Essa, T. (2018). The Historical Development of the Tourist Guidance Profession. *International Journal of Heritage, Tourism and Hospitality Volume:12, No: 2/2*, 280-293.
- Koç, D. E. (2023). Turist Rehberliğine Dünyadan Genel Bir Bakış. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 34, Sayı: 1, 128 - 140.
- Kozak, M. (2018). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayımlar Teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, M. A., Evren, S., & Çakır, O. (2013). Tarihsel Süreç İçinde Turizm Paradigması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt:24, Sayı:1, 7 - 22.
- Kozak, N., Kozak, M. A., & Kozak, M. (2023). *Genel Turizm İlkeler-Kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- KTB. (tarih yok). *Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (BMDTÖ)*. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Avrupa Birliği Ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı: <https://disiliskiler.ktb.gov.tr/TR-22149/birlesmis-milletler-dunya-turizm-orgutu-bmdto.html> Erişim Tarihi: 04.07.2024 adresinden alındı
- Leadbeater, C. (2019, Ekim 23). *The History Of Thomas Cook, From Tours For Teetotallers To Boozy Packages in Spain*. The Telegraph: <https://www.telegraph.co.uk/travel/tours/history-of-thomas-cook/> Erişim Tarihi: 01.05.2024 adresinden alındı
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Lovrentjev, S. (2015). Education of Tourist Guides: Case of Croatia. *Procedia Economics and Finance*, 23, 555 – 562.
- Okuyan, F., Kapçak, B., & Sarpkaya, P. Y. (2016, 05). T.C. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi, Nitel Araştırmada Geçerlilik ve Güvenirlik. Aydın.
- Özdemir, M. (2003). Turizm Bakanlığı Yakında Tekrar Müstakil Duruma Gelecektir. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt:14, Sayı:2*, 90-92.
- Özekin, M., Alkan, A., Kurt, E., & Yavuz, T. (2020). *Turist Rehberliği Ders Kitabı 10*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Özen, F. (2017). Türkiye’de Turizm Sektörünün İktisadi Büyüme Üzerindeki Etkisi. *ECONDER International Academic Journal, Cilt/Vol: 1, Sayı/Issue: 2*, 96-110.
- Polat, T. (2001). Seyahat İşletmelerinde Profesyonel Turist Rehberliği, Rehberlik Mesleğinin Sorunları Ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Alan Araştırması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otelcilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir.
- Sandelowski, M. (2004). Using qualitative research. *Qualitative Health Research*, 14(10), 1366-1386.
- Saral, E., & Malkoç, E. (2018). Erken Cumhuriyet Döneminde İstanbul’da Turizm Etkinlikleri ve Turizmi Geliştirme Çabaları (1923-1938). *XVIII. Türk Tarih Kongresi 1-5 Ekim 2018*, (s. 345-366). Ankara.
- SBB. (2019). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)*. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf Erişim Tarihi:04.07.2024 adresinden alındı
- Schwartz, V. (tarih yok). *The US Educational System for Tourist Guides*. <https://wftga.org/about/education-of-tourist-guides-worldwide/> Erişim Tarihi: 17.07.2024 adresinden alındı

- Sezer, H. (2003). Osmanlı İmparatorluğu'nda Seyahat İzinleri (18-19. Yüzyıl). *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 22(33), 105-124.
- Silverman, D. (2001). *Interpreting Qualitative Data: Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*. Kaliforniya, ABD: SAGE Publications Ltd; 2nd edition.
- Solmaz, S. A. (2019). Turizmin Doğuşu: Sosyolojik Bir Olgu Olarak Turizm Nasıl Ortaya Çıktı? *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(19), 867-882.
- Şahin, G. (2006). Atatürk Döneminde Batı'daki Olumsuz Türk ve Türkiye İmajını Düzeltme Çabaları ve Türk Seyyahin Cemiyetinin Bu Konudaki Çalışmaları. *İyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt:8 Sayı:3*, 137-160.
- Şanlıoğlu, Ö., & Özcan, E. Ö. (2017). Türkiye'de Uygulanan Turizm Teşvik Politikaları Ve Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme . *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:7, Sayı:2*, 97-118.
- Şener, S., Bahçeci, V., Doğru, H., Sel, Z. G., Ertaş, M., Songür, S., & Tütüncü, Ö. (2016). VIII. Lisanüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi. *Turizm Alanındaki Nitel Araştırmalarda Uygulanan Yöntem Ölçütlerinin Değerlendirilmesi*, (s. 270-291). Avanos/Nevşehir.
- Tanrısever, C., Bektaş, İ., & Koç, D. E. (2019). Dünyada Turist Rehberliği Eğitimi. *Turist Rehberliği Dergisi (TURED), Cilt: 2, Sayı: 1*, 44-56.
- Temizkan, S. P. (2010). Profesyonel Turist Rehberlerinin Turizm Pazarlamasındaki Rolüne Etkisi Açısından Hizmetiçi Eğitim Seminerleri. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı Doktora Tezi*. Ankara.
- Temizkan, S. P., & Ergün, B. (2018). Türkiye’de Turist Rehberliği Öğretiminin Değerlendirilmesi. *Turist Rehberliği Dergisi, 1(2)*, 95-104.
- Tetik, N. (2006). Türkiye’de Profesyonel Turist Rehberliği ve Müşterilerin Turist Rehberlerinden Beklentilerinin Analizi (Kuşadası Örneği) Yüksek Lisans Tezi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü* .
- THK. (tarih yok). *Türk Tayyare Cemiyeti*. Türk Hava Kurumu: https://www.thk.org.tr/turk_tayyare_cemiyeti Erişim tarihi: 01.07.2024 adresinden alındı
- Toker, A. (2011). Kültür Turizminin Sürdürülebilirliğinde Profesyonel Turist Rehberlerinin Rolü: Ankara Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir.
- Toker, A. (2023). Türk Turizm Eğitiminin Yüz Yılı: Ortaöğretime Tarihsel Bir Bakış. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt:34, Sayı:3*, 335 - 353.

- TRKTRY. (1971, 09 03). *Tercüman-Rehber Kursları ve Tercüman-Rehber Yönetmeliği*. Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/13945.pdf> Erişim Tarihi: 11.07.2024 adresinden alındı
- TRMK. (2012, 06 07). *Turist Rehberliği Meslek Kanunu*. Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120622-2.htm> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- TRMY. (2013, 02 23). *Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği*. Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130223-10.htm> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- TRMY. (2014, 12 26). *Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği*. Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/12/20141226-25.htm> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- TTK. (1982, 03 12). *Turizmi Teşvik Kanunu (Kanun No:2634) Resmi Gazete Sayı No:17635 (16.03.1982)*. Mevzuat Bilgi Sistemi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2634&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 03.07.2024 adresinden alındı
- Tuncel, V. (2019). Kalkınma Planlarının Turizm Politikaları Perspektifinde Değerlendirilmesi. *Tourism and Recreation, Cilt:1, Sayı:2*, 58-66.
- TUREB. (2024a, 07 04). *Hakkımızda*. TUREB: <https://www.tureb.org.tr/Sayfa?id=3> Erişim Tarihi: 04.07.2024 adresinden alındı
- TUREB. (2024b, 07 15). *TUREB Logo ve Harita*. Turist Rehberleri Odaları Birliği: <https://www.tureb.org.tr/Sayfa?id=35> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- TUREB. (2024c, 07 15). *Üye Odalar*. Turist Rehberleri Odaları Birliği: <https://www.tureb.org.tr/Oda> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- TUREB. (2024ç, 07 15). *Rehber İstatistikleri*. Turist Rehberleri Odaları Birliği: <https://www.tureb.org.tr/RehberIstatistik> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- TUREB. (2024d, 07 15). *Yönetim Kurulu*. Turist Rehberleri Odaları Birliği: <https://www.tureb.org.tr/Sayfa?id=5> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- TUREB. (2024e, 07 15). *Disiplin Kurulu*. Turist Rehberleri Odaları Birliği: <https://www.tureb.org.tr/Sayfa?id=9> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- TUREB. (2024f, 07 15). *Denetim Kurulu*. Turist Rehberleri Odaları Birliği: <https://www.tureb.org.tr/Sayfa?id=7> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı

- TUREB. (2024g, 07 15). *Genel Sekreter*. Turist Rehberleri Odaları Birliği: <https://www.tureb.org.tr/Sayfa?id=30> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- TUREB. (2024ę, 07 15). *Ek Kurullar*. Turist Rehberleri Odaları Birliği: <https://www.tureb.org.tr/Sayfa?id=32> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- TUREB. (2024h, 07 15). *Nasıl Rehber Olunur?* Turist Rehberleri Odaları Birliği: <https://www.tureb.org.tr/Sayfa?id=27> Erişim Tarihi:15.07.2024 adresinden alındı
- TUREB. (2024ı, 07 16). *Rehber Taban Ücretleri*. Turist Rehberleri Odaları Birliği: <https://www.tureb.org.tr/Sayfa?id=16> Erişim Tarihi: 16.07.2024 adresinden alındı
- Turing. (tarih yok). *Turing'in Tarihçesi*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu: <https://www.turing.org.tr/turingin-tarihcesi/> Erişim Tarihi: 04.07.2024 adresinden alındı
- Türk Hava Kurumu. (tarih yok). *Türk Hava Kurumu Kullanılan Amblemler*. Türk Hava Kurumu: https://www.thk.org.tr/turk_tayyare_cemiyeti Erişim tarihi: 01.07.2024 adresinden alındı
- TÜROB. (tarih yok). *TÜROB Hakkında*. Türkiye Otelciler Birliği: <https://www.turob.com.tr/hakkmzda/tuerob-hakkinda/> Erişim Tarihi:04.07.2024 adresinden alındı
- TÜRSAB Akademi. (2019). *Turizme Giriş – Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü*. Türsab Akademi: <https://www.tursab.org.tr/assets/pdf/turizme-giris-seyahat-acentaligi-ve-tur-operatorlugu.pdf> adresinden alındı
- WFTGA. (tarih yok). *About WFTGA*. WFTGA: <https://wftga.org/about/> Erişim Tarihi: 12.07.2024 adresinden alındı
- Wikipedia. (2024, 05 12). *Dünya Turizm Örgütü*. Wikipedia Özgür Ansiklopedi: https://tr.wikipedia.org/wiki/D%C3%BCnya_Turizm_%C3%96rg%C3%BCt_%C3%BC Erişim Tarihi:04.07.2024 adresinden alındı
- Yaman, M. (1989). Olimpiyat Oyunları ve Turizm İlişkisinin Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.
- Yenipınar, U., & Zorkirişçi, A. (2013). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Turist Rehberliği Eğitimi. *Çag University Journal of Social Sciences*, 10(2), 111-136.
- Yenipınar, U., Bak, E., & Çapar, G. (2014). Turist Rehberliği Meslek Kanununun, Meslek Örgütleri ve Öğretim Elemanlarının Bakış Açısı ile Değerlendirilmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 86-114.
- Yıldıran, İ. (2014). Antikiteden Moderniteye Olimpiyat Oyunları: İdealler ve Gerçekler. *Hece (Batı medeniyeti Özel Sayısı)*, 18 (210-212), 555-570.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 11. Baskı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M. (2020). Rönesans ve Reformasyon. *KREFAD, ÇAKÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 1*, 184-210.
- Yılmaz, E. G. (2017). Turist Rehberliği. M. A. Kozak içinde, *Rekreasyonel Liderlik Ve Turist Rehberliği Kavram Ve Kuramlar Üzerinden Bir Analiz* (s. 118-134). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, İ. (2021). Osmanlı'da Turizmin Doğuşu ve Gelişimi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 3*, 1149-1158.
- Yolal, M. (2016). *Turizm Araştırmalarında Örneklem, Bibliyometrik Bir Araştırma*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- YÖK. (2024a). *Turist Rehberliği Programı Bulunan Tüm Üniversiteler*. Yükseköğretim Kurulu YÖK Atlas: <https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-program.php?b=39025> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- YÖK. (2024b). *Turizm Rehberliği (Fakülte) Programı Bulunan Tüm Üniversiteler*. Yükseköğretim Kurumu YÖK Atlas: <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=11007> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- YÖK. (2024c). *Turizm Rehberliği (Yüksekokul) Programı Bulunan Tüm Üniversiteler*. Yükseköğretim Kurumu YÖK Atlas: <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=72100> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- YÖK. (2024ç). *Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Programı Bulunan Tüm Üniversiteler*. Yükseköğretim Kurumu YÖK Atlas: <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=11413> Erişim Tarihi: 15.07.2024 adresinden alındı
- Zengin, B., Eker, N., & Bayram, G. E. (2017). The Evaluation of Tourist Guiding Law by the Perspective of Professional. *Journal of Travel and Hospitality Management, 14 (2)*, 142-156.
- Zengin, B., Eker, N., & Bayram, G. E. (2017). Turist Rehberliği Meslek Kanununun Profesyonel Turist Rehberlerince Değerlendirilmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 14 (2)*, 142-156.

EKLER

EK-1 İstanbul Rehberler Odası kuruluş belgesi.

İstanbul, 1/Eylül/1955

İstanbul Valiliği Yüksek Mekemlerine

Cağaloğlu, Zorlu Apartmanı 21/4 de "İstanbul Tercüman Rehber Derneği" adıyla 1/Eylül/1955 gününde bir cemiyet kurulmuştur. Derneğin kurucularının ad ve soyadları, meslek, sanat ve ikametgahları aşağıda gösterilmiştir. Derneğin ana nizamnamesinin esli ile iki örneği bağlı olarak sunulmuştur. Tetkik ve tasdik buyrularak bir nüshasının Derneğimize iade buyrulmasına müsaadelerini derin saygılarımızla arz ve rica ederiz. 1/Eylül/1955

Muvakkat İdare Heyeti
Reisi
İnci Piriñçcioğlu

Adı Soyadı	Meslek veya sanatı	İkametgahı	İmza
1- İnci Piriñçcioğlu	İ. Ün.Rektörlerinden	Operatör Raif bey Sok.Kardeşler Apt. No.6 Şişli	
2- Rağdan Zorlu	İ.T.Ü. Türk Teknik Haberleşme merkezi sekreteri.	Cağaloğlu,Zorlu Apt. No.21/4	
3- Reşit Ermen	İst. Beden Terbiyesi Bölge memuru	Taksim Zembek Sok. No.13	
4- Erdemir Özbay	Tüccar (Marsan Cad. Rehberler Hanı.No.35	Bina Emni Sok.No.9 Fatih	
5- Hüsnü Ertek	Hukukçu. (Kores saat deposu Um.Vekili)	Selami Ali M. Silahtar bñçesi sok.No.65 Üsküdar	
6- Kutsal Tülbentçi	Tercüman - Rehber	Sekbanlar Sok. Anadolı Apt. 9/4. Şehzadebaşı	

İSTANBUL
TERCÜMAN REHBER
DERNEĞİ

Necati Bey Caddesi No. 182 kat 4
GALATA
Telefon 44 81 89

İstanbul, 195

	Başkan	Genel Kurul	Üyeler	Yönetim	Ticari
Adı ve Soyadı	Ş. Pınar	R. K. K. K.	M. K. K. K.	C. K. K. K.	K. K. K. K.
Baba adı	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet
Esnası	Sarı	Çalıcı			H. K. K. K.
Doğum yeri ve yılı	1338	1338	1920	1931	1956
Takvîm yılı	T. C.	T. C.	T. C.	T. C.	T. C.
İşi ve adresi	Üniversite Doktor	Üniversite Haberleşim Mühürü	Ticaret Odası Mühürü	Ticaret Odası Rehber	Ticaret Odası Rehber
Evliliği	Operatör Kızı Bey Sok. Kardeşler No. 6	Çocukları Göller No. 2/4	Pangaltı Zaferan No. 2/4	Hammale Sok. No. 2/4	Sok. No. 2/4
Reddi	M. K. K. K.	M. K. K. K.	M. K. K. K.	M. K. K. K.	M. K. K. K.
Baba adı	Ali				
Doğum yeri ve yılı	1316				
Takvîm yılı	T. C.				
İşi ve adresi	Ticaret Odası				
Evliliği	Osman Bey, Nigar Sok. No. 16				

Kaynak: (İRO, 2024).

EK-2 TUREB’den rehber istatistiklerinin talebi ve istatistiklerin gönderilmesini içeren e-posta görüşmeleri

←

📅

🕒

🗑️

✉️

📎

⋮

22 ileti dizisinden 1.

Bilgi talebi

Gelen Kutusu x

✕

🖨️

📧

GAMZE KAHRAMAN

1 Nis Pzt 16:39

☆

😊

↩️

⋮

Alici:

Sayın İlgili,
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği Tezli Yüksek Lisans öğrencisiyim. "6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu: Ne Değiştirdi?" konulu yüksek lisans tezim için turist rehberlerinin istatistiksel verilerine ihtiyaç duymaktayım. Güncel veriler web sayfanızdan mevcut ancak önceki yıllara ait rehber sayıları için sizden bilgi almam gerekmektedir. Konu ile alakalı 2012 yılı itibarı ile elinizde bulunan tüm rehber istatistiklerini tarafıma iletmeniz hususunu arz ederim.
İyi çalışmalar.

Gamze KAHRAMAN

INFO TUREB

2 Nis Sal 14:34

☆

😊

↩️

⋮

Alici: ben

Bir ek • Gmail tarafından tarandı

🔗

REHBER İSTATİSTİK...

EK-3 Veri Toplama Takvimi

Katılımcı Kodu	Veri Toplama Tarihi	Veri Toplama Saati	Veri Toplanan Uygulama
K1	14 Mayıs 2024	20:41	Elektronik Posta
K2	15 Mayıs 2024	01:59	Elektronik Posta
K3	15 Mayıs 2024	10:46	Elektronik Posta
K4	15 Mayıs 2024	20:14	Elektronik Posta
K5	16 Mayıs 2024	14:54	Elektronik Posta
K6	17 Mayıs 2024	12:04	Elektronik Posta
K7	18 Mayıs 2024	12:42	Elektronik Posta
K8	19 Mayıs 2024	22:39	Elektronik Posta
K9	22 Mayıs 2024	04:58	Elektronik Posta
K10	22 Mayıs 2024	17:02	Elektronik Posta
K11	24 Mayıs 2024	01:37	Elektronik Posta
K12	24 Mayıs 2024	18:41	Elektronik Posta
K13	16 Mayıs 2024	16.30	Zoom
K14	29 Mayıs 2024	21:45	Elektronik Posta

EK-4 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Etik Kurul onay yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 28.03.2024-258886

T.C.
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu

Sayı : E-11054618-302.08.01-258886
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 20.02.2024 tarih ve E.249757 sayılı yazı.

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Enstitünüz Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Gamze KAHRAMAN, Prof.Dr. Yalçın ARSLANTÜRK danışmanlığında yürüttüğü "6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu: Ne Değişti" adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun 27.03.2024 tarih ve 03 sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

Etik Komisyonunca onaylanan ilgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş; karara ilişkin katılım listesi ve onaylanan çalışmalar ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.
Araştırma Kod No: 2024/130

Prof. Dr. Kürşat GÖKTÜRK
Komisyon Başkanı

Ek:
1- Katılımcı Listesi
2- Onaylı Çalışma

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : KAHRAMAN, Gamze

Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Ön Lisans	Selçuk Üniversitesi, Turizm ve Seyahat Hizmetleri.	2010
Lisans	Anadolu Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Konaklama İşletmeciliği.	2021
Yüksek Lisans	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Turist Rehberliği (Tezsiz).	2022
Yüksek Lisans	Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği (Tezli).	2022

Yayınlar

- Türkiye Turizm Pazarında İspanyol Turist Potansiyeli Üzerine Genel Bir Değerlendirme, Sosyal & Beşeri Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler III, 26.12.2022.
- 6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu ve Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği Üzerine Bir Değerlendirme, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 19.08.2023.
- Turizmde Dijitalleşmenin Olumlu-Olumsuz Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme, Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 29.03.2024.

le.ahbv.edu.tr